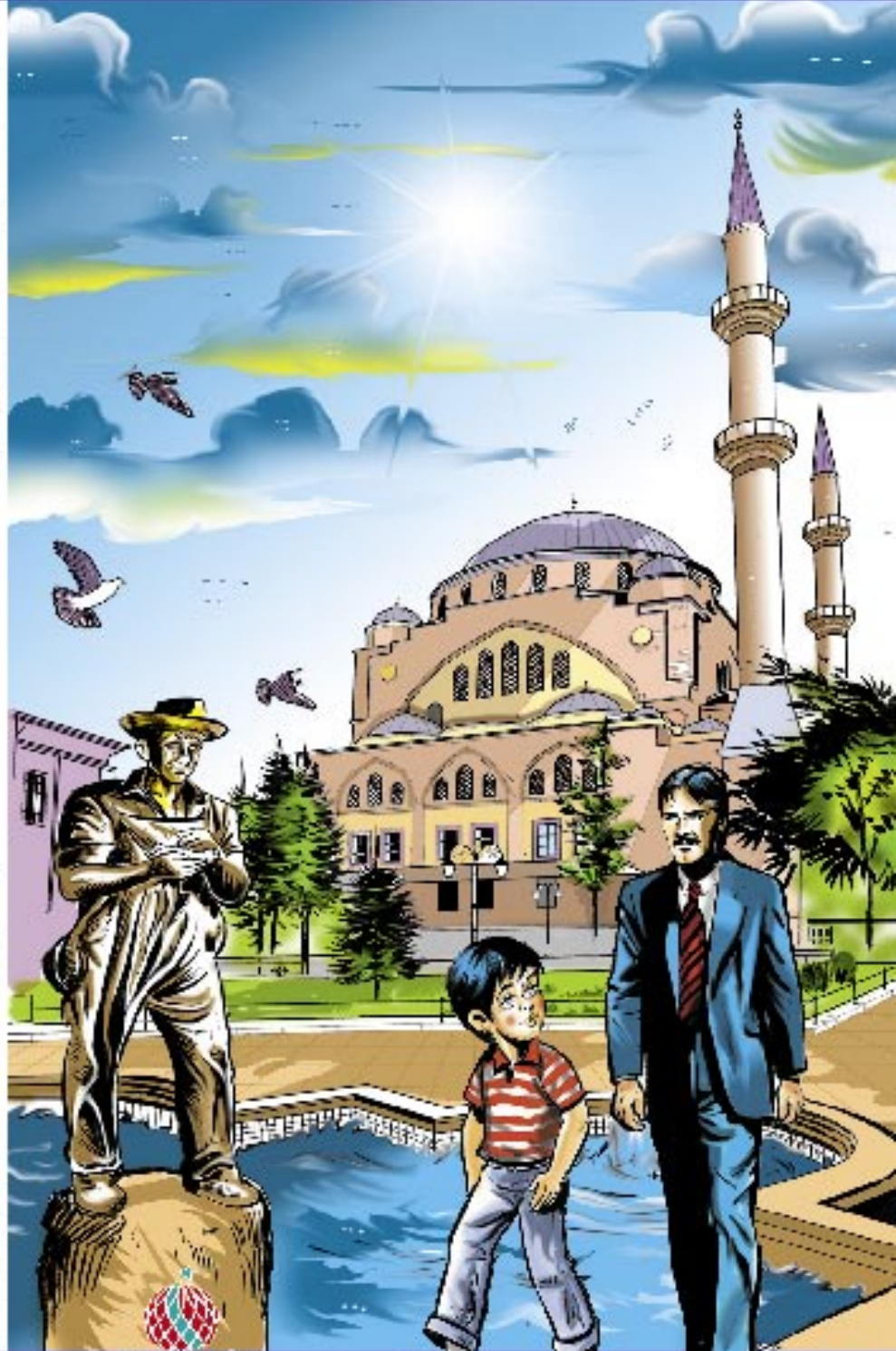

Küçük Gezgin

Türk Dünyası Kültür Başkenti
ESKİŞEHİR'de

Yazan-Çizen: Bahattin ATAK

Kitabın tüm telif hakları yazarı ve çizeri **Bahattin ATAK**'a aittir.
Türk Patent Enstitüsü Marka Tescil Belgesi,
Marka No: **2008 55483**-Hizmet numarası ile patenti alınmıştır.
Hiç bir şekilde alıntı ve kopya yapılamaz.

ISBN: 978-605-149-544-6

ESKİŞEHİR'i Hep Birlikte Geleceğe Hazırlıyoruz

Sevgili Çocuklar;

Doğup büyüdüğümüz bu Şehir, tarihte Friglerden tutunda Selçuklulara, oradan da Kuruluş'tan Kurtuluş'a kadar nice medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Bu aziz vatan topraklarında kimler nefes almamıştır ki?

Gönüller Sultanı Yunus Emre, Nasreddin Hoca, Seyid Battal Gazi, Őucâaddin Veli, Şeyh Őahabeddin, Şeyh Edebalı gibi sultanlar bu Şehre mührünü vurmuşlar. Daha nice gönül erleri bu Őehirden gelip geçmişler. Türk Dünyası Kültür Başkenti olması da bu yüzdendir.

Tarihini bilmeyenler geleceğe ışık tutamazlar. Bu bakımdan önce yaşadığımız Şehri; tarihi ve değerleriyle iyi tanımamız gerekir.

İŞte bu hedefle yola çıktık ve bunu başarmak için Türk Dünyası Kültür Başkenti Eskişehir'de azim ve heyecanla çalışmaya devam ediyoruz.

Türk Dünyası'nın kalbinin attığı yer olan Eskişehir'in tanıtımı noktasında Kültür ve Turizm Bakanlığı Ressamlarından, sanatçı Sayın Bahattin ATAK ile;

"Küçük Gezgin Türk Dünyası Kültür Başkenti ESKİŞEHİR'de" eserini sizler için bir kültür hizmeti olarak hazırladık.

Severek okuyacağınızı ümit ediyor, hepimizin gözlerinden öpüyorum.

Güngör Azim TUNA

Eskişehir Valisi

Eskişehir 2013 Türk Dünyası Kültür Başkenti Ajansı

Yönetim Kurulu Başkanı

Küçük Gezgin'imiz Ömer, sizler gibi Eskişehir'de oturan bir arkadaşınız. Babasıyla pek çok kent gezdi. Gezdiği, gördüğü yerleri de kendisi gibi ülkemizin güzelliklerini görmek isteyen arkadaşları için yazdı. Babası ve diğer büyüklerinin yardımlarıyla çok sayıda "Küçük Gezgin" kitabı oldu.

Beşinci sınıfa gidiyordu. Birkaç yıl önce öğretmenini "Çevremizi Tanıyalım" ünitesi içinde bazı yerleri gezdirmişti, ama farklı bir gözlemlerle yeniden gezmek ve öğrenmek istiyordu.

Gezdiği gördüğü yerleri arkadaşlarına anlatmak için can atardı. Onu ilk dinleyenlerden biri sınıf arkadaşı, aynı zamanda evlerinin bitişiğinde oturan Burcu idi.

Çok sevdiği ve saydığı öğretmenini ona bu geziyi görme merakından dolayı "Küçük Gezgin" adını vermişti.

O gün derste işledikleri konu “Eskişehir 2013 Türk Dünyası Kültür Başkenti” idi. Öğretmeni Küçük Gezgini Ömer’den bu konuyu araştırmasını ve bir ödev hazırlamasını istedi. Kaynak olarak da Eskişehir Valiliği ve Türk Dünyası Ajansı’nın hazırladığı yıldızlı “toy” kitapçıklardan verdi.

Ömer, öğretmenin kendisine güvenip bu konuyla ilgili görevlendirmesi karşısında çok mutlu oldu. Okuldan çıktıklarında aklında artık varsa yoksa bu ödevdi. Öyle hazırlamalıydı ki; bütün arkadaşları onu tebrik etmeliydiler. Tabi bunun için de Türk Dünyası Ajansı’na gidip yardım alması lazımdı. Dolayısıyla babasını ikna etmesi gerekiyordu.

Babası Tahsin Bey’in mesleği Mali Müşavirlik idi. O da oğlu gibi seyahat etmeyi, yeni yerler görmeyi

çok seviyordu. Onun için zaman zaman Ömer ile ülkemizin birçok iline, ilçesine beraber gitmişlerdi.

Akşam olduğunda babası işten eve geldi. Kapıda karşıladı, çantasını aldı, ayağına terliğini verdi.

Tahsin Bey “Teşekkür ederim oğlum!” dedi. Biraz dinlenmek için koltuğuna geçti. Ömer ile göz göze geldi. Oğlunda bir gariplik hissetti.

— Hayrola oğlum! Bir sıkıntın mı var?

— Şeyy! Nasıl söylesem?

— Bir çırpıda dene bakalım. Belki olur. Aslında babası durumu az buçuk anlamıştı.

Yine Ömer’in gezginlik damarı tutmuştu besbelli. “Acaba bu kez hangi il olabilir?” diye düşündü.

— Babacığım, bugün öğretmenim ev ödevi için bir kompozisyon hazırlamamı istedi.

— Eee, ne var bunda. Sen çok rahat üstesinden gelebilirsin. Konu olarak ne işleyeceksin?

— ESKİŞEHİR 2013 Türk Dünyası Kültür Başkenti!

— Hımm! Yani, “Gezip, görüp öylece kompozisyonumu hazırlasam!” diyorsun. Yanlış mı anladım?

— Yok canım, ne yanlış? Tastamam doğru anlamışsın babacığım.

Tahsin Bey, bardağındaki sudan bir iki yudum daha aldıktan sonra, “Seni hiç bir zaman üzmem, bunu çok iyi biliyorsun!” dedi.

— Aslansın babacığım, yaşasın!

— Dur daha bir şey söylemedim Ömer!

Bu arada mutfaktan Belma Hanım’ın sesi duyuldu.

— Haydi, yemek hazır! Baba oğul daldınız yine muhabbete.

— Geliyoruz anne!

Tam sofraya otururlarken Ömer konunun peşini bırakacak gibi değildir.

— Babacığım ne zaman yola çıkıyoruz, ona göre hazırlanayım.

— Anlaşılan konuyu sonuçlandırmadan için rahat etmeyecek. Bu hafta sonu sana zaman ayırabilirim.

— Sen babaların bir tanesisin!

O gece Ömer'in gözüne bir türlü uyku girmedi. Ertesi günkü gezintinin heyecanı sarmıştı. Kolay mı?

Yunus Emre'nin, Battal Gazi'nin ve Nasreddin Hoca'nın misafiri olacak, Osmanlı Devleti nerede, nasıl kurulmuş? Oraları görecek, Ertuğrul Gazi ve Osman Gazi'nin ayak bastığı topraklarda gezinecekti. Şeyh Edebalı'nın izini sürecekti. Bütün bunlar az bir şey miydi?

Derken göz kapakları uykuya daha fazla dayanamadı. Uyuykaldı. İşte şimdiden rüyasında Türk Dünyası'nda ve civarında dolaşmaya başlamıştı bile.

Gezi başlıyor

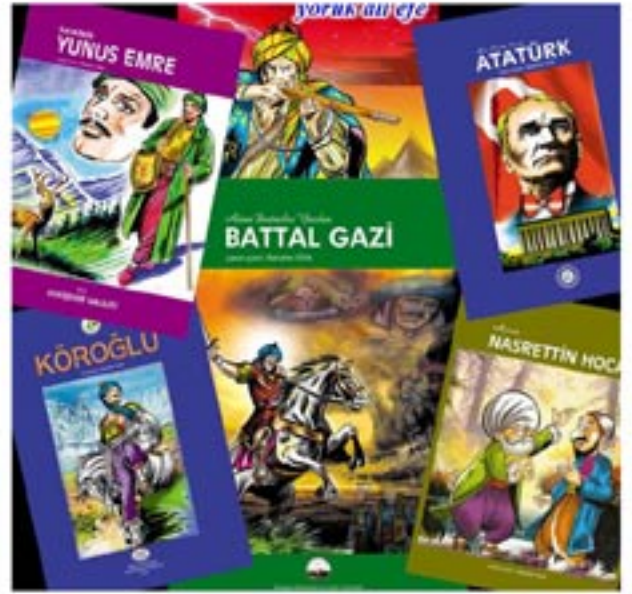
Günlerden Cumartesi...

Ömer, her zamankinden daha bir heyecanla uyanmıştı. Anne ve babası ile sıkı bir kahvaltı yaptılar. Sonrasında yola çıkmanın zamanı geldi. Annesine sıkı sıkı sarıldıktan sonra ondan hayır duasını istedi.

Az sonra evlerinden ayrıldılar.

İlk durakları Odunpazarı Meydanı'nın girişindeki Türk Dünyası Kültür Başkenti Ajansı'nın idi.

Ömer, sebebini bilemediği bir şekilde heyecanlandı. Ajans'ın kapısından girdiklerinde sekreter-yadaki hanım, gezginlerimizle ilgilendi. Tahsin Bey kendini ve oğlu Küçük Gezgin'i tanıttı. O da Ajans Genel Sekteri ile görüşmelerini sağladı.

Genel Sekreter beyefendi, gezginlerimizi büyük bir konukseverlikle ağırladı; onlara kahve ikram etti.

Küçük Gezgin Ömer, öğretmeninin verdiği ev ödevinden bahsettikten sonra "Eskişehir 2013 Türk Dünyası Kültür Başkenti" projesinden bahsedermisiniz?" diye sordu ve cep telefonunun ses kayıt özelliğine basarak konuşulanları kaydetmeye başladı.

— Ömerciğim, kısaca şöyle değinebilirim;

Kuruluşundan itibaren ortak Türk kültürünün araştırılması, geliştirilmesi, tanıtılması ve gelecek kuşaklara aktarılması için faaliyetlerini sürdüren TÜRKSOY, 2010 yılında İstanbul'da düzenlenen Türk Dili Konuşan Ülkeler Devlet Başkanları 10'ncu Zirvesi'nde, **Türk Dünyası Kültür Başkenti** uygulamasını önermiş ve bu öneri oybirliği ile kabul edilmiştir.

Bu karar doğrultusunda 2011 yılında "Astana (Kazakistan) 2012 Türk Dünyası Kültür Başkenti" seçilerek yürürlüğe girmiş ve 2013 yılı için Türk Dünyası Kültür Başkenti olarak Eskişehir seçilmiş-

tir.

2012 yılında Türk Dünyası Kültür Başkenti olan Astana (Kazakistan) 24 Şubat 2012 Açılış Galası ile başlattığı etkinliklerini, 30 Kasım 2012 Kapanış Töreni ile Türk Dünyası Kültür Başkenti bayrağını Eskişehir'e devretti.

Bu uygulamanın amacı ise, Türk kültürünün temel yapılarını ve maneviyatını ortaya çıkarmak, çeşitli Türk devletleri arasında kaynaşma, hoşgörü ve sevgi bağları kurmak, Türk kültürünü gelecek kuşaklara aktarmak ve korumak için çalışmak, Türk kültürünün bilinmeyenlerini araştırmak ve gün yüzüne çıkarmak gibi ilkelere.

— Neden Eskişehir?

— Eskişehir, buram buram tarih ve kültür kokan şehirdir. Farklı kültürlerin bir araya gelerek harmanlandığı bir şehir. Tarihin farklı dönemlerinde aldığı göçlerle farklı farklı kültürler, bir arada huzur içinde yaşamışlardır. Tarihi açıdan bakıldığında, birçok yenilik bu şehirde gerçekleşmiştir. Ve yeniliklerin bazıları, şehirdeki müzelerde sergilenmektedir.

Küçük Gezgin, Ajans'ı ziyaret etmen bizi fazlasıyla sevindirdi. Fakat Türk Dünyası Kültür Başkenti Eskişehir projemizde Yönetim Kurulu Başkanımız ve etkinliklerimizin baş mimarı; şehrimizin mülki amiri Valimiz Güngör Azim Tuna Beyefendi'dir.

Demem o ki, bu projeyi daha iyi öğrenmek için Vali Bey'i ziyaretle başlamalısınız. Sizi makamına ben götüreyim.

— Haklısınız. Size zahmet olacak.

Kahveler ve meşrubatlar içildi, sonrasında da çok geçmeden Ajans'tan ayrılarak Valilik binasının yolunu tuttular.

Yeni düzenlenmiş Vilayet Meydanı'na geldiklerinde Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarının anıtıyla karşılaştılar.

Belki de Küçük Gezgin kaç kez buradan geçmişti. Fakat dikkatlice incelememişti. Şimdi bu eksikliği gidermek istedi. Babasının da anlatımıyla anıt hakkında bilgi sahibi oldu.

— Bu anıt 1962 yılında yapılmış. Üç bölümden oluşmuş. Orta kısımdaki ana bölümde Ata'mızın sivil kıyafette bir heykeli, sağ taraftaki bölümde ise büyükçe bir kaide üzerinde Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi yer almış. Hemen altında ise bu aziz toprakların bize vatan yapılmasını temsil eden Millî Mücadele içerikli rölyeflerle dizayn edilmiş.

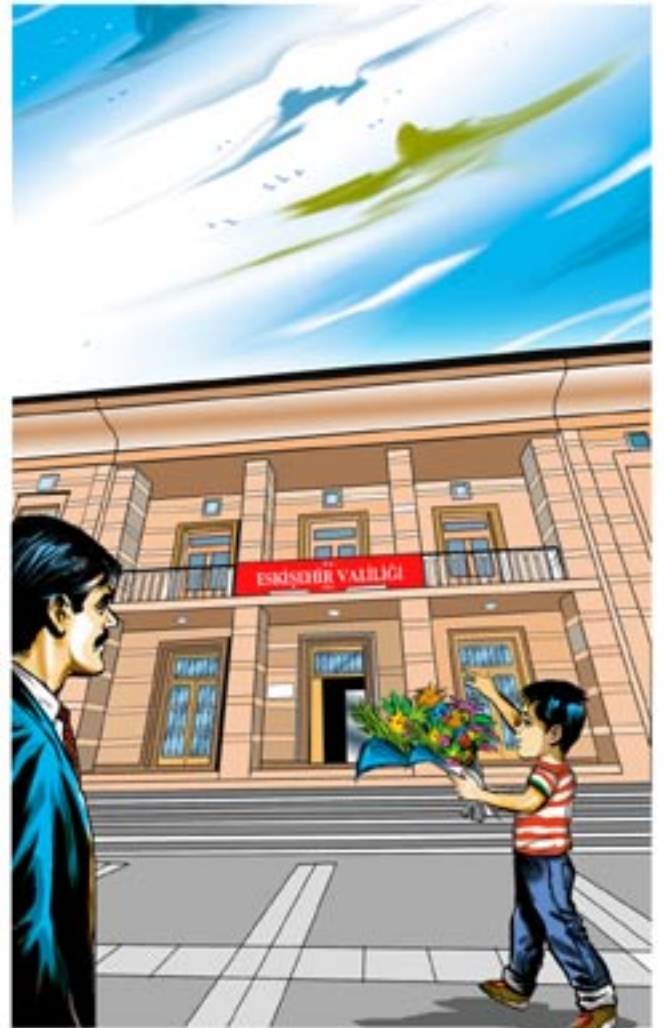
Üçüncü sol tarafta yer alan bölümde ise Cumhuriyet ilan edilmiş ve yapılan inkılap ve devrimler heykellerle temsil edilmiş.

Ömer:

— Bu toprakları bize vatan yapan şehitlerimize, gazilerimize ve Mustafa Kemal Atatürk'e minnet duyup onlara ebedî olarak duacı olmalıyız.

— Hay ağzına sağlık Ömerciğim! Şimdi Sayın Valimizi ziyaret edelim.

— Babacığim, bir şey unutmadık mı?

— Nedir?

— Böyle eli boş mu gideceğiz? Çiçek almalı ve kendisine takdim etmeliyiz.

Yakındaki çiçekçiden rengârenk güllerle bezenmiş bir buket hazırlattıktan sonra Valilik binasına girdiler. İkinci katına çıktıklarında koridorlarda birbirinden farklı mesajlar veren Türk Dünyası'ndan tabloları gördüler. Ömer onları birer birer inceledi. Koca Yunus'un tablosunun önüne geldiğinde üzerindeki yazıları okudu;

"Gelin tanış olalım, işi kolay kılalım
Sevelim, sevelelim, dünya kimseye kalmaz!"

Valilik Özel Kalem sekretaryasına geçtiklerinde sekreter hanımefendi Özel Kalem Müdürü Maksut Bey'e haber verdi.

Müdür Bey tüm sevecenliğiyle, gezginlerimiz baba oğula ve Ajans Genel Sekreteri'ne "Hoş geldiniz!" dedi. Genel Sekreter; Tahsin Bey ve Küçük Gezgin Ömer'i tanıttı. Ömer'in Türk Dünyası Kültür Başkenti Eskişehir ile ilgili ev ödevinden bahsetti. Maksut Bey de kahramanlarımızı Vali Bey Güngör Azim Tuna'ya takdim etti.

Vali Bey, Eskişehir'e tayin olalı neredeyse bir yıl olmuştu.

Maksut Bey, Küçük Gezgin'imiz Ömer ve Tahsin Bey'in özel durumlarından bahsetti.

Ömer de elindeki çiçek buketini Vali Bey'e takdim etti.

Vali Bey " Vay vay... Şehrimizde Küçük Gezgin'imiz varmış da bizim haberimiz olmamış." diyerek Ömer'in yanaklarından öptü. Ömer de Vali Bey'e olan saygısını belirtircesine elinden öptü.

— Neden sana "Küçük Gezgin" diyorlar Ömer?

— Şeyy... Nasıl söylesem Sayın Valim?

Tahsin Bey, oğlunun kendisini methetmeyeceğini bildiği için hemen söze girdi.

- Sayın Valim, Ömer, oğlum olduğu için söylemiyorum, farklı bir çocuktur. Akranları sokakta oyun oynarken o hep tarihten ve tarihî kişilerden bana sorular sorar. Mesela ummadığım bir anda "Şeyh Edebalı kimdir?" sorusunu duyarım. Kısaca anlatmaya çalışırım. "Osmanlı Devleti'nin kurulmasında akıl ve yol gösterici olmuş, hem Ertuğrul Gazi'ye ve hem de Osman Gazi'ye mihmandarlık yapmış önemli bir ilim ve din adamıdır. Türbesi Bilecik'tedir." dediğimde "Beni ona götürür müsün babacığım?" diye peşinden ikinci bir soruyu yöneltir.

Ona "Hayır" demek mümkün mü? Hemen bir fırsatını bularak Bilecik'e gidip Şeyh Edebalı hazretlerini ziyaret etmişizdir. Ve bu gezilerimiz birkaç yıldır değişik illerde ve ilçelerde sürüyor.

Gördüklerini, öğrendiklerini okulunda sınıf arkadaşları ve öğretmenini ile paylaşırken birde baktık bir zaman sonra adı "Küçük Gezgin"e çıkıvermiş.

— Bu demek oluyor ki; bundan böyle Ömer'e biz de Küçük Gezgin" diyeceğiz.

— Estağfurullah Sayın Valim!

— Eweet! Madem Küçük Gezgin'imiz bizleri ziyaret etmiş, biz de izzeti ikram da bulunmalıyız. Ne alırsınız? Çay, kahve veya meşrubat..

Tahsin Bey, Ömer'den önce söze girdi.

— Müsaadenizle ben bir orta kahve alayım. Ömercğim, sen ne arzu edersin?

— Ben de bir meyve suyu istirham edeyim.

Sohbet Eskişehir'den başladı.

Vali Bey, "Çanakkale'den Eskişehir'e gelirken bu kadar can ve dost bir Eskişehir halkı ile karşılaşacağımı düşünmemiştim. Hele tarihî dokusu ve turizmi apayrı bir konu... Ya Anadolu fatihi efsane Eskişehirspor maçları, bana ayrı bir heyecan veriyor." dedi.

Küçük Gezgin de bu safhada sohbete bir soruyla katıldı:

— Efendim malumunuz, Eskişehir Türk Dünyası Kültür Başkenti ilân edildi. Ve bu çerçevede şehrimizde birçok etkinlikler olmakta. Bu konuda bilgi verebilir misiniz?

— Hay hay, Küçük Gezgin!

Eskişehir'imizin Türk Dünyası Kültür Başkenti olması hikâyesini şöyle açıklayabilirim.

Mevlana şöyle der: “Aynı dili konuşanlar değil, aynı duygulan paylaşanlar anlaşılabilir.” Aynı dili konuşmak önemli bir potansiyel olabilir. Ancak aynı duyguları paylaşmak gönül birliğinin temel şartıdır. İşte Mevlâna hazretlerinden aldığımız ilhamla çalışmalarımıza başladık. Türk Dünyası Kültür Başkentimizin sloganını “**Dilde, Fikinde, İşte Birlik**” olarak belirledik. Bu söz Kırım Türk’ü İsmail Gaspralı’ya aittir.

Bu gaye ile Türk dünyasında bir gönül birliği için sanatın, sporun ve bilimin çeşitli dallarında etkinliklere ev sahipliği ediyoruz. Aynı idealler için çarpan yüreklerimizde, Türk dünyasına ait farklı nağmelerde aynı duygular ses vermektedir.

Bu sese kulak vererek can kulağı ile dinlemek için Türkvizyon Şarkı Yarışması Projesi’ni gerçekleştirdik.

Yirmi dört ülkenin katıldığı yarışmada doğudan batıya, kuzeyden güneye geniş bir coğrafyaya yayılmış Türk dünyasının farklı bölgelerinden yükselen nağmeler, aynı derin ruha, aynı manaya sahip olduğumuzu bir kez daha göstermiştir.

4. TÜRKSOY üyesi ülkeler UNESCO Millî Komisyonları Toplantısı'na da ev sahibi olarak katıldık. Umuyoruz ki burada yapılan çalışmalar kısa sürede tamamlanır ve ortak kültür değerlerimizin UNESCO çatısı altında ve birlikte korunması sağlanır.

Nasreddin Hoca'nın "Dünyanın Merkezi" dediği ilimizde şenlik coşkusu yaşadık. Bu şenlik, Yunus'un sevgi çağrısına uyan yüreklerin şenliğidir. Bu şenlik, değerlerimizin canlandığı ortak kültür mirasımızın şenliğidir. Senlik, benlik nedir bilmeyen, insanların birbirine huzur ve güven telkin ettiği güzel ilimizdeki bu coşku; Muttalip çayırında atlı sporlardan Karagöz Hacivat'a kadar geleneksel değerlerimizi sunduğumuz şenlikle devam etti. Zira asıl amacımız, tarihimizi, değerlerimizi bir sıra özlemi duygusuyla hatırlamak değil, onları günümüze taşıyarak günlük hayatımızın içine, gündemimize dahil etmektir. Değerlerimiz, özelliklerimiz ancak bu şekilde geleceğe taşınabilir, inancındayız. Üsküp doğumlu şair Yahya Kemal şöyle der:

**Balkan şehirlerinde geçerken çocukluğum;
Her lahza bir alev gibi hasretti duyduğum.**

Yahya Kemal'in bahsettiği bu "hasret" sadece Balkan şehirlerinde yaşayanların değil, bizim de Balkanları andığımızda gönül telimizi titreten bir duygudur. Zira orada kardeşlerimizle birlikte aziz milletimizin derin hatıraları vardır. Balkan Haftası Kültür ve Sanat Şöleni'yle hem bu derin hatıraları yâd ettik hem de içimizde biriktirdiğimiz hasreti bir nebze olsun giderdik.

İsmail Gaspıralı'nın "Dilde, fikirde, İşte Birlik" sözünü sanatın, bilimin, sporun her dalına uygulayarak Türk Dünyası ortak kültür mirasını dostane ilişkilerle geliştirmek temel hedeflerimiz arasındadır. Bunun için gönüllerin buluşma noktasında; ev sahipliğinin dışında dünyanın en büyük öğrenci hareketliliğini başlattık. Yaklaşık 6000 lise öğrencimizin dahil edildiği Türk Dünyası kültür gezilerinde çocuklarımız gördüler ki sadece tarihî, mimari eserlerimiz değil; sevgi ve hoşgörü anlayışımız, değerlerimiz de bir. Sınırlar, mesafeler hiçbir zaman bu birliğe engel değil. Üstelik gönül kapısına da hiçbir sınır konulamaz. Bunu Türk Dünyası gezilerinde emin ellere, yani öğretmenlerine, emanet ettiğimiz öğrencilerimiz yaşayarak öğrendiler. Gençlerimizin ortak kültür mirasımızı keşfetmesi ve bu kapsamda hayat coğrafyalarının genişlemesi geleceğe dair ümidimizi artırmaktadır.

Türk Dünyası Kültür Başkenti Etkinlikleri; Eskişehir'e sanat, bilim, kültür alanlarında kalıcı eserler bırakmaktadır. Şehirde var olan kardeşliği ve hoşgörüyü bir kat daha artıracak olan etkinlikler sayesinde Eskişehir yurt içinden ve yurt dışından binlerce ziyaretçiye ev sahipliği yapmaktadır.

Gençlere, Türk kültürünü tanıtmak amacıyla, Türkî Cumhuriyetlere ve bir zamanlar Türk - İslâm egemenliği altında olan bölgelere düzenlenen seyahatlerimiz en çok dikkat çeken etkinliklerdir. Seyahatler, gençlerde kültürümüze sahiplenme duygusunu geliştirmiş ve gençleri Türk-İslâm dünyasına yakınlaştırmıştır. Yunanistan'ın bir şehri olarak Selânik, Türkiye'de yaşayan bir genç için ne ifade eder?

Selânik, Osmanlı Devleti'nin en önemli ticaret merkezlerindendi. 1430'da II. Murat Han'ın fethettiği şehre çok sayıda Türk ve Müslüman halk yerleştirildi.

Tam 570 sene bu şehirde ağırlıklı olarak Türkler yaşadı. 1912'de kaybettüğümüzde nüfusunun üçte ikisi Türk ve Müslüman idi. Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün dünyaya merhaba dediği yer de burasıdır.

Selanik'in elden çıkmasından sonra, Türkler yollara düştüler, Osmanlı Devleti'nin elinde kalan topraklara sığındılar. Arkalarında bugün hiçbiri ibadete açık olmayan 83 camiyi, Yunanlıların Bizans Dönemi'nden kaldığını ileri sürdükleri, oysa 16. Yüzyıl'da inşa edilen kordondaki Beyaz Kule'yi ve çok sayıda han, hamam, mektep binasını bırakarak... 570 sene bir toprağın vatan sayılması için yeterince uzun bir zaman değil midir?

Hakkında bilgi sahibi olunması ve korunması Türk-İslam kültürü açısından son derece önemli olan Selanik'teki Osmanlı mirası örneklerden yalnızca biridir.

Ya; kadınların daha 17. yüzyılda eğitim görebildikleri kurumlara sahip şehir Üsküp, I. Murat Han'ın türbesinin bulunduğu Priştina...

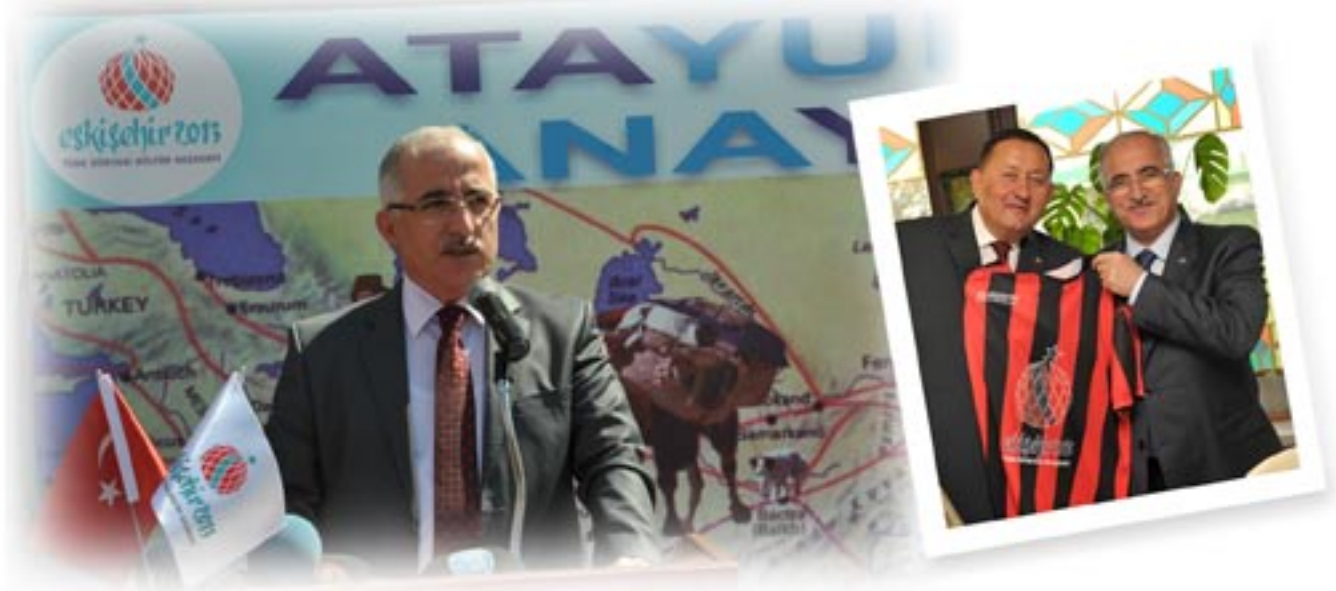
Ya; Türklüklerini yitirmemek adına her gün İstiklal Marşı'nın on kıtasını birden ezbere okuyanların yaşadığı Yugoslav Makedonyası...

Bir tarafta kaybedilip unutulmaması gerekenler dururken, diğer tarafta unutulup artık hatırlanması gereken anayurt olarak kabul ettiğimiz Orta Asya var.

Türk kültürünün doğduğu topraklar olan ve bugün Azerbaycan, Özbekistan, Türkmenistan, Kazakistan başta olmak üzere pek çok Türk devletinin bulunduğu coğrafyaya yapılan seyahatler de büyük önem taşımaktadır.

Düzenlenen gezilerden birine katılan bir onuncu sınıf öğrencisinin; "Türkiye Cumhuriyeti yalnız değilmiş, biz ne kadar kalabalık bir milletiz" diyerek heyecanını, mutluluğunu dile getirmesi, gezilerin önemine güzel bir örnek teşkil etmiştir.

Dünya farklı siyasi oluşumlara ve olaylara gebe dir. Bulduğumuz bölge, geçmişte olduğu gibi gelecekte de yeryüzünün kilit noktası olmaya devam edecektir. Türk dünyasına mensup gençlerin gezilerle birbirini tanıması, anlaması ve sahiplenmesi Türk-İslam coğrafyasını geçmişte yaşadığı acıların tekrarından koruyacaktır.

Kültür Elçisi Küçük Gezgin

Sohbetimizin bu kısmında Küçük Gezgin olarak sana bir teklifim olacak.

— Nedir Vali Amca, merak ettim doğrusu?

— Madem sana "gezgin" diyorlar, bu lâkabına uygun bir görev...

"Türk dünyası ülkelerinden ve Balkanlardan, Makedonya'dan bizi ziyarete gelen öğrencilerimizi ağır ediyoruz. Gençlerimizin birbirlerini daha iyi tanımalarını istiyoruz. Biz gençlerimizi buradan oraya gönderiyoruz.

Oradan da gençlerimizi buraya getiriyoruz ki, ülkeler arası daha sıcak ilişkiler olsun, kardeşlikler kurulsun. Bizi birbirimize bağlayan çok derin tarihî ve kültürel bağlar var. Bu yüzden, biz Eskişehir'de 2013 Türk Dünyası Kültür Başkenti vesilesiyle bu imkânları vatandaşlarımıza, Türk dünyasına sunmak ve faydalandırmak istiyoruz.

İşte bu düşünceyle yarın Makedonya'dan Kültür Başkenti'mize senin gibi 200 evladımız gelecek. Bizim "kültür elçimiz" olarak onları İstanbul'dan havaalanından karşılamamı isterim. Hatta bakarsın biri senin yakın arkadaşın olur ve evine

konuk eder, bizi biz yapan değerlerimizi tanıtır-sın.

Ha, ne dersin?

— Hiç düşünmeden "emriniz olur" derim Vali Amca? Babamın da bu konuda beni yalnız bırakmayacağına eminim.

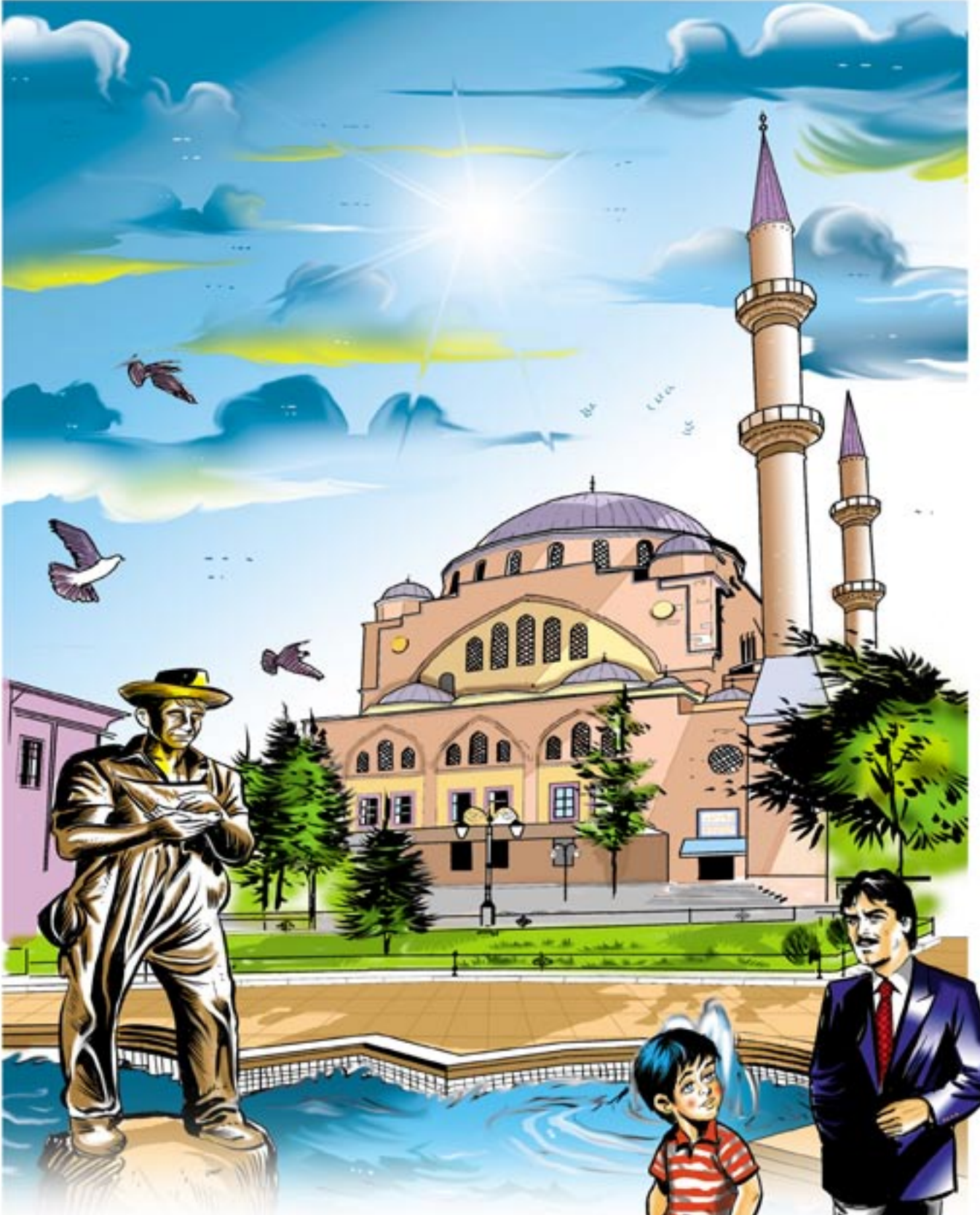
— Haklısın Ömerciğim!

— O zaman yolcu yolunda gerektir. Yolculuk konusunda detayları arkadaşlarımız size iletcekler.

— Kültür Başkenti ile ilgili diğer etkinliklerinizi bilahare İstanbul dönüşü anlatırsınız değil mi?

— O ne demek? Sohbetimize Makedonyalı misafir çocuklarımızı da dâhil ederiz. Daha da güzel olur. Haydi, göreyim seni Küçük Gezgin!

Küçük Gezgin Ömer, Vali Amca'sından aldığı bu önemli görevi yerine getirmek için sabırsızlanıyordu. Bir an önce harekete geçmek için Vali Bey'den müsaade istediler. Önce görevli kişilerle görüştüler, ertesi gün sabah erkenden İstanbul yoluna düşeceklerdi. Valizlerini hazırlamak üzere hemen eve döndüler.

Ömer, bu önemli görevinden annesine bahsetti. Belma Hanım da çok mutlu oldu. "Benim biricik Ömer'im büyümüş de kültür elçiliği yapıyor. Ne mutlu bana!" diyerek oğlunu öperek kutladı.

— Babacığım, sabah kaçta yola çıkarız?

— Uçak Sabiha Gökçen Havaalanı'na öğleden sonra 14.00'te inecekmış. Ajansta görevli arkadaşlarımız sabah saat sekizde hareket edelim, ancak gideriz dediler.

— Tamam o zaman! Sabah erken kalkmalıyım.

Yolcu yolunda gerek

O gece Ömer'in gözüne bir türlü uyku girmiyordu. İlk defa kendi coğrafyası dışında arkadaşları olacaktı. Acaba lisan olarak nasıl anlaşacaklardı. Çat, pat İngilizce biliyordu ama nereye kadar faydasını görecekti. "Daha fazla kafa yormanın anlamı yok. Sabah ola hayrola!" diyerek uyumaya çalıştı. Çok geçmeden göz kapakları uykuya yenik düşmüştü.

Rüyasında bile hâlâ Vali Amca'sının "Sen bizim kültür elçimizsin artık!" sözleri kulaklarında çınlıyordu.

Sabaha karşı başucundaki küçük masa saatinin

tatlı melodisi çaldığında, hemen yatağından fırladı. Koşup babasını da uyandırmak istedi. Salona geldiğinde, babasının ve annesinin çoktan kalkmış ve kahvaltı sofrasının hazır halde olduğunu gördü.

— Ohhoo, çok erkencisiniz?

— Yolcu yolunda gerek demiştik ya Ömer! Haydi, kahvaltıya geçelim.

— Hemen babacığım!

Sıkı bir kahvaltıdan sonra baba oğul yola çıkmak için Belma Hanım'la vedalaştılar.

— Anneciğim, bizim için dua et!

— Etmez miyim güzel Ömer'im? Allah yardımcınız olsun. Sağlıkla gidin, sağlıkla gelin!

— Haydi hanım, Allahaismarladık!

— Tahsinciğim, arabayı dikkatli kullan. Varınca da hemen beni arayın, tamam mı?

— Sen merak etme, ben ararım anneciğim!

— Aferin benim düşünceli oğluma!

Küçük Gezgin'in heyecanına diyecek yoktu.

Ne de olsa Vali Amcası tarafından "Kültür Elçisi" olarak görevlendirmişti. Kolay bir şey mi?

Baba oğul ve Türk Dünyası Kültür Başkenti Ajansı görevlileri ile vilayet meydanında buluştuktan sonra İstanbul yoluna düştüler. Ömer, otomobilin nevigasyonuna (yol haritası) Sabiha Gökçen Havalalanı yazdı. Cihaz, 284 km olarak yol belirledi. Bu demektir ki üç saatlik yolları vardı. Yol boyunca konu hep "Eskişehir 2013 Türk Dünyası Kültür Başkenti" üzerine oldu.

Küçük Gezgin Ömer, böyle uluslararası bir projede rol almaktan son derece onur duyuyordu. Bu görevi başarı ile yapmak istiyor, kendisini görevlendiren Vali Amcasına mahçup olmak istemiyordu. Aynı zamanda ev ödevini de başarı ile hazırlamak istiyordu.

— Babacığım Sabiha Gökçen Havaalanı'na gideceğimize göre adı havalanına verilen Sabiha Gökçen

kimdir, anlatabilir misin?

— Aferin Ömer! Hiç bir ayrıntıyı kaçırmuyorsun?

Sabiha Gökçen, dünyanın ilk kadın Türk Savaş Pilotudur. 1913 yılında Bursa'da doğar. Babası ve annesinin ölümünün ardından 1925 yılında Bursa'yı ziyaret eden Atatürk tarafından evlat edinilir. Sabiha Gökçen'e "Gökçen" soyadı, henüz havacılıkla ilgisinin olmadığı 1934 yılında Soyadı Kanunu'nun çıkmasıyla Atatürk tarafından verilir. 1936'da Eskişehir Askerî Hava Okuluna girer ve burada aldığı özel eğitimden sonra askerî pilot olur.

— Vay canına! Onun da yolu Eskişehir'den geçmiş. Ne mutlu biz Eskişehirli'lere kimlere ev sahipliği yapmışsınız!

— Haklısın evlat. Boşuna "bereketli topraklar" denmemiş.

Sohbetle geçen üç saatlik yol tükendiğinde, Sabiha Gökçen Havaalanı'na ulaştılar. Dış hatlar bölümüne geçtiler ve uçak saatini beklediler. Ajans görevlileri karşılama için her detayı düşünmüşler, ona göre hazırlık yapmışlardı. Çiçekler, pankartlar hediye çantaları vs. her bir şey...

Ömer'e de karşılama esnasında Makedonyalı arkadaşlarına sunacağı çiçeklerden verdiler. Bekledikleri uçak ile ilgili anons yapılıyordu. "13 TDK sayılı Türk Hava Yolları Makedonya uçağı alanımıza inmek üzeredir."

Ömer'in heyecanı bir kat daha artmıştı.

Az sonra söz konusu uçak piste iniş yaptı ve gösterilen perona yanaştı. Karşılama heyeti ile Küçük Gezgin Ömer de peronun başına gitti. Uçağın ön kapısı açıldı. Önce görevli hostes görüldü, peşinden Makedonyalı çocuklar birer ikişer uçağın merdivenlerinden inmeye başladılar.

Bu karşılamadan çok hoşnut olan çocukların sevinci görülmeye değerdi. Valizler alındı ve pasaport işlemlerinden sonra yolcu salonuna geçtiklerinde Küçük Gezgin Ömer, çiçek verdiği Makedonyalı çocukla tanışmıştı bile. Adının İsmail olduğunu söyleyen arkadaşına kanı çok kaynamıştı.

— Türkçe biliyor musun İsmail?

— Fazla olmasa da konuştuklarınızı anlıyorum.

Eskişehir yolculuğu için otobüslere geçildi. Ömer, İsmail'i kendi otomobillerine almak istedi. Babasına sordu, olumlu cevap aldıktan sonra Makedonya heyet sorumlusundan izin istediler. Heyet sorumlusu da onayladıktan sonra İsmail, sırt çantasını aldı ve Küçük Gezgin ile beraber otomobilin arka koltuğuna geçtiler.

Tahsin Bey, "Yolculuğunuz nasıl geçti İsmail?" diye sordu.

— İyiydi efendim. Bir problem yaşamadık.

— Ülkenden ilk defa mı çıkıyorsun?

— Evet! Türkiye'yi yıllarca kitaplardan okurdum. Şimdi burada olduğuma hâlâ inanamıyorum. Bize bu fırsatı veren yetkililere minnet borçluyuz. Hele, ta havalimanına gelip bizi karşılamamız çok duygulandırdı.

Küçük Gezgin, "Benim de ilk defa yurt dışından bir arkadaşım oldu. İsmail, inşallah yurdumuzdan memnun ayrılırsın." diye duygularını ve memnuniyetini ifade etti.

— Ondan hiç şüphemiz yok. Şimdi Kültür Başkenti Eskişehir'e gidiyoruz değil mi?

— Evet! Doğduğum şehir diye söylemiyorum. Hakikaten "Kültür Başkentliği"ni hak etmiş bir şehirdir.

— Ne kadar zamanda gideriz?

— Dört saati bulmaz. Yolda yemek molası vereceğiz. Yarım saat de onu ilave edebiliriz.

Tahsin Bey bu arada sohbetlerine dahil oldu.

— Ömerciğim, İsmail'in yol yorgunluğu vardır. Hemen sorularınla yorma. Daha çok sohbet edersiniz. İsmailciğim, dilersen biraz uyuyabilirsin.

— Gerek yok Tahsin Amca! Uçakta uyudum

zaten. Şu an bir saniyemi bile uykuda geçirmek istemiyorum. Her anımda doya doya Türkiye'yi tanımak ve görmek istiyorum.

Makedonyalı çocuklar ve Küçük Gezgin'in İstanbul - Eskişehir arası yolculukları, yolda verilen kısa bir moladan sonra Türk Dünyası Kültür Başkenti Eskişehir'de sona erdi.

Kafile önce Vilayet Meydanı'na geldi. Burada da Vali Bey nezdinde bir heyet, misafirlerini büyük bir coşku ile karşıladılar. Gelenlerin en önünde ise Küçük Gezgin vardı.

Makedonyalı arkadaşı İsmail'i Vali Amca'sıyla tanıştırdı.

— Ohhoo! Kültür elçiliğini başarıyla yerine getirdin Küçük Gezgin. Tebrik ediyorum.

Vali Bey, tüm Makedonyalı çocuklara “Kültür Başkenti Eskişehir’e hoş geldiniz” diyerek tek tek öptü. Eskişehir ile ilgili kitap, doküman ve Kültür Başkenti logolu çantalar hediye etti.

Gelen kafiye büyük ilgi gösteren yazılı ve görsel basın karşısında Vali Bey, misafirleri ile ilgili duygu ve düşüncelerini şöyle dile getirdi:

“Türk dünyası ülkelerinden, Balkanlardan, Makedonya’dan bizi ziyarete gelen öğrencilerimizi ağırlıyoruz. Gençlerimizin birbirlerini daha iyi tanımalarını istiyoruz. Biz gençlerimizi buradan oraya gönderiyoruz. Orada yaşayan gençlerimizi de buraya getiriyoruz ki, ülkeler arası daha sıcak ilişkiler olsun, kardeşlikler kurulsun. Gerek kişiler arasında, gerek okullar ve müesseseler arasında, belediyeler arasında, bu şekilde geleceğe daha güzel, daha kalıcı dostluklarla yol alabiliriz.”

Türkiye’de ve Eskişehir’de öğrencilerin hoşça vakit geçirmelerini ve bundan sonraki eğitim hayatlarında başarılı olmalarını dileyen Vali Bey, ailelerine de kendilerinden çok çok selam götürmelerini istedi.

Şimdi sıra misafirlerin konaklayacakları otellere nakledilmesine gelmişti.

Ömer babasına, “Babacığım, İsmail’i biz evimizde misafir edebilir miyiz?” diye sordu.

— Vali Bey uygun görürse neden olmasın?

Ömer, hemen Vali Amca’sına yöneldi.

— Efendim, uygun görürseniz, İsmail’i bu gece biz misafir edebilir miyiz?

— Acaba kendisi ne der Ömer? Ha İsmail, ne dersin Küçük Gezgin’in misafiri olmak ister misin?

— Benim için şeref olur Vali Bey!

— Bey değil, sende Ömer gibi “Vali Amca” diyebilirsin. O zaman haydi bakalım, seni Küçük Gezgin’imize emanet ediyorum.

Ömer bu ev sahipliğini bir adım daha öteye taşıdı.

— Vali Amca, eğer haddimi aşmak gibi kabul etmezseniz Eskişehir’i İsmail arkadaşımıza ben tanıtip gezdirmek isterim.

— Kültür elçimiz derken boşuna dememişim Ömer. Aferin sana!

Böylelikle Makedonyalı arkadaşı İsmail, olanları büyük bir hayranlıkla izliyordu. “Ne büyük bir misafirperverlik!” diye içinde geçiriyordu.

Aynı akşam Küçük Gezgin Ömer'in evinde...

— İsmail evlâdım! Zeytinyağlı dolmalarımın da tat. Sonra da kadayıf tatlımdan...

— Teşekkür ederim efendim. Elinize sağlık, çok güzel olmuş.

— Eee... Annemin yemeklerinin üstüne pek yoktur İsmail.

Belma Hanım;

— Amaan, abartma Ömer!

Tahsin Bey;

— Yalan mı hanım, parmaklarımızı da yiyeceğiz neredeyse. Hah! Hah! Hah!..

Neşe içinde yenilen akşam yemeğinden sonra salona geçildi. İsmail sanki rüyada gibiydi. O arada cep telefonunun sesi duyuldu.

— İsmail, telefonun çalıyor.

— Hemen bakıyorum Ömer!

Telefon Makedonya'dan idi. Arayan ise annesiydi.

— Sağ salım geldik anneciğim. Görersen harika yerler burası... Küçük Gezgin Ömer isminde bir arkadaşım oldu. Şimdi onlarda misafirim... Tamam anneciğim, selamlarını iletirim. Şimdilik beni merak etme. Tekrar görüşürüz. Öpüyorum anneciğim!

İsmail telefonunu kapattıktan sonra Ömer'e dönerek, "Annemin ve babamın çok selamları var. Beni misafir ettiğiniz için çok teşekkür ediyorlar." dedi. Tahsin Bey, "Teşekkür edilecek bir şey yap-

madık. Misafirperverlik, bizim kültürümüzde ve dinimizde yer almaktadır." dedi.

Ömer;

— Asıl ben ailene teşekkür ederim İsmail. Senin gibi bir arkadaşı bana gönderdikleri için.

— Haydi bakalım çocuklar! Bugünlük bu kadar yeter. İsmail'in de yol yorgunluğu var. Yarın bizi yorucu bir gün bekliyor. Zira İsmail'i Türk Dünyası Kültür Başkenti Eskişehir ile tanıştıracacağız. Gideceğimiz ve göreceğimiz o kadar yer var ki!

— Haklısın babacığım. Anneciğim, İsmail benim odamda kalabilir mi?

— Neden olmasın? Siz bana biraz müsaade edin, yataklarınızı hazırlayayım.

Az sonra Ömer'in odasında...

— Ömerciğim, şimdiden her şey için teşekkür ederim. Sizi de rahatsız ettim.

— Bir daha böyle bir söz duymak istemem. Sonra ben Makedonya'ya gelmiş olsam, sen beni misafir etmez misin?

— Etmez miyim, lafı bile olmaz.

— O halde bu konu burada kapanmıştır. Şimdi sen güzelce dinlenmene bak. Yarın hepimiz çok yorulacağız.

— Haydi, o zaman Allah rahatlık versin.

— Sana da İsmailciğim, güzel kardeşim benim!

Gecenin karanlığı tüm şehrin üzerine çökmüştü. Her hanede başka rüyalar, başka hüyalar...

Sabah olmuş, güneş tüm güler yüzüyle, insanın içini ısıtırcasına Kültür Dünyası Başkenti Eskişehir'in üzerine doğuyordu.

Ömerlerin evinde ise tatlı bir sabah telaşı vardı. Belma Hanım öyle bir kahvaltı masası hazırlamıştı ki, bir kuş sütü eksikti.

— Oooo, anneciğim bugün kahvaltı daha bir zengin. Yoksa İsmail için mi?

— Neden olmasın? Neticede uluslararası bir

evladımız misafirimiz olmuş. Onun için az bile.

— Şeyy! Mahcup ediyorsunuz Belma Teyze!

Sıkı bir kahvaltıdan sonra işte Eskişehir gezisi başlıyordu. Gezgindirimiz, Tahsin Bey, Ömer ve İsmail, Belma Hanım'a "Allahaismarladık!" diyerek evden ayrıldılar.

Şehrin merkezinden geziye başlamak için tramvay ile Vilayet'e indiler.

Vilâyet durağında indiklerinde İl Halk Kütüphanesi'nin yan duvarında büyükçe bir billboard gördüler. Üzerindeki yazılanlar Küçük Gezgin'imizin dikkatini çekmişti. İsmail'e duvardaki yazıları işaret ederek okudu.

— Burada Yunus Emre ve Mevlâna hazretlerinden sözlere yer verilmiş. Yunus Emre der ki; **"Cümleler doğrudur, Sen Doğruysan!"**...

Mevlâna Hazretleri ise; **"Doğru olma-yan şeyler yaptım deme, doğruluğu tut. O zaman hiçbir eğrilik kalmaz."** der. Demek oluyor ki insanın öncelikle, kendisi doğru olmalı ve doğruluğu ilke edinmeli.

Eskişehir'in simgelerinden olan, son yılların yapılmış en muazzam eseri Reşadiye Cami'nin önünden geçerek Eskişehir caddelelerinde gezintiyeye başladılar.

İsmail, çevreyi dikkatli gözlerle incelerken Tahsin Bey'in anlatımlarına da kulak veriyordu.

İki Eylül Bulvarı'nda birbirinden değişik heykeller gördüler. Üç ayrı grupta yapılmış olan heykellerin muhakkak ifade ettiği konular vardı. İsmail sorunca Tahsin Bey de anlatmaya başladı:

— Şu an ilk gördüğümüz gruptaki heykeller de; Millî Mücadele'deki Eskişehir'i temsil edilmiş. Yani, bu topraklar kolayca "vatan" olmadı. Mustafa Kemal ATATÜRK'ün önderliğinde Dumlupınar Savaştepe'den "İlk hedefiniz Akdeniz'dir, İleri!" komutu ile düşman çizmelerinden bu aziz toprakların temizlenmesini simgelenmiş. Şu ileridekiler ise; dikkat ederseniz; futbolcu, hekim, demiryolları işçisi ve çömlek ustasını görebiliriz. Şehrimiz esnafından örnek sunulmuş.

İsmail, "Heykel, demek ki, yalnız bir taş yığını değilmiş." dedi.

— Haklısın İsmail. Kentimizin değişik noktalarında buna benzer heykeller göreceksin. Heykeller tarihimizi gelecek nesillere doğru anlatıp doğru göstermemize vesile olurlar.

Gezginlerimiz, İkiyeül Caddesi'nden aşağıya doğru Köprübaşı'na indiler. Köğrünün bir ayağında yemek kazanının başında duran sakallı dede heykeli ile karşılaştılar. Etrafa gülücükler dağıtan bu heykeli Küçük Gezgin'imiz hemen tanıdı.

— Baba, babacığım! Bu heykel Nasreddin Hoca değil mi? Hem de o meşhur kazanın başında. Hah! Hah! Hah!..

— Haklısın! Eskişehir 2013 Türk Dünyası Kültür Başkenti'ni simgelemektedir. Fakat Hoca'nın neye güldüğünü İsmail anlayamadı. O kazan hikâyesini anlat da o da öğrensin.

— Ha, nedir o kazan meselesi Ömer?

— Anlatayım İsmailciğim!

"Bir gün Nasreddin Hoca, komşusundan kazan istemiş. Komşusu da vermiş. Hoca da iki gün sonra kapısına gelen komşusuna kazanı ve içine koyduğu küçük kazanı vermiş. Komşusu merakla sormuş, "Hocam, bu ne?" diye. Hoca da, "Sizin kazan doğurdu." demiş.

Komşusu sevinçle kazanları alıp gitmiş.

Günlerden birgün, hoca yine komşusuna kazan istemeye gitmiş. Komşu hemen vermiş ve birkaç gün sonra Nasreddin Hoca'ya gidip kazanını geri istemiş. Hoca yüzü eğik bir vaziyette kapıyı açmış. Komşu hemen kazanı istemiş. Hoca ise, "Allah rahmet eylesin, sizin kazan öldü" demiş. Komşu da, "Hocam neden yalan söylüyorsun, hiç kazan ölür mü?" demiş. Hoca da, "Kazanın doğurduğuna inanıyorsun da öldüğüne neden inanmıyorsun?" diye cevap vermiş. Hah! Hah! Hah!

— Hah! Hah! Hah!.. Hay sağ olası Ömer! Şimdi bu heykelin ne ifade ettiğini daha iyi anlıyorum.

İki arkadaş kahkahalar atarken başka bir anıtın önüne geldiler: Köprübaşı Meydanı'nda her açıdan hemen göze çarpan bu anıt Kıbrıs Hava Şehidimiz Pilot Cengiz Topel'e aitti. Tahsin Bey, hemen onu tanıttı;

— Türk pilot yüzbaşı Cengiz Topel; 8 Ağustos 1964 tarihinde Kıbrıs Harekâtı sırasında Eskişehir'den Kıbrıs'a, dörtlü kol komutanı olarak gönderilir. F-100 uçağıyla uçuş esnasında uçağı yerden isabet alarak düşürülür. Paraşütle atlamayı başarır, fakat Rumlar tarafından esir alınır. Uluslararası savaş hukukunun esirleri kapsayan maddelerine aykırı olarak yapılan işkenceler sonucu öldüğü iddia edilir. Kıbrıs'taki ilk Türk hava harp kaybı olan Cengiz Topel'in hastanede öldüğü açıklanır, ancak naaşı ısrarlı girişimler sonucu 12 Ağustos 1964 tarihinde Rumlardan alınabilir.

Kıbrıs'ta, Adana'da, Ankara ve İstanbul'da yapılan törenlerden sonra 14 Ağustos 1964 tarihinde Edirnekapı'daki Sakızağacı Hava Şehitliği'nde toprağa verilir.

Ömer ve İsmail; Pilot Yüzbaşı Cengiz Topel'in ruhuna Fatiha okuduktan sonra asker selamında bulundular.

Anıtın başından ayrıldıktan sonra, Eskişehir'i baştanbaşa ortadan ayıran Porsuk Çayı'nın kenarına indiler. Orada da balık tutan bir balıkçı heykeli ile karşılaştılar. Heykelin oturduğu kaidenin ön yüzündeki yazıyı okuduklarında hafiften bir tebessüm ettiler. Kaidede "Allah rızası için Porsuk'u kirletmeyiniz!" yazılıydı. Çevre duyarlılığı için ne isabetli bir heykel, diye düşündüler. Tahsin Bey'den her ikisi de Porsuk hakkında bilgi istediler.

— Çocuklar, Porsuk Nehri, Eskişehir'in hayat kaynağıdır. Kentin içinde yaklaşık 15 kilometre yol alır. Aynı zamanda nehirde bot ile kent içi yolcu taşımacılığı imkânı sağlamaktadır.

Porsuk Çayı, Sakarya Irmağı'nın en uzun 448 km olan bir koludur. Kütahya Ovası'ndan geçip Eskişehir kentinin güneybatısında yer alan ve 1948'de hizmete giren Porsuk; 1971'de hizmete giren Porsuk Barajları arkasında toplandıktan sonra, Eskişehir Ovası'ndan ve Eskişehir kentinden geçerek Yassihöyük karşısında Sakarya Irmağı'na ulaşır.

Nehrin "Porsuk" adını alması ise bu bölgenin Türklerin eline geçmesiyle oluşur. Rivayete göre 1090'da bir süre Kütahya'da kale muhafızı olarak görev yapan ünlü Selçuklu komutanı Emir Porsuk'un adı bu nehre verilir. Aslında bir bozkır şehri olan Eskişehir, Porsuk Çayı ile hayat bulmuş, verimli topraklara dönüşmüştür.

İsterseniz Porsuk'ta tekne gezintisi yapalım. Hem çevreyi görelim, hem de Eskişehir'e dair sohbetimize devam edelim.

Ömer çok mutlu olmuştu. Uzun zamandır Porsuk'ta tekneyle gezmek istiyordu. Demek, bugün İsmail ile nasip olacaktı.

İsmail'in memnuniyeti her hâlimden belli oluyordu. Hayranlıkla etrafı izliyor, en ufak bir ayrıntıyı kaçırmak istemiyor, bol bol resim çekiyordu.

Tekneye bindiler. Adalar mevkiine doğru yol aldılar. Tahsin Bey de anlatımına devam etti:

— Eskişehir'in sınırlarını ve doğal yapısını Karadeniz'e dökülen Sakarya Nehri (Sangarius) ve ona katılan Porsuk Nehri (Tembris) oluşturur. Bu iki nehrin beslediği verimli ovaları, çevrelerindeki dağlar ve geniş ormanlık alanlar zenginleştirir. Tarih boyunca Sakarya ve Porsuk Ovalarının bu nimetlerinden yararlanmasını bilen kültürler; parlak uygarlıklar oluşturmuşlardır.

19. yüzyılın ortalarından itibaren Kafkaslardan, Kıbrım'dan ve Balkanlardan aldığı yoğun göçlerle güçlü bir kültürler yoğunluğu oluşturan Eskişehir, asil gelişmesini 1892 yılında Haydarpaşa - Bağdat Demiryolu'nun şehre ulaşmasıyla sağlamaya başlar.

Demiryolunun gelişi ile birlikte ekili arazinin on katına çıkması şehrin ekonomik olarak büyümesini sağladığı gibi, 1894 yılında bugünkü adı ile TULOMSAŞ'ın kurulması ile de bir sanayi şehri olması için ilk adımlar atılır. Buğday, arpa, mısır ve üzüm gibi tarım ürünlerinin yanı sıra keçe, deri, lületaşı ticareti ve geleneksel el sanatlarının gelişmesi ihracatı da birlikte getirir.

1923 yılında Cumhuriyetin ilânından sonra il olan Eskişehir, yaptığı atılımlarla Türkiye'nin en önemli illerinden biri konumuna gelir. Eskişehir, yaşanabilir iller sıralamasında sürekli ilk sıralarda yer alır. Bugün, Türkiye'nin en önemli eğitim, kültür ve sanayi şehirlerinden biridir. Karayolu ile Ankara'ya 230 km, Antalya'ya 440 km, İstanbul'a 330 km ve İzmir'e ise 410 km uzaklıktadır.

Anadolu'nun İncisi Eskişehir

Eskişehir, Türkiye'nin İç Batı Anadolu bölgesinde yer alır. Yaklaşık 750 bin nüfusu ile 14 ilçeden oluşmaktadır;

Alpu, Beylikova, Çifteler, Günyüzü, Han, İnönü, Mahmudiye, Mihalgazi, Mihalıççık, Sarıcakaya, Seyitgazi ve Sivrihisar... Merkezde ise Odunpazarı ve Tepebaşı...

Kuzeyden Bolu, doğudan Ankara, güneyden Afyonkarahisar ve Konya, batıdan Bilecik ve Kütahya illeri ile çevrilidir. İlin kuzeyinde Bozdağ ve Sündiken Sıradağları, güneyinde ise Türkmen Dağı, Emir Dağları ve Yazılıkaya Yaylası bulunur. Sert bir kara iklimine sahiptir. Ortalama yıllık sıcaklık 1 derecedir. Denizden yükseklik ortalama 792 metredir.

Frigler, Romalılar, Bizanslılar, Selçuklular, Osmanlılar ticaret ve hac yolları üzerindeki bu kavşakta konakladılar. Her birinin kültürü bu şehre güzellikler katar. Osmanlı'nın ilk kalp atışları, ilk fetihleri bu topraklarda gerçekleşir. Millî Mücadele'nin önemli zaferleri bu topraklarda kazanılır.

Atatürk, İstanbul'dan sonra en fazla Eskişehir'i ziyaret etmiştir.

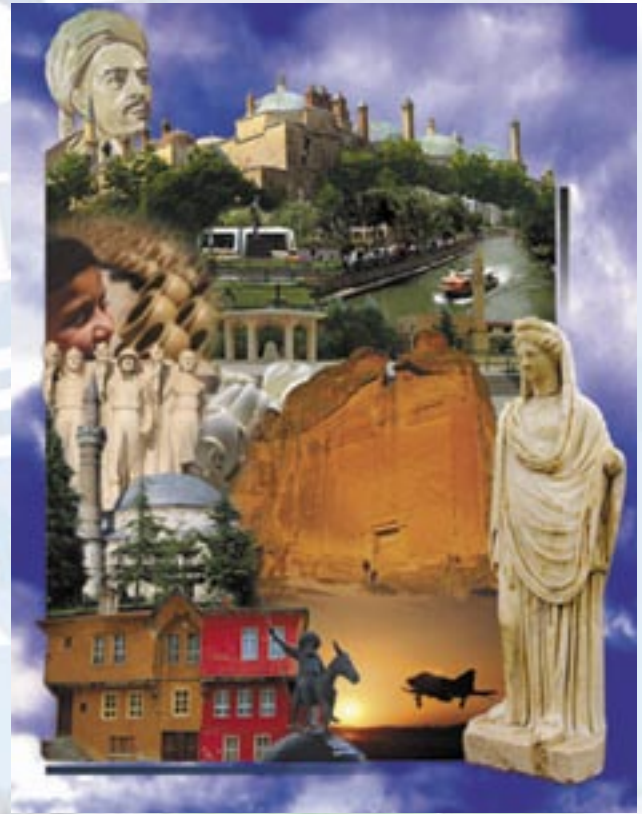

Eskişehir, sosyal ve ekonomik yönlerden ülkemizin yol kavaşağı özelliğine sahip önemli illeri arasında yer alır. Çok eski çağlardan beri bu ayırt edici konumunu korumuştur. Çeşitli dallardan oluşan sanayisi, hızla gelişen ticareti, kadar kaliteli eğitim kurumları, yüksek nitelikli insan gücü, tarihi, zengin doğal kaynakları gibi önemli niteliklere sahiptir. İlimizin yüksek katma değer yaratan potansiyelinden daha fazla yararlanmak için tanınması ve iyi tanıtılması şarttır. Türk Dünyası Kültür Başkenti Etkinlikleri de bu katkıda büyük pay sahibidir. Bu yüksek nitelikli çalışmanın üretilmesinde emeği geçen özverili insanlar, eminim teşekkürden fazlasını hak etmektedirler.

Kral Midas'ın âlim ülkesi, Hak ve halk şairi Yunus Emre'nin diyarı, Anadolu kahramanı Seyyid Battal Gazi'nin mekânı, Türk zekâsının simgesi Nasreddin Hoca'nın top-rağı olan Eskişehir...

Eskişehir, bütün büyük şehirler gibi birçok yüzü barındırır. Tarih içinde birbirini izleyen medeniyetlerin zenginleştirdiği mirasına sahip çıkmaktadır.

Eski ve yeninin benzersiz armonisinden doğan modern şehir; gizemini, gelişimini, enerjisini, ziyaretçisine her adımda hissettiren şehir...

Gezginlerimiz, Tahsin Bey rehberliğinde yaptıkları Eskişehir turu içinde tekne gezintisinden sonra Porsuk kenarında muhteşem manzara eşliğinde çay içtiler.

— Evet çocuklar, burada biraz dinlendikten sonra sizi, şehrimizin ilk yerleşim yeri olan Odunpazarı'na götüreceğim.

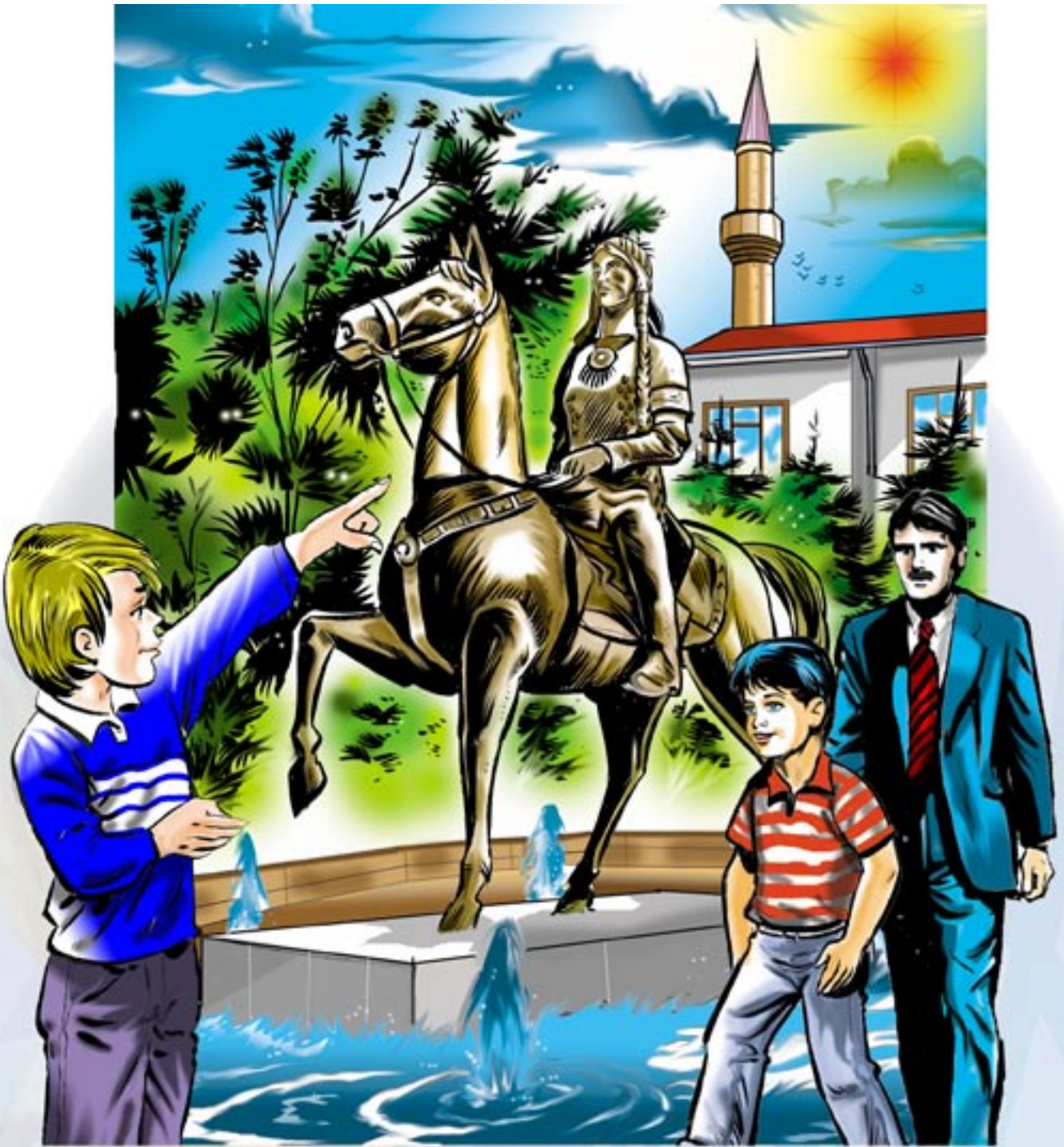
Gezginlerimiz, çay bahçesindeki kısa dinlenmeden sonra Atatürk Caddesi'ni takiben Odunpazarı mevkiine çıktılar. İlk önlerine çıkan ise Odunpazarı

Evleri oldu. İsmail, fotoğraf makinasını aldı eline, başladı resimler çekmeye. Hatıra olsun diye Küçük Gezgin Ömer'i de değişik açılarda bol bol fotoğrafladı.

Aynı cadde üzerinden devam ettiklerinde, Odunpazarı Meydanı'nın hemen girişinde at üstünde bir hanım heykeli gördüler. Gezginlerimize "Odunpazarı'na hoş geldiniz" der gibiydi.

İsmail ve Ömer, merakla bu heykelin kime ait olduğunu Tahsin Bey'e sordular.

— Mal Hatun! Başka bir deyişle Malhun Hatun veya Mala Hatun denilmektedir. İkinci Osmanlı padişahı Orhan Gazi'nin annesi ve Osman Gazi'nin eşidir. Kayı Boyu'ndan Ömer Bey'in kızıdır. Osman Gazi'nin kim olduğunu, bilmem anlatmama gerek var mı Ömer?

— Kim olduğunu gayet iyi biliyorum babacığım. Osmanlı Devleti'nin kurucusu ve Ertuğrul Gazi'nin de oğludur. Dursun Fakih'in da bacasıdır.

Ha, Dursun Fakih kim dersenez; şöyle kısaca söyleyebilirim. Osman Gazi adına OSMANLI'nın "devlet" olduğunu tüm dünyaya seslenişini yapan ilk hutbeyi okuyan kişidir.

— Aferin benim bilgili ve akıllı oğlum!

— Teşekkür ederim babacığım. Mal Hatun

Heykeli'nin Odunpazarı ilçesinde olmasının sebebi sence nedir?

— Odunpazarı, Osmanlı yurdu olarak da bilinir. O biraz önce söylediğin Dursun Fakih'in okuduğu hutbe; Odunpazarı İlçesi sınırları içindeki Karacaşehir Camii'nde okunmuştur. Bundan daha iyi başka bir neden olabilir mi?

— Haklısın babacığım!

Sivil Türk Mimarisi'nin en güzel örnekleri gezginlerimizin gözleri önündeydi. Evleri, çeşmeleri, türbeleri, külliyesi ve hanları ile tarih karşılarında capcanlı duruyordu.

Odunpazarı'nda yaşam olabildiğince sakin-di. Sokağın kıyısından çocukların ayak sesleri duyuluyor, yıllanmış evlerin her biri geçmişten birer öykü anlatıyor gibiydi.

Küçük Gezgin'in Mal Hatun Parkı'nın hemen karşısındaki tarihi bina dikkatini çekti. Babasına sorduğunda bu eserin yıllar önce Askerlik Şubesi, şimdilerde ise Anadolu Üniversitesi Cumhuriyet Müzesi olarak kullanıldığını öğrendi.

Ömer, müzenin hemen önünde Ulu Önder Mustafa Kemal ATATÜRK'ün kalpaklı heykelini de görünce yine soruları peş peşe sıralamaya başladı:

— Babacığım, Atamız Eskişehir'e ne zamanlar gelmiş?

— Atatürk'ün Eskişehir'e ilk gelişi; 21 Haziran 1920 günü saat 11.00'de, beraberinde Millî Savunma Bakanı Fevzi (Çakmak) Paşa ve Genelkurmay Başkanı Albay İsmet (İnönü) ile dir. Sonrasında 21 kez daha şehrimizi şereflendirir.

Şimdi isterseniz müzeye girelim, orada daha detaylı bilgi ve fotoğraflar bulacağız.

Gezginlerimiz müzeye girdiklerinde Tahsin Bey, iki küçük gezgine anlatımına devam etti:

— Anadolu, tarihin farklı dönemlerinde çeşitli savaşlara sahne olur. Bu savaşların en önemlilerinden biri de Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde İşgalci Kuvvetler'e karşı yürütülen Kurtuluş Savaşı'dır. (1919-1923)

Bu savaş ayrıca; Osmanlı Devleti'nin Türkiye Cumhuriyeti'ne geçiş sürecinin temelini oluşturur. Kurtuluş Savaşı sonucunda elde edilen askeri zafer sonrasında diplomatik ve siyasal alandaki gelişmeler de bu savaşın sağladığı başarılarıdır. Sonucunda yeni bir devlet, Türkiye Cumhuriyeti kurulur.

Şehrimizin güzide üniversitelerinden Anadolu Üniversitesi de, Cumhuriyet Tarihi Müzesi'ni; vatani kurtarmayı amaçlayan Kurtuluş Savaşı'nı, bu savaşın önderi Atatürk'ü ve onun kurduğu Cumhuriyeti, bir "müze" ortamında günümüz insanına sunmayı amaçlar.

Müzeye girdiklerinde sanki tarihte bir yolculuğa çıkmışlardı. Müze görevlisi, gezginlerimize "Hoş geldiniz!" dediğinde Ömer'in ve İsmail'in sorularından kurtulamadı. Sorulan soruları müzeyi gezdirirken cevaplandırdı:

"Müzemizi içinde barındıran bu tarihî bina, müzenin anlayışını yansıtır niteliktedir. 23 Nisan 1994'te Anadolu Üniversitesi Cumhuriyet Tarihi Müzesi olarak açılmıştır.

Müzemizde neler var dersenez kısaca şöyle sıralayabilirim:

Çanakkale Savaşı, Amasya Tamimi, Erzurum ve Sivas Kongreleri, T.B.M.M.'nin Açılışı, İnönü Savaşları, Sakarya Meydan Muharebesi, Büyük Taarruz, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhuriyet'in ilk yıllarından çeşitli fotoğraflar, Kurtuluş Savaşıyla ilgili çeşitli resimler, Atatürk portrelerinden oluşan fotoğraflar, Atatürk'ün özel eşyaları, Türk donanmalarında kullanılan çeşitli gemi maketleri, yerel gazeteler ve dönemle ilgili değerli kitaplardan oluşan kütüphane, Kurtuluş Savaşı ve Atatürk konulu belgesel yapımlar ve 40 kişilik belgesel film izleme salonumuz mevcuttur."

Atatürk, Sabiha Gökçen ve Alay Komutanı Zeki Doğan ile Birlikte Uçuşları Seyrediyor. (1936)

Atatürk, Eskişehir'de Garp Cephesi Komutanlığı Teftişi Sırasında (1921)

Mustafa Kemal Paşa otomobil ile Eskişehir Garp Cephesi Karargahı'na gidiyor (1921)

Gezginlerimiz, müze görevlisine anlatımlarından ve müzeyi gezdirdiğinden dolayı teşekkür ettikten sonra oradan ayrıldılar.

Müzenin önündeki parkta ellerini göğsüne kavuşturmuş, huşu içinde ayakta duran bir heykel daha gördüler. Ömer ve İsmail, yanına kadar gittiler ve dikkatli gözlerle anıtı incelemeye başladılar.

Tahsin Bey, "Nasıl, tanıyabildiniz mi?" diye sorunca "Hımm!" diye düşünmeye başladılar. Babası daha fazla merakta bırakmamak için kendi sorduğuna kendi cevap verdi:

— Gönüller sultanı Yunus Emre!

Ömer hemen atıldı.

— Haklısın baba! Biraz tahmin ettim ama emin olamadım. Bize Yunus Emre'den bahsedebilir misin?

— Tabii evladım.

"Yunus Emre; Anadolu'da Türkçe şiirin öncüsü olan mutasavvıf bir halk şairidir. Büyük bir Türk İslâm düşünürüdür.

Anadolu Selçuklu Devleti dağıldıktan sonra Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde küçük büyük Türk Beylikleri kurulmaya başladığı ve 13. yüzyıl ortalarında ve Osmanlı Beyliği'nin kurulmaya başlandığı ve 14. yüzyılın ilk çeyreğinde Orta Anadolu'da doğup yaşamış bir şair ve erendir.

Uzun bir süre Hacı Bektaş-ı Veli Dergâhı'nda çile doldurup, dergâha hizmet eder.

"Bu dergâha eğri odun girmez" diyerek hep düzgün odunları taşır.

Yunus Emre, Allah sevgisini, aşk ve güzel ahlâkla ilgili düşüncelerini, her türlü batıl inanca karşı, gerçek İslâm Tasavvufu'nu işleyerek Türk - İslâm birliğinin oluşmasında önemli vazifeler yapar.

"Sevelim sevillelim, dünya kimseye kalmaz" sözüyle gönüllerde taht kurmayı becerir."

Bu gezimizde onun doğduğu Sarıköy'e de gideceğiz. Orada daha detaylı tanyacağız Koca Yunus'u.

Tahsin Bey, küçük gezginleri bu kez Odunpazarı Meydanı'na çıkardı. Odunpazarı'na gelinir de Atlıhan Çarşısı'na uğranılmaz mı?

Atlıhan Çarşısı'nda çok eskilerde, civar köy ve kasabalardan gelen pazarcılar, seyyahlar, köylüler konaklamış. Senelerce her gün kurulan Odunpazarı'na odun satmak için gelen köylüler, önce Atlı Han'a uğrayıp öküz arabalarını ve hayvanlarını burada bırakıp pazara giderlermiş. Akşam olduğunda da hana döner, geceyi burada geçirirlermiş.

Birçok bölümü yıkılan ve yanan Atlıhan; Odunpazarı Evleri'ni Yaşatma Projesi ile 2006'da yeniden hayata dönmüş. Çarşı, geleneksel mimari unsurları da içinde barındıran bir çalışma özelliği taşımakta. İçerisinde sanat atölyeleri ile yöresel el sanatlarının üretildiği, özellikle Eskişehir'in dünyaya tanıtımında önemli katkısı bulunan lületaşı atölyeleri, gümüş işlemeciliği ve satış mağazaları mevcuttur.

Çarşının her bir köşesinden el sanatları dünyaya açılır sanki.

Ömer, çarşı esnafının el emekleri ürünlerinden misafiri İsmail için birçok çeşitlerinde satın aldı ve kendisine hediye etti.

Gezginlerimiz, Atlıhan'da biraz daha kaldıktan sonra Hicri Sezen Parkı'nın karşısındaki Beyler Sokağı'na gittiler. Odunpazarı'nın Anka Kuşu misali küllerinden nasıl doğduğuna şahit oldular. Selden, depremden galip çıkmış bu evler; yıpranmış, eskimiş ama güzel dokusunu hiç kaybetmemiş. Ahşap süslemeleri

ile bitişik düzenli cumbalı evler, sırtlarını birbirine dayamışlar. Derken 2005'in bir sabahında çekiç sesleri yükselmiş sokaklarında. Yıklamak üzere olan evler Odunpazarı Belediyesi tarafından tekrar yaşama döndürülmüş. Eskiden kayınvalideye hazırlanan kahveler artık şehrin misafirlerine hazırlanır olmuş.

Baba oğul bu kez de Şemsettin Sokağı'na ilerlediler.

Zira bu sokakta 12 numarada, "Kırım" kültürünü şimdiki zamanımıza yansıtan "Kırım Tatar Kültür Evi" bulunuyordu.

Türkiye'nin en büyük Kırım Kültür Evi olma özelliğini taşıyan "Mustafa Abdülcemil Kırımoglu - Kırım Kültür Evi", Eskişehir Odunpazarı Belediyesi tarafından 12 Ekim 2009'da hizmete açılır.

Konağın bahçesine girdiklerinde adına "Gözyaşı Çeşmesi" verilen mermer yapıyı gördüler. Orijinali Kırım'da olan çeşmenin her bir kademesinden sular akıyordu.

— Neden Gözyaşı Çeşmesi denmiş Tahsin Amca?

— İsmailciğim, Kırım Türkleri, Kırım'dayken yıllarca çok zulüm görürler. Acıların ve gözyaşların bir temsilidir.

Konağa giriş yaptıklarında sağ taraftaki duvarda büyükçe bir panoda Mustafa Abdülcemil Kırımoglu'nun fotoğrafı ve kimliği hakkında bilgiler yazılıydı. Ömer, yazıları okumaya başladı: "Mustafa Abdülcemil Kırımoglu, Kırım Tatar Millî Meclisi Başkanı ve Ukrayna Parlamentosu Milletvekili, Kırım Tatarı halkının millî önderidir.

1943 yılında Kırım'ın Sudak şehri yakınlarında Ayserez Köyü'nde doğdu. Alman işgali esnasında Mayıs 1944'te Stalin'in Kırım Tatarlarını sürgüne göndermesi ile birlikte, Kırımoglu da altı aylık bebek olarak ailesiyle sürgüne gönderildi. Sürgün yaşamı sırasında resmen Özbekistan'da yaşamasına karşın verdiği insan hakları mücadelesi sürecinde birçok kez daha sürgüne gönderildi, hapse ve çalışma kamplarına atıldı.

12 Ekim 1986'da ABD ve Rusya arasında gerçekleşen görüşmeler neticesinde hürriyetine kavuştu. 1989 yılında gizlice Kırım'a döndü. 1998 yılında Kırım Tatarlarının barışçı mücadelesine katkısı nedeni ile Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Nansen Mülteci Ödülü'ne lâyık görüldü. Hâlen Bahçesaray ve Kiev'de yaşamını sürdürmektedir.”

— Vay canına! Ne çileli bir hayat yaşamış değil mi Ömer?

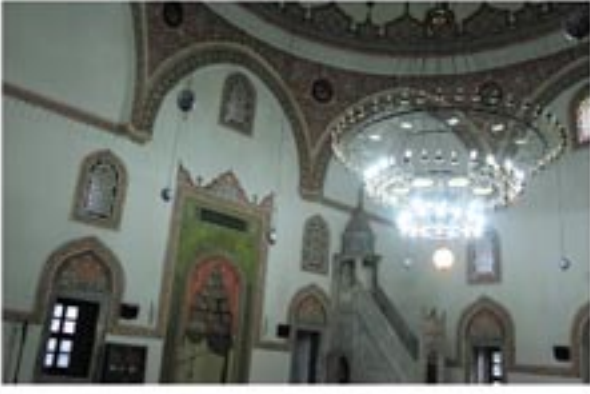
— Haklısın İsmail! Vatan mücadelesi, demek böylesi bir şey olsa gerek.

— Haklısınız çocuklar. Mustafa Abdülcemil Kırmıoğlu, sadece Kırım Türkleri'nin kahramanı değil tüm Türk dünyasının vatan kahramanıdır. Geçtiğimiz günlerde Türk Dünyası Kültür Başkenti Etkinlikleri çerçevesinde şehrimizi ziyaret ettiğinde büyük ilgi ve alâka görür.

Kültür Evi'nin her bir köşesi, Kırım'dan anılar ve Kırım Kültürü'nü, yaşam şeklini anlatan eşyalarla süslenmişti. Eski Kırım'dan siyah beyaz, solgun resimlerin yanında Sovyet zulmüne maruz kalmış masum halkın ıstırabını yansıtan renkli tablolar duvarlarda sergilenmişti.

Meraklı gözlerle sergileri inceleyen gezginlerimize görevliler tarafından Kırım mutfağının en iyi örneği olan “Çibörek” ikram edildi. İsmail, daha önce çibörek hiç yemişti. Yanında buz gibi Kırım ayranı ile pek hoş olmuştu ve lezzetine doyamadı.

Buradan da ayrılmamanın zamanı gelmişti.

Sıra, Odunpazarı'nın simgesi haline gelen, geçmişin canlı şahidi Kurşunlu Külliyesi'ne gelmişti. Şeyh Şemsettin Sokağı'na doğru yürüdüler.

Külliye'nin kapısından içeriye girdiklerinde önce şadırvanı gördüler. Üzerinde kitabesi olan büyükçe bir kapıdan Kurşunlu Camii'nin iç kısmına girdiler. İçlerini tarifi imkânsız bir huzur ve sakinlik kapladı. Ömer, bu sakinliği bozmak istemezcesine fısıldayarak babasına, "Külliye hakkında neler anlatabilirsin babacığım?" diye sordu.

— Ömercığım, Kurşunlu Külliyesinde; sağ tarafta menzilhane, sol tarafta sıbyan mektebi ve tam ortasında ise camiye yer verilmiştir.

Kurşunlu Külliyesi ve Camii, Kanuni Sultan Süleyman vezirlerinden Damat Melek Paşa, Çoban lakapları ile de bilinen Mustafa Paşa'nın emriyle 1515-1525 tarihleri arasında, o zamanın saray mimarı Acem Ali'ye yaptırılır. Mimar Sinan'ın eserlerinin listesini veren Tuhfetü'l-Mimarî'n'de külliyenin kervansaray kısmının Mimar Sinan eseri olduğu yazmaktadır.

Bu özelliğiyle de Kurşunlu Külliyesi Kervansaray kısmı Eskişehir'deki tek Mimar Sinan eseri özelliğine sahiptir.

حکایت
1419

Caminin arkasındaki büyük kubbeli semahane, medrese (dede) odaları, ön taraftaki sütunlu açık mekân, semahane üzerindeki Mevlevî sikkesi olarak şekillenmiş "alem" buranın bir Mevlevî tekkesi olduğunu kanıtlar. Dünyanın ilk ve tek Lületaşî Müzesi yine bu külliye'nin içinde yer alır.

Küçük Gezgın, Tahsin Bey ve İsmail, camiye inceledikten sonra hemen arka kısımdaki Dervişhane kısmına geçtiler. Burada iki temel bölüm bulunuyordu.

Girişin solundaki bölümde dünyanın ilk Lüle Taşı Müzesi'ni gördüler. Ustaların hünerli ellerinden çıkan eserlerin, ince zekâ ve estetik anlayışının ürünü olduğu hemen fark ediliyordu. Eskişehir ekonomisine ve turizmine büyük katkı sağlayan lületaşîna ait bu Müze; dünyaca meşhur lületaşî pir ve ustalarının, başka hiçbir yerde olmayan eserlerinin sergilendiği mekân olarak hizmetini sürdürmekteydi.

Müzenin karşı tarafı ise, eskiden dervişlerin kaldığı bölmeler, bugün Odunpazarı Meslek Edindirme Kursları'nda halı ve kilim dokuyan öğrencilere ayrılır.

Ve satış tezgâhları... Hat, Ebru, Tezhip, Minyatür, Ahşap Oyma, Gümüş ve Lületaşî Sanatçıları burada el sanatlarının inceliklerini paylaşıyordu.

Gezginlerimiz, buradaki incelemelerini ve gözlemlerini de tamamladıktan sonra külliye'nin Kemal Zeytinoğlu Caddesi'ne bakan giriş tarafına yöneldiklerinde Nikâh Dairesi ve Cam Sanatları Merkezi'ni gördüler.

Merkezden ilk adımlarını attıklarında atölye görünümündeki bu merkezde, Anadolu Üniversitesi öğretim görevlisi Kaan Çil tarafından kurs verildiğini öğrendiler. Kursu ilginin çok yüksek olduğunu vurgulayan Kaan Bey, "Bugüne kadar gerek yüksek ücretler gerekse sunulan imkânların yetersizliği nedeniyle öğrenemedikleri cam sanatını OMEK'te ücretsiz olarak öğrenme fırsatı yakalayan kursiyerlerimiz, kendilerine sunulan bu önemli hizmetten oldukça memnundur."

Odunpazarı Belediyesinin kent halkının hizmetine sunduğu kurs ile cam sanatı konusunda ustaların sayısının çoğalmasını istiyoruz. Ayrıca, bu kurs ile cam sanatını öğrenenlere de bir iş imkânı yara-

tılıyor. Eskişehir'de cam sanatları da bir turizm dalı olarak düşünülmemeli, yapılan ürünlerin sergilenmesi ve satışı için girişimler yapılmalıdır. Ben şuna inanıyorum ki birkaç yıl içinde Eskişehir'e cam sanatının sergileri için turistler de gelecektir." diyerek Ömer ve babasına bilgiler verdi. Ayrıca kursiyerler, camdan nasıl ürünler yapıldığının örneklerini tatbiki olarak kahramanlarımıza gösterdiler.

Cam Sanatları Merkezi'nin hemen bitişiğinde Yunus Emre Kültür ve Sanat Merkezi bulunuyordu. Bu tarihî yapı, Eskişehir'de akla gelen isimlerin başında yer alarak Türkiye'nin en modern kültür ve sanat merkezlerinden biri haline dönüşmüş. Toplam 475 koltuk kapasitesine sahip olan Kültür Merkezi'nin; sahne arkasında 2 adet VIP kulisi, 2 adet topluluk kulisi ve bir adet sanatçı fuayesi ile sanatçı ve temsil topluluklarının ihtiyaçlarına cevap verecek tüm donanıma sahip olduğunu gördüler.

Gezginlerimiz, Yunus Emre Kültür Merkezi'nden çıktıklarında küçük, otantik bir dükkânda kalay işleri yapan ustaya konuk oldular. Küflenmiş, renkleri solmuş kap ve kakakların kalaycılık sanatı ile nasıl pırl pırl olduğunu gördüler.

Eli öpülesi bu ustaya da övgülerini ve saygılarını sunarak atölyeden ayrıldılar. Caddenin karşı tarafında yamaca sırtını vermiş Şehabettin Türbesi'ni de ziyaret etmek istediler. Tahsin Bey, bu zat hakkında bildiklerini aktardı:

"Şeyh Şehabettin Sühreverdî hazretleri, evliyânın büyüklerinden ve fıkıh âlimidir. İsmi Ömer, babasıninki Muhammed, künyesi Ebû Abdullah'tır. Ebû Hafs ve Ebü'l-Kâsım Sûfî de denilmiştir. Nesebi soyu, Hz. Ebubekir'e ulaşır. 1144 (hicri 539) senesinde Sühreverd'de doğar, 1234 (hicri. 632) senesi Muharrem ayında Anadolu'daki seyahatlerinin birinde burada vefat eder. Bağdat'taki türbesinin ise makam kabri olduğu söylenir.

Hemen yanbaşındaki kabir de oğlu Şeyh Muhiddin'e aittir. 13. yüzyılda yapıldığı rivayet edilen türbeye halk arasında "Salı Tekkesi" denilir.

Şehabettin, oğluna yaptığı nasihatte önem arzeden sözlerinden birisinde şöyle der;

"Ey oğul! Sana Allahü Teâlâ'dan korkmayı, Allahü Teâlâ'nın ve Resul'ünün, ana-babanın ve evliyanın hakkına riayet etmeni tavsiye ederim. Eğer bunu yaparsan Allahü Teâlâ senden razı olur. İlim öğren, ilimden bir adım bile yüz çevirme. Allah'ın sana rızık olarak verdiği şeylerde cömert ol. Cimrilikten, hasetten kin ve hileden sakın.

İnsanlara nasihat edici ve faydalı ol."

Şimdi ise, türbelerin tacı durumundaki başka bir türbeye gideceğiz. Şeyh Edebalı Türbesi'ne...

- Babacığım, Şeyh Edebalı, Osmanlı Devleti'nin kurucusu Osman Gazi'nin hem hocası hem de kayın babası değil miydi?
- Doğru dedin. Aferin benim Küçük Gezginim!
- Demek kabri burada ha?
- Tarihçiler, gerçek kabri için Bilecik'tekini söylerler. Buradaki için de makam kabridir derler.

**Ey Oğull!..Sabretmesini bil,
Vaktinden önce çiçek açmaz
Şunu da unutma;
İnsanı yaşat ki, Devlet Yaşasın!**

Hacı Eyüp Sokağı'ndaki Odunpazarı Mezarlığı'nın giriş kapısına geldiler. Mezarlığın giriş kapısından itibaren yüz metre ilerlemişlerdi ki sağda üzeri tuğla ile örülmüş büyük bir kapı gördüler. Üzerinde ise;

"1304... Bismillâhirrahmanirrahim. Osmanlı İmparatorluğu'nu kuran Osman Gazi'nin kayınpederi Şeyh Edebalı'nın mezarıdır." yazılıydı.

Bu kapıdan türbe bahçesine, oradan da ikinci bir kapıdan da türbeye girdiler. Altıgen kubbeli olan türbenin orta yerinde büyükçe bir sanduka vardı.

Gezginlerimizin elleri semaya dua için açıldı. Şeyh Edebalı'nın ruhuna Fatıha okudular. Tahsin Bey, Ömer'e duvardaki panoda yazılanları okumasını istedi. Gezginimiz de okumaya başladı:

"Aslen Karamanlı'dır. İlk tahsilini memleketinde yapan Edebalı tahsilini Şam'da tamamladı. Tefsir, hadis, tasavvuf ve özellikle İslâm Hukuku'nda ihtisas sahibidir.

Hz. Mevlâna gibi, zamanının büyüklerinin sohbetinde bulundu. Dönemin büyük âlim ve velilerindedir. Doğum tarihi kesin olmamakla beraber, Milâdi 1206 (Hicri 603) yıllarında doğduğu tahmin edilmektedir. İlimde derya, amelde yüksek bir zat olan Edebalı, Eskişehir yakınlarında İtburnu denilen köyde yaşar. Yaptırılmış olduğu zaviyede öğrenci yetiştirir ve halkı irşad ederdi.

Osman Bey, Şeyh Edebalı'yi sık sık ziyaret eder ve sohbetinde bulunurdu. Zaviyede bulunduğu bir gece bir düş görür. Düş şöyleydi:

“Şeyh Edebalı hazretleri'nin göğsünden çıkan nurani bir ışık, derin uykulardaki Osman Bey'in koynuna girmişti. Işık, Osman Bey'in göğsünde dünyayı tutan ulu bir çınar ağacı olmuş, ağacın dalları kökleri ise dünyayı tutmuştu. Gölgesinin altında bol ve bereketli topraklar, sular ve insanlar vardı.”

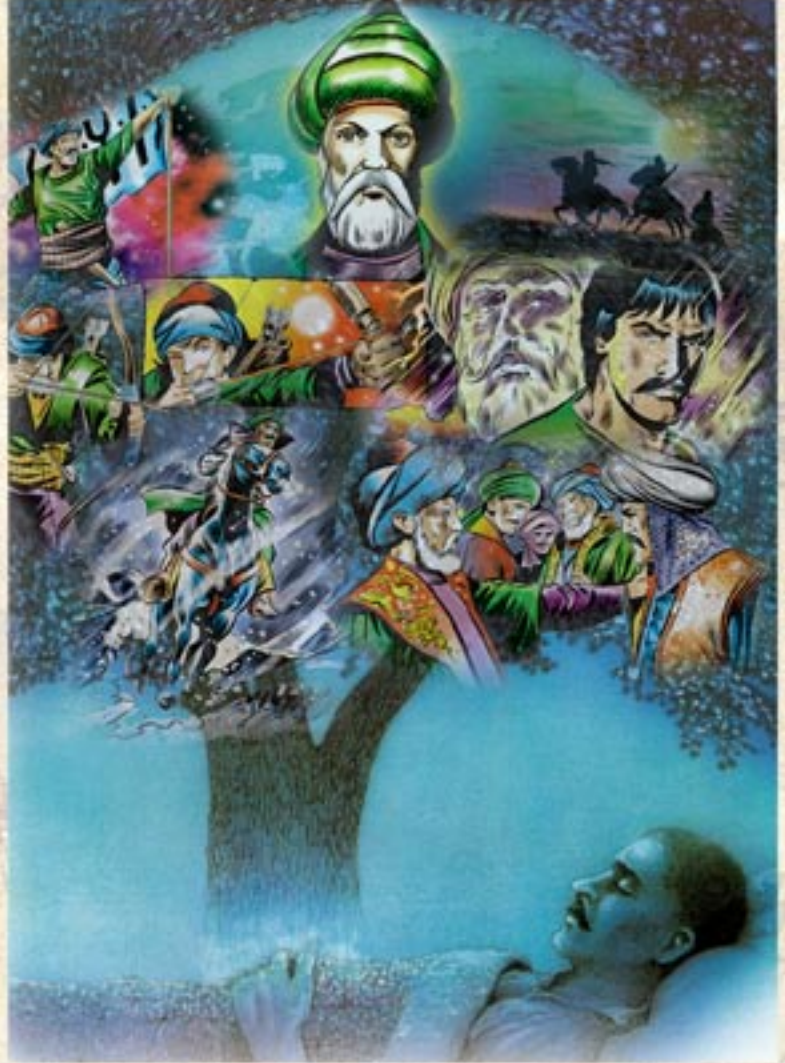
Gördüğü düşü hocasına sorduğunda Şeyh Edebalı hazretleri rüyayı şöyle yorumlar:

“Sen babandan sonra Bey olacak, kızım Mal Hatun'la evleneceksin. Benden çıkıp sana gelen nur budur. Sizin asil ve temiz soyunuzdan nice padişahlar gelecek. Onlar nice devletleri birçatı altında toplayacaklar. Allahü Teâlâ, nice insanların huzur ve saadete kavuşmasına, Din-i İslâm'la şereflenmesine senin soyunu vesile edecektir.

Osman Bey'e ve nesline devlet kurmak nasip oldu. Hayırlı olsun!”

- Teşekkür ederim Ömer! Gerçekten de okuduğun gibi olur. Altı asırdan fazla devam edecek olan bir Cihan İmparatorluğu'nun temelleri atılır ve bunun ilk müjdecisi de Şeyh Edebalı hazretleri olur. Uzun bir ömür süren Edebalı, Milâdi 1326 (Hicri 726) yılında 120 yaşları civarında vefat eder.

Cenazesi Bilecik'te, zaviyesinin yanına defnedilir.

Seyir Terası “Şelâle Park”

Gezginler, bu kez de Çankaya Mahallesi'ne çıktılar. Zira burada görülmeye değer harika bir park vardı. Eskişehir'e nazır parkın adı Şelâle Park idi.

Parkın içine girdiklerinde hemen göze çarpan ahşaptan yapılmış Yel Değirmeni'nin yanına gittiler. Parkın tacı görünümündeydi. Hele orta yerdeki yapay şelâle ise buraya neden Şelâle Park adının verildiğinin önemli göstergesiydi.

Katlarından aşağıya doğru akan suyun çıkarıldığı tatlı nağmeler eşliğinde Eskişehir manzarasını seyretmek gezginlerimizin tüm yorgunluğunu yok etmişti.

Şelâle önündeki kafeteryada içilen çayın, meşru-

batın tadını anlatmak sanırım pek mümkün değildi.

38.000 m² lik alanda yeşil ve konforun keyfini muhteşem bir Eskişehir manzarası eşliğinde yaşatan Şelâleli Park, Eskişehirililerin ve Eskişehir ziyaretçilerinin yeni adresi oluyor.

1400 m² lik alana sahip, Eskişehir' in en büyük şelâlesi; çocuk oyun alanı, çocuk spor alanı, yürüme yolları, seyir terası, ahşap yel değirmeni, mini amfityatrosu ve oturma alanları ile zengin bir donanımına sahip parkın içerisinde bulunan restoran ve kafeterya ise sadece Çankayalılara değil, şehrin her yerinden gelen vatandaşlara nefis şehir manzarası eşliğinde ev sahipliği yapıyor.

Ömer ve İsmail, orada iki atlı şövalye heykeli gördüler. Etrafından bir iki turladıktan sonra İsmail heyecanla seslendi.

— Bu heykellerin kime ait olduğunu sanırım biliyorum. Don Kişot ve uşağı Sanço Panço!

Ömer de hatırlamıştı onları.

— Hani şu yel değirmenleri ile savaş eden şövalye değil mi? Babacığım hikâyesi tam olarak nasıldı?

— Anlatayım çocuklar!

“Neşe ve keder insanın gözbebeğindedir.

Nasıl bakarsan öyle görürsün” diyen Cervantes’in dünya edebiyat tarihine armağan ettiği dev roman; Don Kişot isimli kahramanın, arkadaşı Sanço Panço ile birlikte yel değirmenlerine açtığı savaşı anlatır. Cervantes, akıllı geçinen dünyaya Don Kişot ile kafa tutar. Don Kişot, haksızlığa başkaldıran, hep hayal peşinde bir kişidir. Küstahın ve rezilin belalısı olmak ister. Ama bunun dışında kâmil bir insan, usta bir hatiptir.

Don Kişot, gerçek bir kahraman değildir. Onun için, kimse ilgilenmez onun düşündükleri ve ilgilendikleriyle. Onun dünyasına kimse girmek istemez. Kahramanlıkları ve söyledikleri, başkaları için sadece bir eğlencedir.

Destan kahramanları heybetlidir. Don Kişot ise çelimsiz ve sıska. Silahı hiçbir zaman işe yaramaz. Tek silahı vardır, ikna. Konuşur durmadan. Nezaket olsun diye konuşmaz. Laubaliliğe ve hataya tahammülü yoktur. Tembelliğe, uyuşukluğa karşı savaşır.

Don Kişot tek başınadır. Alışılmış bütün sahteliklere savaş açmıştır. Hayatta görmek istedikleri vardır ve aldansa da hep öyle görür.”

Tahsin Bey; küçük gezginlere kafeteryada meşrubat ve tost ikramında bulunduktan sonra;

“Evet çocuklar, şimdi bizim kahramanlarımızı ziyaret etmeye sıra geldi. Hem de gerçek kahramanlarımız. Battal Gazi, Şucâeddin Veli hazretleri, Yunus Emre ve Nasreddin Hoca gibi...” dedi.

— Önce hangisini ziyaret edeceğiz babacığım?

— Buralara gitmemiz için şehir merkezinden uzaklaşacağız. Onun için otomobilimizi park yerinden almalıyız. Sonrasında 30 km uzaklıktaki ilk uğrak yerimiz Şucâeddin Veli hazretleri olacak.

Derviş bir Gazi Şucâeddin Veli hazretleri

Gezginlerimiz, az sonra şehir merkezinden ayrılıp Seyitgazi İlçesi yoluna düştüler. Yarım saat süren bir yolculuktan sonra Şucâeddin Köyü'ne, eski ismiyle Arslanbeyi Köyü'ne vardılar.

Köyün girişinde Şucâeddin Veli hazretlerinin külliyesi gördüler. Bahçesine girdiklerinde kendilerini tarihin derinliklerine çeken gizemli bir mekân dizisiyle iç içe buldular.

- Babacığım, külliye çok büyükmüş. İlk nereden gezmeye başlayacağız.

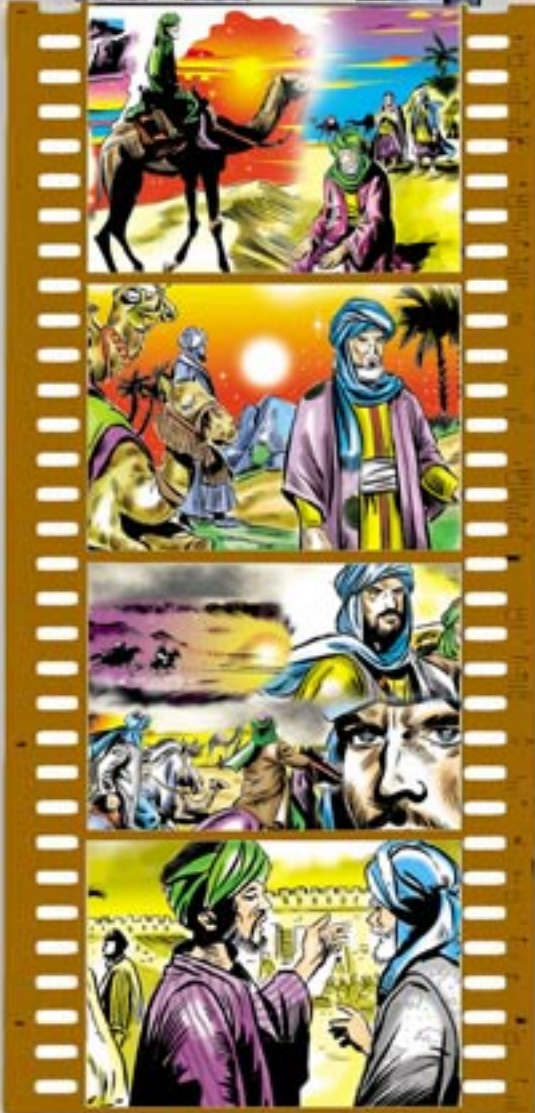
— Evet çocuklar! Önce Şucâeddin Veli'nin kabrini ziyaret edip Fatiha okuyalım. Sonrasında Külliye'nin diğer bölümlerini de gezeriz.

— Tahsin Amca! Şucâeddin Veli kimdir?

— Anladığım kadarıyla hemen bilgi sahibi olmak istiyorsun İsmail. Anlatayım o zaman:

“Şehrimizin tarihî şahsiyetleri arasında tanınmamış olmasına rağmen gerek Anadolu'nun çeşitli yörelerinde ve gerekse Balkanlarda daha çok tanınan Şucâeddin Veli hazretleri, elimizdeki tarihi belgelere göre 1165 yılında doğar ve Ehlîbeyt soyundan 8. İmam Rıza neslinden üçüncü torunudur.

Şucâeddin Veli Velâyetnamesi'ne göre Horasan'dan yola çıkıp önce Anadolu'da Amasya'ya gider bir süre burada kalır. Daha sonra dervişleriyle birlikte Eskişehir merkez Kargın Köyü'ne gelir, bir kış boyu burada kalır. Daha sonra Kütahya'nın bugünkü ismi Değirmenözü olan Bayındırözü'ne gelerek Elmalı Köyü'ne yerleşir.

Dervişleriyle birlikte iki üç yıl burada ikâmet eder. Vazifesini tamamladıktan sonra Seyitgazi'ye gelerek Seyyid Battal Gazî'yi ziyaret eder. Bugün türbesinin bulunduğu ve eskiden kendi adıyla anılan Şucâeddin (Arslanbeyli) Köyü'ne yerleşerek zaviyesini kurar.

Yine Velayetnamesi'nden öğrendiğimize göre devrinin devlet adamlarıyla münasebetleri olup ve bazı savaşlara katılır. Anadolu'nun Türkleşmesinde ve İslâm'ın yayılmasında büyük katkıları olan bir şahsiyettir. Seyyid Sultan Şucâeddin Veli'ye kısa da olsa pek çok tarihî kaynakta rastlamak mümkündür. Hacı Bektaş-ı Veli'nin Velayetnamesi'nin Halep nüshasında bizzat Hacı Bektaş-ı Veli'nin cenaze törenine katıldığı yazılıdır.

Halk arasındaki önemi

Şucâeddin Veli hazretlerinin Alevi- Bektaşî İslâm inancı halk arasında büyük bir önem taşımaktadır. Bunda en önemli faktör onun peygamberlik soyundan gelmesi ve onun makamını inanç merkezi olarak kabul etmeleridir.

Alevi Bektaşî inancında Şucâeddin Veli'ye ünlü alevi dede ocaklarından sırasıyla Odman Baba Ocağı, Karpuzubüyük Hasan Dede, Şah Kalender Veli, Hacı Ali Turabi, Seyyid HacıTurabi Ocakları bu ocağa bağlıdır. Her yıl bu ocaklara mensup kişiler Şucâeddin Veli hazretlerinin makamını ziyaret eder; kurbanlarını keser ve ibadetlerini yaparlar.

Şimdi ikinci avluda yer alan caminin bitişiğindeki kubbeli yapıdaki kabrini ziyaret edelim.

Türbenin ana kapısından girdiklerinde karşılarına ikinci bir kapı daha çıktı. Üstünde ise türbenin kitabesinin Arapçası ve hemen altında ise Türkçesi vardı.

“Allah günahlarımı affetsin, Ya Hazreti Şucâeddin Veli” yazıyordu. Yan duvarlarda ise Velâyetname’den örnek sayfalar sergilenmişti. Türbe sekizgen plânlı ve iki kubbeliydi.

İkinci bölümüne geçtiler. Ortada Şucâeddin Veli hazretlerinin kabri bulunuyordu. Kubbede ve yan duvarlarda Kur’an-ı Kerim’den ayetler hat sanatçısının elinden nakşedilmişti. Kabrin başucunda Hz. Ali’yi ve Oniki İmamı temsil eden bir tablo yer alıyordu.

Küllüye imareti ile birlikte 1511-1517 yıllarında Osmanlılar tarafından yapılmış. İstiklal Harbi sırasında çok tahrip edilmiş, ilk yenileme ise Vakıflar Genel Müdürlüğüne 1969’da yapılmış.

Gezginlerimiz için artık sükût vakti idi.

Ellerini duaya kaldırarak Şucâeddin Veli hazretlerinin ruhuna Fatıha okudular. İsmail’in ve Ömer’in minik dudaklarından bildikleri dualar dökülürken elleri heyecandan titriyordu.

Girişe göre sağ duvarın içine gömmeli şekilde konulmuş küçük bir kabir daha gördüler. Küçük Gezginler Tahsin Bey’e kime ait olduğunu sordular.

— Şucâeddin Veli hazretlerinin torunlarından bir çocuğa ait olduğu söylenir. İsmi maalesef belli değildir. Bu külliye inşaatı yapımında çalışırken vefat eder.

Şucâeddin Veli hazretleri, dünyaya gelmiş dört veliden biri olarak anılır.

Adı nefeslerde sık sık geçer. Yurdumuzun birçok yöresinde bulunan Şucâeddin Veli ocakları onun ne kadar büyük bir şahsiyet olduğunu gözler önüne serer. Tekkede birçok ozan yetiştirmiştir. Genç Abdal bunlardan biridir.

Şucâeddin Veli hazretleri Külliyesi, aynı zamanda yerli ve yabancı turistin ziyaret ettiği bir turizm yeridir. Her yıl Mayıs ayının 20'si ile 26'sı arasına denk gelen Pazar günü anma gününde de Türkiye'nin çeşitli vilayetlerinden ve yurt dışından gelen binlerce katılımcı ve izleyicinin dikkatini çeken bir inanç merkezidir.

Hemen yan tarafımızdaki tek kubbeli küçük türbe ise Timurtaş Paşaoğlu Ali Mürüvvet Paşa Türbesi'dir. Şimdi onu da ziyaret edelim bakalım.

Bir ara İsmail ve Ömer ile göz göze geldi Tahsin Bey. "Ha, anladım. Ali Mürüvvet Paşa kim?" diye soracaksınız değil mi?

— Ne diyelim babacığım! Adın Tahsin değil de "Arif" olmalıymış. Nasıl da anladın soru soracağımızı. Hah! Hah!

— Sorunuzu bildiğim kadarıyla cevaplayayım.

"Balkanların fethi sırasında Gazi komutanlardan Timurtaş Paşa'nın ele geçirdiği bölgeler; yani Edirne, Haskova, Kırcalı, Şumlu, Razgrad, Silistre ve Varna (Deliorman ve Dobruca) bölgeleri, Sarı Saltık, Otman Baba ve Şucâeddin Veli'ye bağlı "Babai Bektaşileri"nin yoğun olduğu bölgelerdir. Bugün bu bölgelerde yaşayan veya muhtelif tarihlerde Türkiye'ye göç etmiş olan "Babai Bektaşileri" Şucâeddin Veli'ye bağlıdır.

Timurtaş Paşa da Şucâeddin Veli'nin mürididir.. Daha sonra da Timurtaş Paşa'nın oğlu Mürvet Ali Paşa da, Şucâeddin Veli'nin müridi olur ve bugünkü Şucâeddin Veli Külleyesi'ni yaptırır. Onun türbesi de aynı külliye'de, Şucâeddin Veli Türbesi'nin yanındadır.

Türbenin Külliye kısmında ise bir zikirhane (ce-mevi), mutfak, dervişler evi, fırın ve erzakevi bulunmaktadır. Bu Külliye elimizdeki padişah fermanlarından öğrendiğimize göre II. Mahmut Dönemi'nde 1827'de medreseye dönüştürülür. Cumhuriyet ilan edilinceye kadar burada medrese eğitimine devam edilir. Halihazırda elimizde Hacı Bektaş Veli Dergâhı'ndan verilen icazetnamelerle vakıf ve türbe ile ilgili berat ve fermanlar bulunmaktadır.

Külliye'nin bahçesindeki 1789'da doğan, 1874'de 85 yaşında Hakk'a yürüyen Genç Abdal'ın mezarı vardır. Genç Abdal, dergâhın hizmetlerine gönülden koşar, canla başla çalışır."

Gezginlerimiz, külliye'de içinde yer alan Şucâeddin Veli ocağında "Post Nişin-i" görevinde bulunan dede ve mensup olduğu ailelerin mezarlarını da ziyaret ederek ruhlarına Fatiha okudular.

Gezginlerimiz, Şucâeddin Veli hazretlerine “Alahaismarladık!” diyerek Arslanbeyli Köyü’nden ayrıldılar.

7 km uzaklıktaki adına destanlar yazılan Seyyid Battal Gazi’nin istirahatgâhı bulunan Seyitgazi İlçesine gittiler.

İlçenin girişine geldiklerinde karşıki tepeye tam manasıyla hakim Seyyid Battal Gazi Külliyesi’ni gördüler. Arnavut kaldırımlardan oluşan kıvrımlı yolu tırmandıktan sonra külliyenin ana girişine geldiler. Buldukları yerden Seyitgazi İlçesi panoramik olarak gözler önündeydi. Oturdukları banktan bu manzarayı seyre daldılar. Tahsin Bey de İsmail ve Ömer’i bilgilendirmek için sohbetine devam etti:

“Seyitgazi...

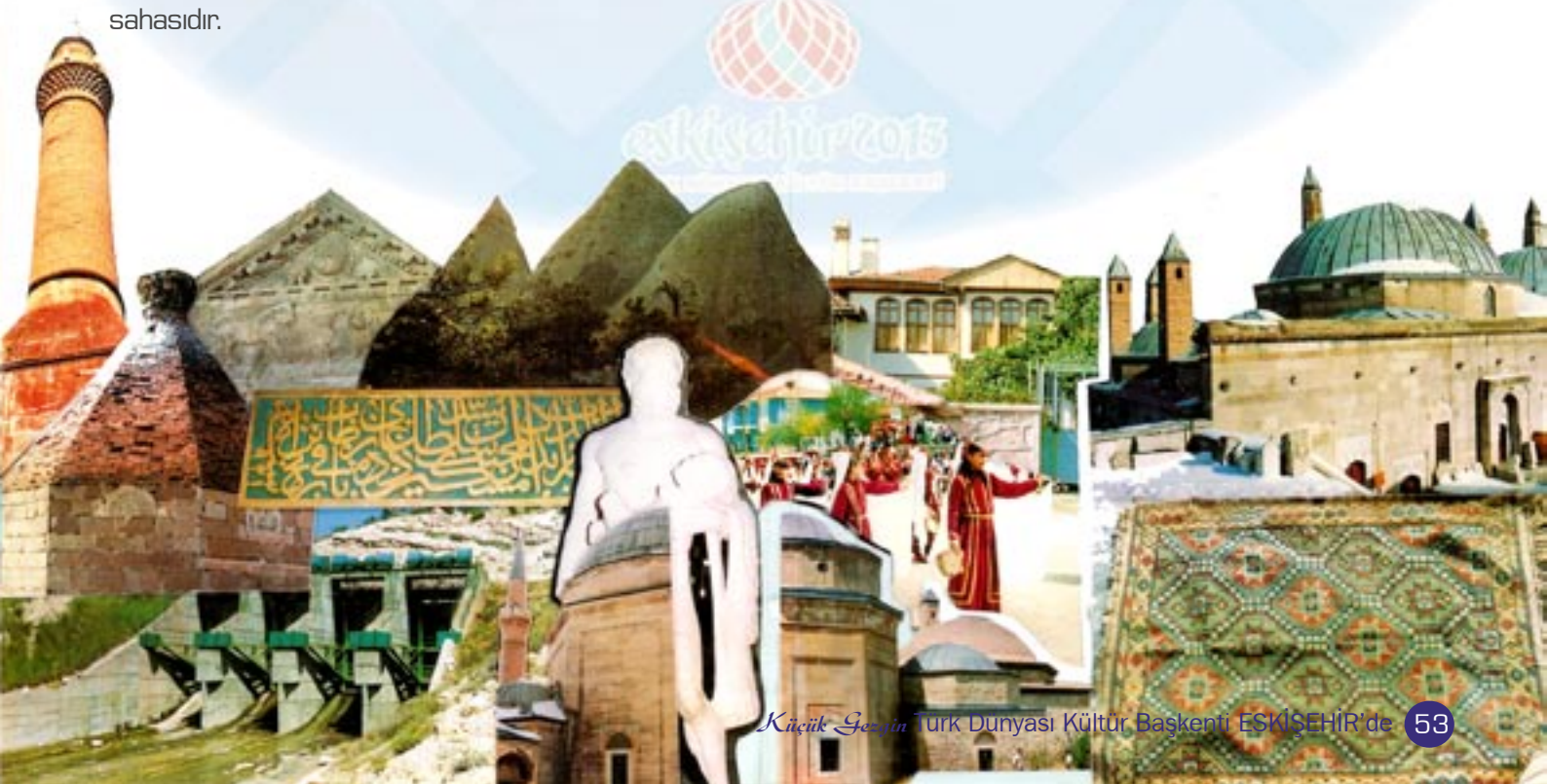
İlçenin kapladığı bölge Türkmen Dağı, Karadağ ve Yazlıkaya platosu ile çevrelenmiş yüksek, engebeli bir topografik yapıya sahiptir. İsmi yamacındaki bu külliye alır. Arkeolojik araştırmalar Seyitgazi yöresinin Tunç çağları boyunca yoğun olarak iskân edildiğini gösterir. Bölge, Friglerin de ana yerleşim sahasıdır.

Roma ve Bizans döneminde Nakoleia adı ile önemli bir ticari ve dinî merkez konumuna ulaşmıştır. İlçe merkezinde bir evin temel kazısında rastlanan döşeme mozağında okunan “Nakoleia” kelimesi kentin bu dönemdeki adı için en önemli kanıt olur. Tarihçiler Roma İmparatoru Julian Apostata’nın 361’de Pers seferi için Antiokheia (Antakya)’ya giderken Nakoleia’da bir süre kaldığından söz ederler.

10. yüzyılda piskoposluk merkezi olur.

Bugün Kalebayırı denen yerde Bizans kalesinden bazı duvar kalıntıları ayaktadır. 16. yüzyıl Osmanlı minyatürlerinde kalenin sağlam durumu görülür.

1083-1084 yıllarında Türk akınlarıyla bir süre Danişmentlilerin eline geçer. 1097 Dorylaion Savaşı’ndan sonra Bizans İmparatorluğu’nun sınırından çıkar. 740 yıllarında bölgeye yapılan Arap akınları sırasında Seyyid Battal Gazi bu yörede şehit olmuştur. Selçuklu Sultanı I. Alaeddin Keykubat’ın annesi Ümmühan Hatun tarafından Seyyid Battal Gazi’nin mezarının bulunduğu yere türbe ve mescit yaptırılmasından sonra buralar Seyitgazi ismini alır.

ECELİNİZ HEP BEN
OLACAĞIMI
HAHI.. HAHİ..
HAHI!..

Seyitgazi, 1336'da Osmanlı Devleti'nin hakimiyetine girer. İstanbul - Bağdat - Hicaz yolu üzerinde konaklama yerlerinden biri olması nedeniyle Osmanlı döneminde önemi artar. 16. yüzyılın ilk yarısında bir kaza merkezidir. 17. yüzyıl boyunca adından pek söz edilmeyen sönük bir yerleşim yeridir. 1892'de tekrar nahiyeye yapılır. 1917'de ilk belediye örgütü kurulur. Kurtuluş Savaşı'na özel taburu ile katılır. Yunan işgalinde kısmen hasar görür. 1 Eylül 1922'de işgalden kurtulur."

Destanlaşan kahraman

— Evet çocuklar, şimdi sıra geldi külliye'yi gezmeye ve Seyyid Battal Gazi'nin kabrini ziyaret etmeye.

— Tabii ki bu arada bol bol Battal Gazi'nin destanlaşmış kahramanlıklarından bahsedersin değil mi babacığım?

— Sizin gibi canı gönülden dinleyici bulmuşum kaçırır mıyım hiç? Hah! Hah! Hah!..

— Babacığım bir takvim arkasında okumuştum. Seyyid Battal Gazi cenk meydanında öyle bir nara atarmış ki, sanki yer gök inler; dosta güven, düşmana yürek sızısı olurmuş. Onun bu gür narası karşısında Bizanslıların elleri ayaklarına dolaşmış. Doğru mudur?

— Aferin benim Ömerime! Gülmem de öyle mi demek istedin?

— Valla ne yalan söyleyeyim baba, pek aşağı kalmazsın. Baksana, Seyitgazi inledi yahu. Hah! Hah! Hah!

Ömer'in bu esprisi karşısında İsmail de gülmeye başladı.

— Haydi bakalım afacanlar, Külliye gezimiz başlıyooor! Kimse kalmasın! Hah! Hah! Hah!

Gezinler, külliye'nin büyük taş yapı olan ana kapısından hafif yokuşu yavaştan yürürken İsmail kapı kemerinin orta kısmındaki kırık halkayı sorar. Tahsin Bey hafif bir tebessüm eder:

— Efsaneye göre Battal Gazi, buraya atı Aşkar Devzade'nin yularını bağlamış derler. Aslında burada Seyyid Battal Gazi'nin iri yarı ve iki metreden uzun bir cengâver olduğuna vurgu yapılmak istenmiştir.

İsmi efsaneleşmiş bir kahramandır o...

Çocukluğumuzda, ya da gençliğimizde gözümüzü kırpmadan izlediğimiz film serilerinde duyduk belki de adını. Bu filmlerde Battal Gazi'yi Eskişehirli sinema sanatçısı Cüneyt Arkin canlandırmıştır.

İsmail hayretini ifade etti.

— Vay canına! Biz de Makedonya'da sinemalarda izledik Battal Gazi filmlerini. Demek Cüneyt Arkin Eskişehirli ha?

— Evet İsmail. Bu şehir coğrafyasında kabri olan bu yiğidi, sinemada da yine bu coğrafyanın bir delikanlının canlandırması nasıl bir tesadüf değil mi? Hatta şunu da ilave edebilirim ki 1972 yılından bu yana gazetelerde ve dergilerde Battal Gazi'yi çizgi roman olarak çizen Bahattin Atak da bu şehrin sanatçısıdır.

Bu kez Ömer konuşmaya dâhil oldu.

— Bu Allah'ın bir hikmeti olsa gerek, değil mi babacığım? Beyaz perde de gazete sayfalarında da Battal Gazi'yi canlandıran sanatçıların Eskişehirli olması tesadüf değildir herhalde.

— Doğru söze ne denir evlât!

“Seyyid Battal Gazi, büyük bir üne sahip olan bir kahraman. Bu ününü haksız yere kazanmamış. Hayatı hakkında bu kadar çok yazılıp konuşulması da hep kahramanlığındandır. Ünü Orta Asya'dan Endülüs'e kadar yayılır. Bu büyük halk kahramanının ölümü ise yine kahramanlara yakışır biçimde olur. Seyitgazi İlçesi yakınlarındaki bir savaşta aldığı bir yara dünyaya gözlerini kapamasına sebep olur.

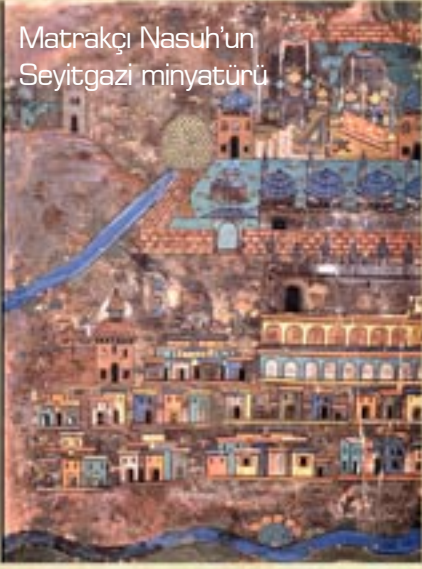
Battalnâme'ye göre, Battal Gazi, Hz. Ali soyundan Hüseyin Gazi'nin oğludur. Çok güçlü ve zekidir. Daha çocukken dinî ilimleri çok kısa bir zamanda öğrenir. Savaş yöntemlerini aynı düzeyde iyi bilir. Hristiyanlara karşı savaşır. Onları İslâm'a davet eder. Türk gazi tipini mükemmel bir biçimde aksettirir.”

Kapının üstündeki kitabedeki yazının Türkçesi;
“Esselâmü Âleyküm Ya Seyyid-i Battal Gazi”

Matrakçı Nasuh'un Seyitgazi minyatürü

Gezginlerimiz, külliye'nin avlu girişine gelmişlerdi ki, sağda küçük bir kapı ve içinde kabrin olduğunu gördüler. Kapı üzerindeki levhada "Çoban Baba" yazıyordu. Tahsin Bey, küçük gezginler daha kim olduğunu sormadan Çoban Baba'yı anlatmaya başladı;

— Çoban Baba, Seyyid Battal Gazi'nin mezarını bulan kişi olarak bilinir. Halk arasında **Kutluca Baba** olarak da adlandırılan, kimliği söylentiler üzerine kurulan Çoban Baba, yine bir rivayete göre koyunlarını otlatırken aynı yerde sık sık mucizevi bir ışık görür ve burada yapılan kazıda Seyyid Battal Gazi'nin mezarına rastlarlar.

Yine rivayet odur ki, Seyyid Battal Gazi'nin kabri bir rüya sonucunda bulunur. I. Alâeddin Keykubat'ın annesi Ümmühan Hatun buraya önce bir türbe, ardından cami yaptırır. Günümüzdeki külliye, türbe etrafında şekillenir. Osmanlılar türbe ve camiye medrese, imarethane, tekke ve dergâh eklemişlerdir.

Fatih Sultan Mehmet Han'dan itibaren II. Beyazıt ve Sultan I. Selim tarafından tamir edilen yapılar eklentilerle zenginleştirilir. Kanuni Sultan Süleyman, İran'a yaptığı seferler sırasında Seyitgazi'yi ziyaret eder, külliye'ye bazı ilaveler yaptırır. Irak Seferi'ne giderken ordusu Seyitgazi'de konaklar ve Matrakçı Nasuh'a Seyitgazi minyatürü yaptırır. IV. Murat ise Revan Seferi sırasında buraya bir kervansaray yaptırır.

Seyitgazi, İstanbul-Bağdat-Hicaz yolunda yer alır ve hac yolculuğuna çıkanların da konaklama noktası olur. Bu durum dinî anlamda Seyitgazi'nin önemini de artırır.

Külliye, medresesi ile İslâmi ilimlerin öğretildiği, önce Kalenderi dervişlerinin, sonra Bektaşiliğin merkezi haline gelir. Rivayet odur ki; Hacı Bektaş-ı Veli, külliye'yi ziyaret ettiğinde Orhan Gazi'den burayı imar etmesini ister. Orhan Gazi, bin adet ev halkını buraya yerleştirerek Seyitgazi'yi büyütür. Seyyid Battal Gazi, "veli", "gazi" ve "seyyid" sıfatlarıyla her mezhep ve tarikat mensuplarının değer verdiği birleştirici bir isim olur.

Gezginler, Çoban Baba'nın ruhuna Fatıha okuduktan sonra külliye'nin genişçe olan avlusuna çıktılar. Dosdoğru Seyyid Battal Gazi'nin kabri bulunduğu genişçe kubbeli mekâna geçtiler. Ömer ve İsmail, Battal Gazi'nin kabrini görünce ufak bir şaşkınlık atlattılar. İlk defa bu kadar büyük ve uzun bir kabir görüyorlardı. Neredeyse dört metre olan bu kabir karşısında Tahsin Bey'e şunu sordular:

— Battal Gazi'nin boyu iki metreyi geçkin demiştin baba. Bu kabir neden bu kadar büyük?

— Soracağınızı biliyordum çocuklar. Battal Gazi'nin azametinin, heybetinin bir simgesi olarak bu şekilde hazırlanır. Yoksa tabii ki dört metre adam olmaz.

Küçük Gezginler, önce biraz şaşırılmışlarsa da sonra da, “Kim düşünmüşse hayırlı bir iş yapmış. Koskoca kahramanın kabri bir iki metre olacak değil ya? Kabrinin büyüklüğü bile düşmana korku, dosta güven sağlamalı.” diye teyit ettiler. Sonra da böyle tarih yazan bir kahramanın huzurunda bulunmanın manevi hazzını ta iliklerine kadar hissettiler. Ellerini Yüce Allah’a açarak Seyyid Battal Gazi’nin ruhuna Fatiha ve dualar okudular.

İki küçük beden zangır zangır titriyor; göz pınarları aldıkları manevi mutluluktan dolu dolu olmuş, gizliden gizliye gözyaşı yanaklarından süzülüyordu. Tahsin Bey de bu manzara karşısında ne diyeceğini bilememişti. “İşte geleceğimizi rahatlıkla emanet edeceğimiz tarih bilinciyle dolu evlatlarımız. Allah onları mahcup etmesin.” diye içinden geçiriyordu.

Kolay mıydı? Yıllardır filmlerini, çizgi romanlarını takip edip onun gibi kahraman olmayı düşlemeyen çocuk ve genç var mıdır?

Bir müddet daha huşu içinde Battal Gazi’nin huzurunda kaldılar. Sonra büyük bir edeple arkalarını ona dönmeden geri geri giderek kapıdan çıktılar. Tahsin Bey bu hareketlerinden dolayı İsmail ve Ömer’e teşekkür etti ve bu edepli harekete bir örnekleme yaptı.

— Çocuklar, dışarı çıktığımızda minarenin şerefe kapısının kibleye karşı olmadığını göreceksiniz. Ne var bunda diyebilirsiniz? Çünkü bütün minarelerin şerefe kapısı kible istikametindedir. Bu şerefenin tam ters istikamette olmasının sebebi şudur:

Ecdat öyle düşünür ki, ezan okumaya çıkan müezzin efendi eğer kibleye doğru ezanı okursa, Seyyid Battal Gazi’nin kabrine arkası dönük olacak. Bu muhteşem Allah dostu kahramana edepli davranmak için kapıyı ters istikamete alırlar. Her ezan okunduğunda Seyyid Battal Gazi’ye yüzü dönük okunur ve ona rahmet temenni edilir.

Ömer ve İsmail bu anlatılan karşısında ne diyeceklerini bilemediler, iliklerine kadar titrediler.

— Bu bakımdan sizinle ne kadar övünsem azdır çocuklar, hayatta bu edebinizi hiç bırakmayın.

— Babacığım Battal Gazi'nin yanındaki kabir kime ait?

— Kral Kızı Elenora'ya... Elenora, Battal Gazi'nin eşidir. İstanbul'un fethine katılan Seyyid Battal Gazi'yi zindandan kurtarır, Müslüman olup Battal Gazi ile evlenirler.

Şimdi bu bina içinde olan diğer bölümleri görelim:

* Mescit; Kılıç Aslanoğlu Sultan Keyhüsrev tarafından 1207-1208 tarihinde yaptırılır. 1511'de Bayezit döneminde yenilenir.

* Çilehane; Allah'a ulaşma yolunda dünyevi arzularından uzak, ibadet için kullanılan, gün ışığı ve aydınlıktan mahrum küçük mekândır.

* Kesikbaşlar Türbesi; Burada 1958 yılında yapılan restorasyon çalışmaları sırasında geçmişleri ve kimlikleri bilinmeyen başsız 7 adet ceset bulunur. Bundan dolayı halk arasında "Kesik Başlar" olarak adlandırılır. Araştırmacılardan bazıları bu bölümü, Türklerin Anadolu'ya gelişinden sonra ve eski bir kültürün kalıntısı olarak doğan ve diğer coğrafyalara yayılan kesikbaş kültürüyle ilişkilendirir.

* Türbedar odası; Gıyaseddin Keyhüsrev döneminde mescit olarak yapılan bu bölümün daha sonra Türbedar Odası olarak kullanıldığı belirtilir. Türbedarlık o dönemde bir makamdır. Semahane de dervişlerin dinî musiki eşliğinde semah döndükleri yerdir.

Söz konusu bölümleri gördüler, yakından incelediler, fotoğraflar çektiler. Tekrar avluya çıktıklarında sol tarafta küçük bir kapı gördüler. İsmail ve Ömer oraya koşturdular.

— Baba! İçeride bir kabir var.

— Kime ait olduğunu anlatan kapıdaki levhayı okuyun bakalım.

— Bu kez ben okuyayım Tahsin Amca!

— Oku bakalım İsmail!

— “Kadincık Ana Türbesi.

Üzerinde inşa kitabesi bulunmayan bu türbe 13. yüzyılın ilk yarısında veya daha sonra inşa edilmiş olmalıdır. Dikdörtgen plânlı, beşik tonoz örtü türbe kesme taş malzeme ile inşa edilir. Türbenin giriş kapısı üzerinde Arap harfleriyle “Ayni Ana” yazılıdır. Türbe içinde doğu-batı yönünde uzanan bir mezar vardır. Ayni Ana'nın hayatı ve hüviyeti hakkında hiçbir bilgiye rastlanılmamıştır. Valide Sultan'ın nedimesi, dadısı veya buna benzer bir yakınlıkta Selçuklu sarayına mensup bir kadın olması muhtemeldir.”

Kadincık Ana'nın da ruhuna dua ettikten sonra Ümmühan Hatun'un Türbesi'ne girdiler.

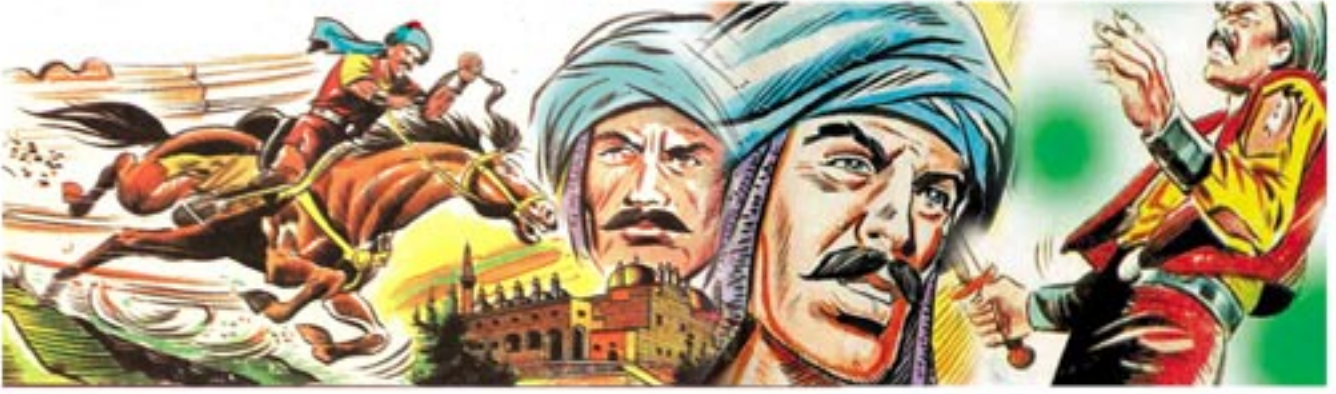
Ümmühan Hatun, 1. Gıyaseddin Keyhüsrev'in eşi, 1. Alâeddin Keykubat'ın annesidir. Konya'da vefat eder ve vasiyeti gereğince oğlu Keykubat tarafından naaşı Seyitgazi'ye getirilerek yine kendisi tarafından inşa ettirilmiş medreseye defnedilir. Türbede Ümmühan Hatun'un ölüm tarihi veya kendisine ilişkin yazılı hiçbir bilgi bulunmamaktadır.

Küçük Gezgin Ömer, “Babacığım, Seyyid Battal Gazî'yi anlatmanın zamanı geldi sanırım.” dediğinde Tahsin Bey de ona hak verdi ve başladı anlatmaya.

— Anadolu halkının yüzyıllardır dinlediği, bellediği, okuyup göğüs kabarttığı, hakkında destanlar düzdüğü bir halk kahramanı vardır:

SEYYİD-İ BATTAL GAZİ!

O, hâlâ bugün de Seyyid Gazi, Seyyid Battal, Seyyid Battal Gazi adı ile anılmakta; hâlâ dedeler onun destan olmuş hayatını torunlarına anlatmaktadırlar:

Battal Gazi, Hazreti Ali soyundan biridir. Seyyiddir. Hem mükemmel bir cengâver, hem güçlü bir ediptir. Abdülvahhap Gazi gibi bir dervişin talebesidir. Rumcayı anadili gibi konuşur ve Hristiyanlığı çok iyi bilir.

Adına destanlar yazılan yiğit

Battal Gazi'nin hayatı, kişiliği hem tarih hem destan alanında yer almaktadır.

Birincisi; tarihi kişiliği ki, buna göre kendisi Emevilerin Bizans İmparatorluğu'na Milâdi 717 yılında açtıkları ve daha sonra İmparator Leon'a karşı devam ettirdikleri savaşlarda ün salmış bir komutandır.

Seyyid Battal Gazi'nin ikinci kişiliği efsanevi ve destani özelliكتedir. Hayatı dev maceralarla doludur. Battal Gazi Destanı ilk olarak Arapça yazılmış, hangi tarihte Türkçeye çevrildiği bilinmemektedir.

Battal Gazi, Hazreti Ali'nin torunlarından Hüseyin Gazi'nin oğlu "Cafer" olarak da anılır. Asıl adı Abdullah'tır. Kahramanlıklarından dolayı "kahraman" anlamına gelen "Battal" ismiyle tanınır.

Şimdi gelelim hikâyemize...

O gün Malatya'da Ömer Bey'in odasında gergin bir ortam vardır. Nerdeyse her kafadan bir ses çıkmaktadır. En çok da konuşan Cafer'in babası Malatya Serdarı Hüseyin Gazi'nin Bizanslılar tarafından tuzağa düşürülüp katledilmesinden sonra yerine geçen Abdüslâm'dan başkası değildir...

— Ömer Bey'im! Söylemedi demeyin. Battal (Cafer) "Mihael Kardeşleri" öldürmekle Bizans'ı uyandırmış oldu.

— Abdüsselam hiç de haksız sayılmaz Bey'im!

— Bizans imparatoru bunun altında kalmaz Bey'im! Uyuyan yılanı uyandırdı Battal!

Ömer Bey konuşmaları böler:

— Bu kadar ürkek olmanızı anlayamıyorum. Konuşmalarınız evhamdan öte değil!

Başta Malatya Serdarı Abdüsselâm ve arkadaşları, Battal hakkında atıp tutmaları devam ederken Malatya'nın kuzeyindeki tepelerde birkaç atlının silüetleri belirir.

Nöbetçi haykırarak odanın orta yerine kadar gelir. Yüzünde endişe ve heyecan vardır:

— Bey'im! Bey'im! Dört Bizanslı asker buraya doğru geliyor. Elleri de beyaz bayrak var.

— Bizanslılar olduğuna emin misin?

— Evet Bey'im!

— Ne istiyorlar acaba?

— Ne isteyecekler tabii ki Mihael Kardeşler'in intikamını!

Odadakilerden bir başkası:

— Battal, intikam uğruna Mihael Kardeşleri öldürmeseydi Bizanslıları karşımıza almazdık!

Ömer Bey'in sabrı taşmıştır:

— Tamam! Tamam! Birakin kocakarı gibi konuşmayı! Alın Bizanslıları içeriye!

Elçiler az sonra Ömer Bey'in emriyle sofaya alınırlar. Biri kemerindeki nameyi dizlerinin üzerine çökerek Malatya Bey'i Ömer'e uzatır:

— Diyar-ı Rum Hükümdarı Leon'dan Malatya Bey'i Ömer Bey'e!

Ömer Bey, kendinden emin oturmaktadır. Ama yine de namede ne yazıldığını merak eder.

— Oku bakalım Abdüsselâm! Ne ister öğrenelim bakalım!

— Tabii Bey'im!

Abdüsselâm nameyi alır, itina ile açar ve okumaya başlar:

— "Ben, Bizans Diyar-ı Hâkimi Kayser Leon! Yeğenlerim "Mihael Kardeşler"i öldürdünüz. Oğlum Manuel dört bin asker ile Malatya'ya geliyor. Eğer Battal Gazi'yi teslim ederseniz..."

— YETEER!.. Abdüsselâm, daha fazla okursan; dilini keser o nameyi boğazına tıklarım!

Odayı çınlatan, yürekleri ağızlarına getiren sesin sahibi Battal'dan başkası değildir. Bizanslılara dönerek daha bir gür haykırır:

— Çapulcular! Aradığınız adam benim. Haydi, gücünüz yetiyorsa alın beni, imparatorunuza götürün! Şimdi defolun buradan! İmparatorunuza söyleyin elinden geleni ardına koymasın. Anladınız mı?

Elçiler, Battal Gazi'yi hemen tanımışlardır. Şakasının olmadığını çoktan anlamış, yaprak gibi titremeğe başlarlar.

—Pe.. Pe.. Pekiyi. Müsaadenizle biz gidelim...

Elçiler, geldikleri gibi arkalarına bile bakmadan çıkıp giderler.

Ömer Bey söze girer:

— Battal oğlum! Böyle davranmakla eline ne geçti? Bizanslı da olsa bir elçiye böyle mi davranılır?

— Elimden kurtulduklarına şükretsiner!

— Rahmetli baban Hüseyin Gazi sağ olsaydı muhakkak sana kızardı. O elçilere daima saygı gösterirdi. Düşman da olsa...

Battal, babasından bahis geçince bir an duraklar. Daha bir yumuşak üslupla "Belki haklı olabilirsin Bey'im" diye cevap verir.

Malatya Serdarı Abdüsselâm, Battal'dan çenine söz alır:

— Hüseyin Gazi'nin ölümüne biz de üzüldük. Ama ölenle ölünmez ki! MihaelKardeşler'i öldürmeseydin Battal, bütün bunlar olmazdı!

İşte Battal'ın çıldırıldığı andır bu. Sesi odadan Malatya sokaklarına kadar yayılmıştır:

— Ne söylediğini kulağın işitiyor mu Abdüsselâm? Daha Battal'ı tanıyamamışsın! Pişman olmamı mı bekliyorsun ha? Onlara bunun hesabını sormasa mıydım? Serdarınız değil miydi babam?

Babası Hüseyin Gazi, bir an olsun gözünün önünden gitmiyordu. Bizanslılar onu hain bir pusuya düşürüp öldürmüşlerdi.

Battal, odadakilerin yüzlerine dik dik bakarak meydan okurcasına konuşmasına devam eder:

— Mihael Kardeşler babamı şehit ederken ya siz neredeydiniz? Neden serdarınızın kanını öylece yerde koydunuz?

Abdüsselâm cılız bir sesle;

— Ama sen uyuyan yılanı uyandırdın... Üstümüze saldın.

— Ne söylediğini kulağın işitiyor mu Abdüsselâm!

Bu kez ne Abdüsselâm'dan, ne de bir başkasından çıt yoktur.

Ömer Bey, Battal'ın feryadına, öfkesine hak vermiştir.

— Yerden göğe haklısın oğul!

— Bey'im, öfkeme sahip olamadım. Ama bilin ki tek başıma Bizans'a karşı çıkacağım! Korkunuz Bizans'sa; korkmayın küffar ordusu buraya kadar gelemeyecek.

"Sıkı durun Bizans Orduları!

BATTAL GAZİ GELİYOR!"

Battal konuşarak, bağırarak hışımla odadan ayrılır. Arkasında bir sessizlik ve şaşkınlık bırakır.

— Deli çocuk!.. ALLAH yardımcın olsun. Çünkü buna ihtiyacın olacak, diye Ömer Bey peşi sıra duada bulundu.

Battal, odadan ayrıldıktan sonra hemen savaş giysilerini giyer. Mızrağını alır. Baba yadigârı atı Aşkar Devzade'yi eyerler. Kalbi kırık, gönlü ezik olarak dörtnala Malatya'dan ayrılır. Kendi kendine hâlâ söylenip durmaktadır:

— Yaptıklarını yanına bırakmayacağım Abdüselâm! Hakkım olan Malatya Serdarlığı'nı sana bırakmayacağım. Allah'ıma Yemin Olsun!

Battal, Malatya'dan hayli uzaklaşır. Atı Aşkar ise yolları yutarcasına dörtnala koşuyordu. Hava birdenbire bozar. Battal'ın öfkesine sanki destek veriyordu. Gök kubbe yanılrsa, yeryüzü darmadağın olsa; yine de Battal'ı yolundan alıkoymazdı.

Sicim gibi yağın yağmur, gözleri kör edercesine çakan şimşekler onun öfkesini daha da artırıyor, bir an evvel Bizanslılarla karşılaşmak ister.

Babası Hüseyin Gazi, Bizanslılar tarafından katledildikten sonra Malatya Serdarlığı boşalmış, yerine Battal Gazi geçmesi gerekirken tüm Malatya'da çatlak sesler yükselmiştir.

Hele hele serdarlıkta gözü olan Abdüselâm bu tansiyonu daha yükseklerle çıkartarak, "Battal daha dünkü çocuk. Ne gibi kahramanlık yapmış da serdarlığı ister. Ben ki ta Bizans'a gidip Ayasofya çan kulesinden Altın Haç'ı yigitçe alıp Malatya'ya getirmişim. Serdarlık benim hakkım!" diye her köşe başında haykırmıştır.

Yaşlılar heyetinin kararı ile Malatya serdarlığı ona verilmiştir.

Bunun üzerine Battal, "Yigitlik mi istiyorsunuz?" diyerek gidip Bizans'a, MihaelKardeşler'i öldürür. Fakat hakkı olan "serdarlık" kendisine yine iade edilmez. İşte tüm öfkesi biraz da bundandır.

Kendi kendine konuşa konuşa fırtınalı havaya al-dirmeden yol almaya devam eder.

Aynı anda Bizans'ta sarayında sanki kıyamet kopmaktadır:

— Korkak köpekler! Bir elçiliği bile doğru dünüst yapamıyorsunuz. Hepinizi teker teker ipe çekeceğim. Reziller!..

İmparator, Malatya'dan dönen elçilerin elleri boş dönmelerini hazmedemez. Açar ağzını, yumar gözünü...

— Battal!.. Şeytanın tohumu! Nasılsa bir gün elime geçireceğim seni! Yeğenlerim Mihael Kardeşlerin hesabını soracağım. Battal!.. Battal!.. Seni yakaladığımda, cayır cayır yakacağım!..

Askerlerden biri korkak bir şekilde söze girmek ister:

— Şeyyy! İmparatorum, gönderdiğin nameyi tam okutmadı. Malatya Serdarı'nı bile hiçe saydı.

— Kes sesini sersem herif!

Aynı asker kendi kendine içinden, "Battal'ı görünce kaçacak delik aramazsan çok iyi. Şimdi bol kepçeden atıyorsun" diye geçirmektedir..

Bütün bunlar Bizans'ta olurken Anadolu'da Malatya yakınlarında..

Biraz önce göz gözü görmezken birden bire yağmur ve fırtına durur, yerini sakin ve sessiz bir havaya bırakır. Battal yüksekçe bir tepeden ovaya doğru bakarken ileride bir toz bulutu görür:

— İşte elçilerin bahsettiği öncü Bizans Ordusu olmalı. Gidip daha yakından görelim bakalım. Haydi Aşkar'ım!..

Battal, bu öncü küçük orduya yaklaştığında uyanık Bizanslı bir asker, kahramanımızı fark eder. Kayser'in oğluna koşar. "Efendim! Karşı tepede bir atlı var. Bizi izliyor. Düşman olabilir. Gidip bakalım mı?" diye sorunca okkalı bir azar işitir.

— Öyle konuşacağına gidip baksanıza sersem asker!

Bizans atlıları az sonra Battal'ın burnunun ucuna geldiklerinde, tüylerini diken diken eden, yeri göğü inleten kahkahalarla karşılaşırlar.

— Hah! Hah! Hah! Yolunuzu mu kaybettiniz. Size yardımcı olayım!

Askerler korkudan tir tir titrerler.

— Bu... Bu... Battal Gazi! Hem de ta kendisi! Bu kahkahayı nerde olsa tanırım!

— Gelin bakalım işkembeciler! Neden durakladınız. Siz Battal Gazi'yi istemiyor muydunuz? İşte ayağınıza kadar geldim, karşınızdayım!

Sonrası malum...

Bir anda iki Bizanslı telef olmuştur. Üçüncünün korkudan dili tutulmuş, yaprak gibi zangır zangır titremektedir.

Fakat korkunun ecele faydası yoktur.

Battal Gazi kazanmanın coşkusuyla dağı taşı inleterek "Yaşadığım sürece hiçbir Bizanslıyı affetmeyeceğim! Hah! Hah! Hah!" haykırır.

Tahsin Bey anlatımına ara verip duraksadı. Küçük Gezgin, "Ne oldu baba? Bitti mi?" diye sordu.

— Şimdilik evet! Ne o doyamadınız mı?

Ömer ve İsmail nefes bile almadan Tahsin Bey'e kulak vermişlerdi.

— Ne yalan söyleyelim Tahsin Amca, valla doyamadık. Ne güzel anlatıyordunuz.

— Eğer şimdi bana Battal Gazi Destanı'nı anlattırmaya kalkarsanız; plânladığımız yerlere gidemeyiz. Vakit olursa akşama evde devam ederiz inşallah!

— Dediğin gibi olsun babacığım! Şimdi rotada neresi var?

— Neresi mi? Midas'ın kulakları desem...

— Yoksa... Yoksa Frigya mı?

— Aferin İsmail! Tam isabet. Nasıl bildin?

— Türkiye'ye gelmezden önce Eski-

şehir Gezi Rehberi'ne bir göz atmıştım.

— Eveet! O zaman hemen otomobile... Koca Battal Gazi'ye "Allahaismarladık" deyin bakalım.

Gezginlerimiz, Seyitgazi'den çıkıp 29 km güneye, Afyon'a doğru ilerleyince, Frigya Vadisi'ne doğru yola çıktılar. İsmail, yaşadıklarının bir rüyadan ibaret olmamasını temenni ediyordu.

Yarım saat sonra...

Yazlıkaya Köyü'ne girdiklerinde tüm heybetiyle dağa yaslanmış Yazlıkaya'yı gördüler. Daha düne kadar fotoğraflarda gördükleri bu manzara, şimdi tüm gerçekliğiyle gözlerinin önündeydi.

BATTAL GAZİ DEŞTADI

Bir çırpıda yokuşu tırmandılar. İşte, Midas Anıtı'nın yanbaşındaydılar. Ömer ve İsmail bir aşağı bir yukarı koşturduktan ve değişik açılardan anıtı inceledikten sonra sorular başlamıştı bile...

— Babacığım, Kral Midas'ın yaşadığı topraklar burası ha?

— Tahsin Amca, "Midas'ın kulları eşekkulaklı!" sözünün hikâyesi nasıldı? Burada mı söylenmiş?

— Heyecanlanmayın çocuklar! Tüm sorularınızın cevabını bulacaksınız, biraz sakin olun. Hem bu muhteşem manzarayı seyredin hem de beni dinleyin bakalım.

Antik Yazılıkaya plâformunun kuzeydoğu yamacında 17 m yüksekliğinde ve 16.50 m genişliğinde doğuya bakan bu anıt, üzerinde yazılar olması nedeniyle "Yazılıkaya" olarak isimlendirilmiştir. Frig Kralı Midas'a dayandırılarak "Midas Anıtı" da denmektedir.

Şimdi Frigler kimler, Kral Midas kim diyeceksiniz?

Frigler;

Avrupa'da oturdukları sırada Brigler adını taşıyan Frigler, Makedonya ve Trakya'dan Boğazlar yolu ile Anadolu'ya göç eden Trakya boy-larından biriydi.

Kazılar, ilk Frig göçmenlerinin, MÖ 11. yüzyıla doğru Polatlı yakınlarında, daha sonra başkentleri olacak olan Yassihöyük (Gordion)'e ulaştıklarını ve başlangıçta basit köy düzeyinde yerleşik bir yaşamı benimsediklerini belgelemektedir. MÖ 9. yüzyılın başlarından itibaren "Gordion" giderek içinde soylu yönetici bir sınıfın yaşadığı Orta Anadolu'da kendi dönemi için eş olmayan anıtsal planlı kralî bir yerleşmeye dönüşür.

Bilinen ilk Frig kralı Gordios'tur. Bu kralın tarihî kişiliği ve yaşadığı dönemin siyasi olayları hakkında ne yazık ki şimdilik herhangi bir bilgi yoktur.

Kral Gordios'tan sonra, Frig tahtına oğlu "Midas" geçer. Antik batı kaynaklarında daha çok efsanevi kişiliğinden söz edilen Kral Midas, Assur kaynaklarında "Muşki" adıyla geçen Friglerin kralı olup "Muşkili Mita" adı ile tarihî bir kimliğe sahiptir.

Antik çağ dünyasında ün salan Friglerin müzik ve dansa üstün beceri gösterdikleri söylenir.

Yazılıkaya Açık Hava Tapınağı önünde Dinsel Tören temsili resmi

Frigli ustaların elinden çıkan ve kazılarda bulunan metal, ahşap ve pişmiş toprak pek çok eser, sanata yatkın bu ulusun yaratıcılığını günümüze taşır. Frig sanatının en erken gelişmeye başlayan dallarının başında mimari gelir. Kaya mimarlığı, Frig mimarlığının özüdür.

İşte Midas Anıtı; Frig kaya anıtlarının en görkemlisi, bölgenin ve dünyanın önemli yapılarındandır. Üzerindeki çatlakları ile yıkılma tehlikesi arz eden anıtı kurtarabilmek için bilimsel inceleme ve araştırma yapılmaktadır. Anıtın sol üst kısmında, düzleştirilmiş ana kaya üzerindeki Frigce yazıtta geçen Midai (Midas) kelimesinden dolayı anıta bu ad verilmiştir. Yöre halkı ise üzerindeki yazıtlar nedeni ile anıtı, Yazılıkaya olarak adlandırmıştır. Günümüzde her iki isim de kullanılır.

Anıtın üzerinde Frigce yazıtlar vardır.

Birinci yazıt; alınlığın sol üst kısmında, düzleştirilmiş ana kaya üzerinde yer almaktadır. 11 m. uzunluğundadır. Harf boyları 0.45 m - 0.40 m'dir. Yazıtta Ates ve Midas sözcükleri de görülmektedir.

İkinci yazıt; anıtın sağ yan çerçevesi üzerindedir. Soldan sağa doğru yazılmıştır. Baba sözcüğü

ilginçtir. 4.75 m uzunluğundadır. Harf boyları 0.25 m'dir.

Üçüncü yazıt; anıtın solundaki nişin içinde bulunur, nişin sol duvarından başlar, arka duvarı ve sağ duvarı üzerinde devam eder. 4.45 m uzunluğundadır. Harf boyları 0.40 - 0.45 m'dir.

Eşek kulaklı Midas

Çocuklar, Midas Anıtı'nın hemen şu karşısında gördüğümüz oyuklardan oluşan kayalığın adı da Kırkgöz Kayalığı'dır. Kaya Mezarları da denilir.

Ömer ve İsmail kayaların oyukları arasında kayboldular. Birinden çıkıp diğerine geçtiler.

Küçük Gezgin Ömer, her zamanki muzipliğiyle, "Midas'ın kulakları eşek kulaklı! Eşek kulaklı Midas!" diye haykırmaya başladı. Peşi sıra İsmail de aynı şekilde seslenince Tahsin Bey dayanamadı, "Tamam, tamam... Oturun bakalım şu kayalığa da hikâyesini anlatayım.

"Yunan Tanrısı "Apollon" ve Kır Tanrısı "Pan" arasında yapılacak olan bir müzik yarışması için "Kral Midas" yargıç olarak istenmiş ve uygun görülür.

Midas'ın oyu “Pan” adınadır. Diğer yargıç ise oyunu “Apollon” için kullanır. Apollon, Midas'a sinirlenip “güzel müzikten anlamayan bir insana ancak eşek kulakları yakışır” diyerek Midas'ın kulaklarını eşek kulaklığına dönüştürür.

Efsane bu ya; Midas artık bu kulaklarla halkın arasındadır! Gizlemeye çalışır, susar ve kimselere bahsetmez ancak bir gün onun berberi, Midas'ın kulaklarını fark eder. Fakat bunu kimselere anlatamaz. Bir süre sonra dayanamaz ve artık daha fazla içinde tutamayacağını ve anlatması gerektiğini düşünür, gider bir kuyuya ve avazı çıktığı kadar haykırır:

“ Eşekkulaklı Midaas! Midas eşek kulaklı!..”

Efsaneye göre kuyu, sulara, sular sazlara fısıldar ve bu şekilde Midas'ın sırrı herkes tarafından duyulur.

Halk, Midas ile dalga geçmeye ve ona hakaret etmeye başlar. Gölge oyunları ile onun taklidini yaparlar.

Kral Midas, bunlara daha fazla dayanamaz. Kulaklarını kestirmeyi düşünür ve bunu yapar da.

Ancak bir süre sonra fark eder ki kulakları sarmaşık şeklinde eski hâlinden daha kötü bir görünüme kavuşur ve Tanrı Apollon'a yalvarır. Ondan yardım ister. Apollon Midas'ı affeder, fakat sonra sessizce öldürür ve mezara gömer.

— Vay canına! Şimdi acıdım krala.

— Koskoca krala bu yapılır mı? Biz de onunla alay etmeye kalktık ve de ayıp ettik Ömer!

— Haklısın İsmail arkadaşım. İnsanların ayıplarını araştırmak ve alay etmek yerine ayıplarını kapatmak gerekir. Dinimiz İslâm da böyle olsun ister.

— Aferin küçük gezginler. İşte “kissadan hisse” diye buna denir.

Bitmemiş anıt

Şimdi buradan köyün öbür yamacına doğru gidelim. Zira orada Midas Anıtı'na benzer bir anıt göreceğiz. Ne yazık ki, o zamanlarda sebebi bilinmeyen bir şekilde anıt bitirilememiş. Bu bakımdan arkeolojide “Bitmemiş Anıt” olarak isimlendirilir. Tamamlanmamış olması bize Frig kaya anıtlarının yapımındaki çalışma metotlarını anlamamızı sağlar. Böylelikle anıtların oluşturulan doğal terasta, iskele kurulmadan yapıldıklarını düşünebiliyoruz.

Küçük Yazılıkaya olarak da bilinir. Yüksekliği 7 m, genişliği 10 m'dir. Akroterli, üçgen alınlıklıdır. Alınlık pervazları kabartma baklava motifleri ile bezelidir.

— Babacığım, Frig Vadisi bu bakımdan çok zengin değil mi?

— Elbette! Tarih boyunca çeşitli uygarlıklara “beşik” vazifesi yapmış olan Anadolu'muzda İç ve İçbatı Anadolu Bölgemiz, Frig Uygarlığı'na ev sahipliği yapmıştır. İlimizin Han ve Seyitgazi ilçeleri sınırları içerisinde bulunan, ormanla kaplı Frigya Vadisi; ulusal ve

uluslararası düzeyde kültürel miras durumundadır.

Vadi, egzotik görümlü tüm çevresi ile Doğal Sit Alanı olarak tescil edilerek koruma altına alınmıştır. Frigler, ayrıca dinî merkez olarak Antik Yazılıkaya kentini seçmişlerdir.

Meselâ, şimdi yolumuz üzerinde Doğanlı Kale ve Gerdek Kaya eserleri var. Şimdi o tarafa doğru gidelim. Vadideki ziyaretimizi vaktimiz ölçüsünde sıkı tutup Kümbet tarafına ve oradan da Hoca Nasreddin'in köyü Hortu'ya geçeceğiz.

— Yaşasın! Sonunda Nasreddin Hoca'nın köyünü de göreceğiz. Harika bir şey bu Ömer!

— Ohho! Daha neler var neler İsmail! Sürprizlere hep açık olmalısın.

Gezginlerimiz, az sonra Doğanlı Kale'ye vardılar.

Uzaktan bakıldığında bir doğan başını andıran görüntüsüyle vadinin en dikkat çekici kaya yapısı olduğunu fark ettiler. Kayaya oyulmuş yedi kattan oluştuğunu, katlar arasında geçişin, kaya merdivenleriyle sağlandığını gördüler.

Doğanlı Kale

Doğanlı Kale'den sonra Gerdek Kaya tarafına gittiler.

Doğanlı Vadisi'nde, ukurca köyü'nün 500 m güneybatısında, büyük bir kaya kütesinin doğu yüzüne oyulmuştur Gerdek Kaya. Anıtsal giriş holünün arkasında, iki ayrı kapıdan girilen yan yana iki mezar odası vardır. Odaların yan ve arka duvarlarında kemerli mezar tekneleri yer alır. Hellenistik Çağ'a (MÖ 3-1.yy) ait mezar, Roma ve Bizans dönemlerinde bazı ilave ve değişiklikler yapılarak kullanılmaya devam etmiştir.

Bölge halkı tarafından "Kızlar Manastırı" olarak adlandırılmış, 1991 yılında Eskişehir Arkeoloji Müzesi tarafından restore edilmiştir. Mezar kapı nişi altında zor seçilen küçük kabartma figürler vardır.

Anıtın merdivenlerinden çıkan gezginler hayranlıkla her ayrıntıya dikkat ettiler, o tarihlerde böylesi eserlerin nasıl ve ne imkânlarla yapıldığına şaşkınlıkla kaldılar. İstenirse şu an bile yaşanası anıtlar...

Her gezginin muhakkak yolunu buralara düşürmesi gerekmektedir.

Gerdek Kaya

Gezginlerimizin artık Kümbet tarafına geçmeleri gerekiyordu. Seyitgazi-Afyon karayolundan iki kilometre içeriye girdiklerinde Kümbet Köyü'ne ulaştılar. Köye hakim tepede ismiyle müsemma "kümbet" ta uzaklardan görünüyordu.

Az sonra yanındaydılar. Höyükte Frig ve Roma dönemlerinde kullanılan Arslanlı Mabet-(Solon'un Mezarı) ile Himmet Baba Türbesi bulunmaktaydı.

Tahsin Bey, İsmail ve Ömer'e türbe hakkında bilgi verdi.

— Türbe, Anadolu Selçuklu gele­neğinin klasik türbe mimarisini taşı-

yan Eskişehir'deki tek örnektir. Bu anlamda Himmet Baba Türbesi gör­sellik ve dönemin mimarisini taşıması bakımından en anıtsal yapıdır. Kümbetin üzerinde taş ustaları tarafın­dan yapılmış figürler yer alır. Plân, teknik ve malzeme özellikleriyle 13. yüzyıla tarihlenir. Dıştan sekizgen gövdeli, içeriden daire plânlıdır. Gövdesi kesme taşlarla örülmüş, üzeri tuğladan piramit biçiminde külah çatı ile kapatılmıştır. Giriş kapısında Bizans Dönemi'ne ait mermer mimari parçalar kullanılmıştır. Üzerindeki kitabelerden Osmanlı dönemine kadar kullanıldığı anlaşılır.

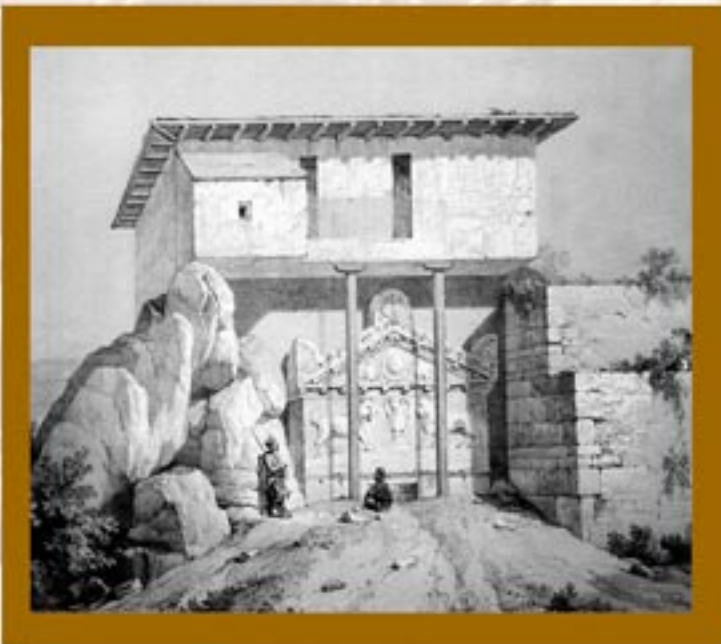

Arslanlı Mabet

Gezginler, kümbetin yamacından köyün arkasına doğru yürüdüklerinde bu kez de Frig Dönemi'nden kalma ilginç bir mabede vardılar. Sirtını kayalıklara vermiş olan eserin üst kısmındaki taş işlemler görülmeye değerdi.

Arslanlı Mabet, köy evlerinden birine bitişik bir kaya kütesine oyulmuş. Özellikle cephesinde yapılan anıtsal düzenleme ve kabartmalarıyla Roma döneminde de kullanılmış. Yüksek kabartma olarak işlenmiş olan üçgen alınlıkta ortada bir kalkan ile her iki yanında birer kartal kabartması bulunmaktadır.

Alınlığın altındaki kraterin her iki yanında karşılıklı yerleştirilmiş iki arslan kabartması bulunur. Mezar, ismini ana odanın kapı lentosundaki yazıtta geçen Solon isminden alır. Arslan kabartmaları nedeniyle "Arslanlı Mabet" olarak da bilinir.

— Böyle değerli tarihî emanetlere gözümüz gibi bakmalıyız değil mi babacığım?

— Haklısın oğlum! Eğer tarih bilincini topluma tam manasıyla yerleştirebilirsek, bu tür eserleri geleceğe taşımak da kolay olur.

— İnşallah babacığım!

Tahsin Bey, onlara yola çıkmaları gerektiğini hatırlattı.

— Evet delikanlılar! Şimdi ver elini Hortu! Ne vardı orada Ömer, söyle bakalım?

— Hocalar hocası Nasreddin Hoca!

İsmail hocanın sözünü duyunca haykırdı;

— Sahi mi? Yaşasın!

— İsmail oğlumuzun bu sevincini kursağında bırakmadan Hortu Köyü'ne ulaşalım. Ama önce Sivrihisar ilçemize uğramalıyız.

— Hortu köyü Sivrihisar'da mı baba?

— Evet! İlçede tarihi yerler var. Nasılsa yolu-muz üzerinde zaman kaybımız olmaz.

Önce Seyitgazi'ye, oradan da Çifteler üzerinden Ankara Devlet Karayolu'na çıktılar.

Bir saat yol aldıktan sonra uzaktan Sivrihisar'ın sivri kayalıklarını gördüler.

Sivrihisar İlçesi'nin girişine geldiklerinde onları bir sürpriz bekliyordu. Şehir merkezine girerken sol tarafındaki parkta bir anıt heykel, onları tebessüm ettirmeye yetti. Otomobilden indiklerinde büyük bir heyecanla heykeli doğru koştular. İlk haykıran Ömer oldu.

— Baba! Babacığım!..Nasreddin Hoca bu!
İsmail de heyecanlandı.
— Yaşasın!

Altın sarısı heykel de Nasreddin Hoca, elinde uzunca asası ile can yoldaşı eşeğin sırtında tüm dünyaya sesleniyordu:

“ Dünyanın Merkezi Burasıdır!”

Dünya şeklinde siyah bronz yuvarlağın üzerinde de böyle yazıyordu. Aynı yazıyı Ömer de yüksek sesle okudu:

“ Dünyanın Merkezi Burasıdır!”

İsmail de Tahsin Bey'in yüzüne şaşkınlıkla baktı.

— Hakikaten öyle mi Tahsin Amca?

— Hah! Hah! İlahi çocuklar!..Koskoca ünlü mizah ustası, Türk ve İslâm düşünürü Nasreddin Hoca yalan söyleyecek değil ya? Ne diyorsa odur.

— Olur mu baba? Şaka yapıyorsun değil mi?

— Ne şakası Ömer!

Bir gün Nasreddin Hoca' ya arkadaşları takılmak istemişler. “Hocam, Dünya'nın merkezi neresidir?” diye sormuşlar. Hoca da “Eşeğimin bastığı yerdir.” demiş. Arkadaşları gülünce de “İnanmıyorsanız ölçün bakalım!” demiş.

Siz de hocanın dediğine inanmıyorsanız ölçersiniz olur biter. Hah! Hah! Hah!

Bu konuşmadan sonra Ömer ve İsmail, Nasreddin Hoca'nın memleketine geldiklerine inandılar. Sonra bastılar kahkahayı.

— Anlaşılan bugün daha çok güleceğiz baba?

— Haklısın oğlum. Nasreddin Hoca'nın adı geçtiği her yerde tebessüm hakimdir. Hocayla ilgili sohbetimizin devamını Hortu Köyü'ne bırakalım.

Şimdi Hoca'nın torunlarından biri ile tanışacağız.

Adı da "Hızır Çelebi"

— Hızır Çelebi ha?

— Hızır Çelebi'ye gösterilen saygının bir nişanesi olarak anıt yapılmış. Bu caddenin hemen sonunda. Şimdi oraya gidiyoruz.

Sivrihisar Caddesi'ni şehir merkezine doğru takip ettiler. Kümbet Cami karşındaki göbekte Hızır Çelebi'nin anıt heykelini gördüler. Ömer ve İsmail otomobilden inip anıtı incelediler. İsmail, "Bak Ömerciğim! Hızır Çelebi'yi tanıtıcı alt kaidede yazılar var.

— Haklısın İsmail arkadaşım. Bu kez babama sormadan Hızır Çelebi kimdir öğrenebileceğiz.

— Peki o zaman Ömer! Oku da biz de öğrenelim.

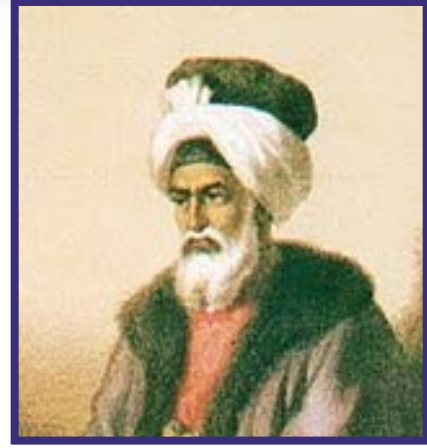
Küçük Gezgin Ömer kaidenin üzerindeki yazınları okumaya başladı:

"Osmanlı evliya âlimlerinin büyüklerinden, ismi Hızır Çelebi Celâleddin'dir. Nasreddin Hoca'nın torunlarındandır. Milâdi 1407 (Hicri 810) senesinde Eskişehir'e bağlı Sivrihisar kasabasında doğar. Milâdi 1458 (Hicri 863) senesinde ise İstanbul'da vefat eder. İstanbul'un ilk kadısı, âlim ve şairdir.

Hızır Bey, zekâsının kuvveti ve çalışkanlığı sebebiyle, birçok dinî ve fenni ilimlerinde derin âlim olur. Memleketi olan Sivrihisar'da kadılık ve müderrislik yapar. Çok ince bilgilere vâkıf olup, Molla Fenari'den sonra eşi yoktur.

Ayrıca şiirde aruz veznini, o devirde asla görülmeyen bir ustalıkla kullanır.

Kabri, İstanbul'da Vefa ile Zeyrek arasında bulunmaktadır."

— Teşekkür ederiz Ömer! Fatih Sultan Mehmet zamanının çok önemli bir şahsiyeti olan Hızır Bey hakkında şunları söylemek isterim: Adını İstanbul'da bir semte (kadıköy) veren, Osmanlı İmparatorluğu'nun belli dönemine damgasını vuran, İstanbul kadısı ve belediye reisi (başkanı) olan Hızır Bey'i, bugün Sivrihisar ve Türkiye'de bilen insan sayısı çok azdır.

Ülkemde bu alime cevap verecek kişi yok mu?

Fatih Sultan Mehmet Han, tahta geçtiği ilk günlerden beri fırsat buldukça sarayda çeşitli âlimleri toplayıp onlarla ilim sohbetleri yapıyordu. Bu toplantılara zaman zaman orada bulunan yabancı ilim adamları da iştirak ediyordu. Yine böyle bir ilim meclisi teşkil edildiğinde, Kuzey Afrika ülkelerinden birinden gelen ve gizli ilimlerde maharet sahibi bir âlim de katılmıştı.

O âlim, Sultan'ın huzurunda Türk âlimlerini, sorduğu zor ve çözümleri güç sorularla epeyce bunaltır. Onları cevap veremez gördükçe de yeni yeni sorular yöneltir ve üstünlük gösterisinde bulunur. Osmanlı ulemasının böyle aciz kalması, cihan padişahı olan Fatih'i son derece rahatsız eder. Bütün beyleri, paşaları ve vezirleri toplayıp "Ülkemde bu adama cevap verecek bir âlim yok mudur? Çabuk olun, araştırın ve bana derhal müspet bir cevap getirin!" der.

Vatan topraklarını iyi bilen vezirler, düşünürler ve

Sivrihisar Medresesi'nde görev yapan Hızır Bey akıllarına gelir. Fatih Sultan Mehmet Han'a;

"Sultanım! Ülkemizde Hızır Bey adında değerli bir âlimimiz var, emir buyurursanız, haberci gönderip buraya çağırırım." derler. Sultan, "Durmayın, kim varsa derhal davet edin, hemen gelsin." buyurur.

Bunun üzerine, Hızır Bey'i Edirne'ye davet ederler. Hızır Bey, o zaman daha otuz yaşlarındadır. Meşhur âlimlere meydan okuyan kişi, Hızır Bey'i görünce alay edip ona güler.

Onun bu tavrı üzerine Hızır Çelebi "Gereksiz yere gülenler, hoşça gidenlerden sayılmaz. Soracağın her ne ise hemen bildir. Sözü'n gelişi beni de başarısızlığa uğrayacaklardan biri say." der.

Bunun üzerine misafir âlim, padişahın huzurunda ve kendinden son derece emin bir şekilde Hızır Çelebi'ye sorularını yöneltir. O sorarken Hızır Çelebi mütevazı bir şekilde önüne bakıp gülümseyerek notlarını tutar. Sonra soruların hepsine tek tek ve gayet güzel ve mantıklı cevaplar verir. Çözülecek hiç bir meseleyi ortada bırakmaz. Misafir âlim hiç beklemediği bu durum karşısında bir hayli şaşırır ve tedirgin olur.

Sonra soru sorma sırası Hızır Bey'e gelir.

Fatih Sultan Mehmet Han'dan izin istedikten sonra o âlime dönerek on altı değişik ilimden çözümleri zor birer mesele sorar.

Misafir alim, bu konulardan haberi bulunmadığından dili tutulur ve pek çok ilim adamının ortasında utanç içinde kalır. Sonra da, "Hızır Bey, İslam âleminde benzeri pek az bulunan ilim adamlarınızdan biridir. Kendisinde öylesine bir hafıza ve zekâ var ki, karşısında durmak mümkün değildir." diye itirafta bulunur.

— Vay canına! Al sana yabancı hayranlığına güzel bir cevap. Değil mi babacığım?

— Elbette Ömercığım! Biz ne zaman kendi ilim erbabımıza, tarih ve kültürümüze sahip çıkar, güvenirse; sanırım çok sorunu halletmiş olacağız.

Muhteşem Ulu Cami

Eveet çocuklar! Şimdi sizi ilginç bir yapıya götüreceğim. Hiç çivi benzeri araç gereç kullanılmadan yapılmıştır.

— Nasıl, bu mümkün mü?

— Ecdat için mümkün olmayan diye bir şey yok. Haydi, gidip yerinde görelim!

İsmail de meraklanmıştı.

— Bu yapının adı nedir Tahsin Amca?

— Sivrihisar Ulu Cami!

Söz konusu cami, Sivrihisar İlçesinin meydanında belediye binasının karşısındaydı. Cami içine girdiklerinde Tahsin Bey de yapının özelliğine değindi.

— Ulu Cami, 1274 yılında Mevlana Celâleddin Ru-

mi'nin müritlerinden ve II. Gıyaseddin Keyhüsrev'in naiplerinden Eminateddin Mikâil tarafından yaptırılır. Fatih Sultan Mehmet dönemi kadılarından, İstanbul'un ilk kadısı, biraz önce kendisinden bahsettiğimiz Hızır Bey, bu camiyi 1440 yılında onarır. 1485 m²' lik bir alana kurulur. Çatısını 67 adet ahşap direk taşımaktadır. Direkler üzerinde Bizans dönemine ait başlıklar da kullanılır. Minberi bir sanat şaheseridir. El işçiliği Horasanlı İbni Mehmet tarafından geçme yöntemiyle yapılır. Cami içerisinde ceviz ağacından oyma tekniği ile yapılmış dolap kapakları da bulunmaktadır. Duvarlar kesme ve moloz taşla örülmüştür. Caminin sağ ve sol kanadı üzerinde kitabeler bulunmakta, dört giriş kapısı bulunan caminin minaresinin 1409 yılında Osman oğlu Hacı Habib tarafından yaptırıldığı kitabesinde yazılıdır.

Ayrıca camide, Sivrihisar kilim dokumacılığının güzel örneklerini de görüyoruz.

— Haklıymışsın baba! Hakikaten özel ve muhteşem bir eser. Emeği geçenlerden Allah razı olsun. Evet, şimdi Hortu Köyü'ne gidiyoruz değil mi?

— Sabırsızlandığınızı biliyorum. Sivrihisar'a gelmişken bir iki yeri daha görmenizi istiyorum.

— Haydi bakalım İsmail! Bizi daha ne sürprizler bekliyor göreceğiz.

Tahsin Bey, "Biraz da size Sivrihisar'dan bahsetmek isterim." dedi ve taş kaplı sokaklarında ilerlerken anlatmaya devam etti;

"Sivrihisar Eskişehir'in en büyük ilçesidir. Ankara, Eskişehir ve İzmir karayollarının kesişme noktası üzerindedir. Çal Dağı'nın uzantısı olan volkanik bir kaya kütesinin eteğinde, gökyüzüne doğru yükselen sivri kayalıklarıyla dikkat çeker. İlçeye ismini bu kayalıklardan alır.

Frig Kralı Midas tarafından kurulan Pessinus (Ballıhisar) kenti buradadır. Dönemin ünlü Pers Kralı Yolu ilçe sınırları içinde Pessinus'tan geçer.

Roma ve Bizans döneminde ticari ve askerî önemini korur.

1074 yılında Selçukluların hâkimiyeti altına girer. Anadolu Selçuklu Devleti'nin 1308'de yıkılmasından sonra İlanlıların kontrolüne giren bölge, bu devletin Anadolu'da etkisinin azalmasıyla bağımsızlıklarını ilân eden Türkmen beyliklerinden, merkezi Kütahya'da olan Germiyanogulları Beyliği sınırları içinde kalmıştır. Sultan I. Murat zamanında Ankara vilâyetinin merkez sancağına bağlı bir kazadır. 1912 Yılında Eskişehir'e bağlanır. 1. Dünya Savaşı'ndan sonra Yunan işgaline uğrayan ilçe toprakları, 20 Eylül 1921'de işgalden kurtulur."

Sohbet onları tarihî bir yapının önüne kadar getirmişti.

— İşte burası da Ermeni Kilisesi..

1881 yılında yapılan kilisenin iki tarafında çan kuleleri bulunmaktadır. Kızıl kesme taştan yapıldığı için "Kızıl Kilise" denmektedir. Arka kısmında vaftiz odası, güney kısmında papaz odası bulunur.

Kilise'nin kitabesinde şunlar yazılıdır: "Cemaat üyelerinin yardımlarıyla kutsal üçlü (SURP YERRORTUTYUN) adına bir kilise inşa edildi. Patrik Nerses hükümrânlığında, Sivrihisar'ın imanlı cemaati, MenteşPanoyat mimarın 1881' de unutulmaz eseri Surp Yerrortutyun Kilisesi inşa edildi."

Anadolu'daki en büyük Ermeni kiliselerinden biri olması bakımından önemlidir. 2010 yılından itibaren restorasyona başlanmış daha bitmemiştir.

Bu arada İsmail, "Tahsin Amca! Bakar mısınız? Karşı kayalıkta Saat Kulesi var. Oraya da gidelim mi?" dediğinde Tahsin Bey, "Misafirimizin isteği bizim için emirdir İsmailciğim!" diyerek o tarafa yöneldi.

İki küçük gezgini sarp kayalıkların arasından açılan yoldan yürüterek kulenin yanına kadar çıkardı. Buradan Sivrihisar İlçesi panoramik olarak görünüyordu. Kayalıklara oturup biraz yorgunluk atmak istediler. Tahsin Bey'e soran gözlerle bakan iki afacanın yine anlatım istedikleri hemen anlaşılıyordu.

— Babacığım, ansiklopedi gibi adamsın. Bu Saat Kulesi hakkında da muhakkak bilgilerin vardır, değil mi?

— Estağfurullah oğlum! Sadece okuduklarımdan aklımda kalırlar bunlar.

"Saat Kulesi; 1899 yılında, dönemin kaymakamı Mahmut Bey tarafından yaptırılır. İlçenin her tarafından rahatça görülebilmesi için yüksek bir kaya kütlesi üzerine inşa edilir. Kesme taşlarla yapılmış olup dört tarafında da saat vardır. Haftalık kurma ile çalışır. Pirinçten yapılmış tokmakla saat başı çalar. Sivrihisar'ın önemli simgelerinden biridir.

— Hay Allah razı olsun babacığım. Demedim mi İsmailciğim, babam ansiklopedi gibi adamdır diye. Hah! Hah! Hah!

—Tahsin Amca, biraz önce Frig kralı Midas tarafından kurulan Pessinus'tan bahsetmiştin. Buraya uzak mı?

— Ha! Ballıhisar'dan bahsediyorsun İsmail. Çok uzak değil. Sivrihisar'ın 13 km güneyinde. Biraz dinlendikten sonra hemen oraya gidelim.

Saat Kulesi'nde Sivrihisar'a karşı da bolca resim çektiren gezginler bir müddet sonra buradan ayrıldılar. 10-15 dakika içinde Ballıhisar'a ulaştılar.

Açıkhava Müzesi Pessinus

Küçük Gezginler, böyle tarihî bir mekânla karşılaşacaklarını tahmin etmemişlerdi. Tarihin derinliklerinden gelen bu yerleşim alanı hâlâ tüm detayları ile gözlerinin önündeydi.

— Nasılmış çocuklar, gelmekle iyi etmişiz değil mi? İsmail, Ömer'den aceleci davrandı.

— Bugünü herhalde hep teşekkür etmekle geçireceğim Tahsin Amca!

— Ne teşekkürü İsmail?

— Baksana ben de senin sayende öğreniyorum İsmail! Babacığım Ballıhisar'ın geçmişinden de bahsedebilir misin?

— Hay hay Ömer! Açıkhava müzesini andıran Ballıhi-

sar; Friglerce Kibele diye adlandırılan ana tanrıçanın bulunduğu en önemli tapınma yerlerinden biri olarak bilinir. Büyük olasılıkla bir meteor olan siyah taşın gökten inen tanrıça idolünün bulunduğu yerd. Romalılar, Kartaca'ya karşı olan savaşı kazanabilmek için bu taşı M.Ö. 204 yılında Roma'ya götürürler ve bunu Magna Mater (Ulu Ana) diye adlandırır. Pessinus ana tanrıça için yapılmakta olan törenlere sahne olur ve o dönemlerde kendini ana tanrıçaya adayanların merkezi konumuna gelir.

Pessinus'tan geçen "Kral Yolu" güvenilir ve kestirme olduğundan Roma ve Bizans çağlarında da kullanılır. Antik kentin yakınlarında yol kalıntıları günümüzde de görülebilir. Roma çağında Pessinus'a giden yollarda mil taşları kullanılır. Hellenistik çağda şehirdeki tapınak onarılır, meclis binası, stoa, kanal, tiyatro ve yollar yapılır. 1967 yılında Belçika Gent Üniversitesi tarafından aralıklarla 2008 yılına kadar kazı çalışmaları yapılır. 2009 yılından itibaren kazılar, Avustralya Melbourne Üniversitesi tarafından devam eder. Kazılar sonucunda çıkan eserler Eskişehir Arkeoloji Müzesi'nde ve Pessinus'ta kurulan açık hava müzesinde sergilenmektedir.

Bu anlatımlar eşliğinde gezginlerimiz antik kenti gezmeyi sürdürdüler.

— Eveet çocuklar! İşte sabahdan beri beklediğiniz an geldi. Şimdi sırada Hortu Köyü var. Haydi bakalım, hocamızın dergâhına!

— Yaşasın! Harikasin babacığım!

Gezginler tekrar Ankara-Eskişehir karayoluna çıktılar. Ankara istikametine on dakika yolculuk ettikten sonra karayolunun kıyısında yeni bir Nasreddin Hoca heykeli daha gördüler.

— Hah! Geldik galiba Ömerciğim!

— Haklısın İsmail. Hortu'ya geldik mi baba?

— Pek sayılmaz. Bu gördüğümüz heykeli dinlenme tesisleri işletmecileri düzenlemişler. Zira Hortu'ya buradan sağa ayrılarak üç kilometre sonra varacağız.

Tesislerde bir çay molası verdiler. Aynı zamanda gözleme ayran da ikram ettiler kendilerine. Tesisten daha yeni çıkmışlardı ki, köy yolunun üzerinde bir tak gördüler. Durakladılar..

Takin sağında yine bir Nasreddin Hoca heykeli vardı.

Heykellere dikkatli bakıldığında hocalar birbirine benzemiyordu. Ama olsun, neticede hocamıza sahip çıkıp anıtsal heykeller düzenlemişler.

Heykelin kaidesinin altında bir dörtlük yazılıydı:

“ Parayı veren düdüğü çalar,
Damdan düşen hâlden anlar,
El elin eşeğini türkü çağıra çağıra arar.
İşte burasıdır benim doğduğum diyar.”

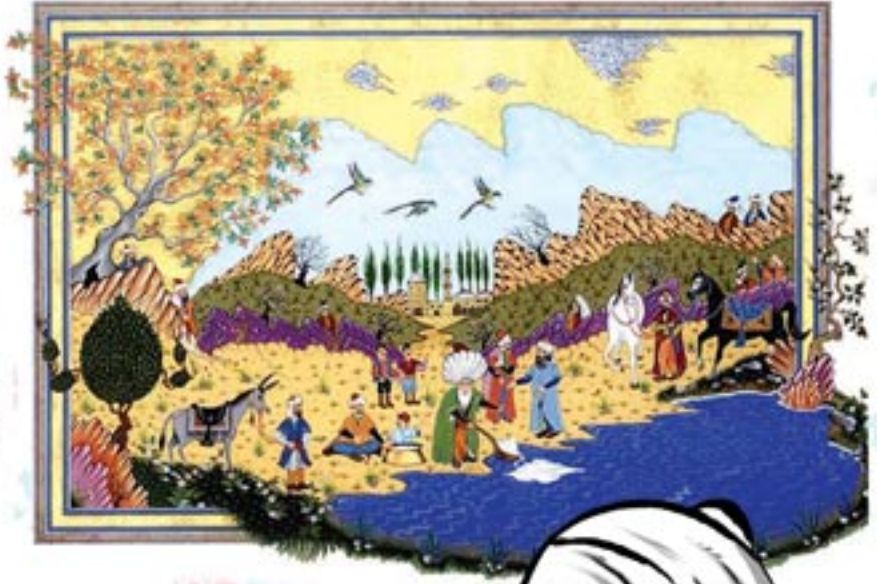
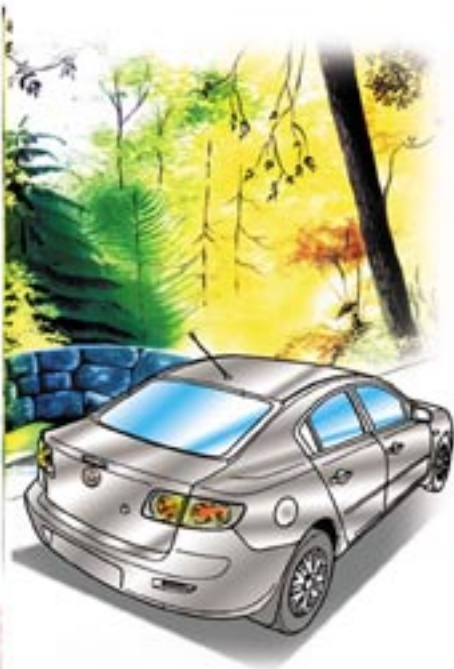
Takin üzerinde ise sağında Ulu Önder Atatürk'ün fotoğrafı, sol da ise şanlı ay yıldızlı bayrağımız vardı. Ortada ise “Doğduğum Belde Nasreddin Hoca Kasabasına Hoş Geldiniz!” yazılıydı.

Buradan karşıki tepelere baktıklarında Hoca Nasreddin'i kadim dostu eşeği ile yol alırken silüetini görür gibi oldular. Küçük Gezgin de bir an kendini küçük Nasreddin olarak düşündü.

Tahsin Bey de bir taraftan Nasreddin Hoca'nın özelliklerinden bahsediyordu:

“Eveet çocuklar, Hocamız, çocukluk dönemini buralarda geçirmiş, iyi bir aile terbiyesi almış, çok iyi bir de öğrenim görmüş ve kişiliği de buna göre şekillenmiştir. Hocanın belirgin özelliği bir mizah adamı oluşudur.

Fakat onu bu yönünden dolayı komik bir adam olarak görmek eksik hatta yanlış bir tutum olur. Çünkü güldürebilmek önce düşündürmeyi gerektirir. Hocanın asıl yapmak istediği de budur.

O, topluma karşı görevini, önderliğini böyle bir tutumla nüktedan, hazır cevap ve keskin zekâ gerektiren sözleriyle (fıkralarıyla) yerine getirmiştir.

Meseleler karşısında aklını da kullanarak çözümler bulur. Ayrıca bilgeliğine, gönül adamlığını da eklemiştir.

Hoca, bir cemiyet insanıdır. Medrese de ders alıp vermekle yetinmemiş, her zaman hayatın ve olayların içinde olmuştur.

Hoca, bu özellikleriyle çevresinde herkesin sevdiği, akıl aldığı bir insandır. İnsanlara yol gösteren bir halk önderidir. Toplumsal çarpıklıkları eleştirerek doğru olanın adresini gösterir. Fakat bunu yaparken çok hoşgörülü davranır. Asla yıkıcı olmaz. Suç işleyenlere karşı merhametli ve affedicidir.

— Vay canına! Biz de sadece fıkralarıyla güldüren, nüktedan bir insan olarak bildik.

— Yook! Hoca'nın özellikleri bu kadar da değil.

“Nasreddin Hoca sıkıntı döneminin insanıdır.

Bu dönemin şartları içerisinde üzülen, kederlenen, umutsuzlaşan insanlara bu olumsuzlukları neşe ile mizahla aşmalarını sağlayan bir kişidir. Bütün olumsuzluklarına, sıkıntılarına rağmen yine de dünyanın yaşanmaya değer; hayatı ise, kıymetinin bilinmesi, tadının çıkartılması gereken bir zaman süreci olarak görür. Her zorluğun kolay bir yanı olabileceğini göstermiştir.

Hoca; devlete, yasalara, toplum kurallarına bağlı ve saygılıdır. Ama gördüğü yanlışlıkları da dile getirir. Fakat bunu çok zarif bir biçimde yaptığı için hem kendine bir zarar gelmez hem de sözü muhatabı nezdinde ciddiye alınır.

O; her kesimdeki insanın, köylünün, kentlinin, zenginin, yoksulun düşüncelerini, çelişkilerini, eleştirilerini de dile getirmiştir. Fakat bunları öylesine zekice yapmıştır ki, kimse onun bu eleştirilerinden gocunmamıştır.

Yine Hoca, başkalarını eleştirirken aynı eleştiriye kendisine de yapmaktan çekinmemiştir. Bu, bir tür özeleştiri ki bunun yapılması olgunluk ister. Hoca, böylesine olgun bir karakterdedir. Hoca hayalci değil gerçekçidir. Onda insanlığın ortak fotoğrafını buluruz. Onda, hiçbir zaman abartıya ve hayali olana yer yoktur. Hocanın halkı güldürmesi asla bir dalkavukluk biçimini almaz.

Hoca efendi, göl hiç maya tutar mı?

İşte gezginlerimiz, gün boyunca Hoca Nasreddin diye diye, sonunda doğduğu yaşadığı Hortu Köyü'ne gelmişlerdi. Her köşede, her duvarda Hoca'yı görmek mümkündü. Ne yana baksalar ya heykeli ya da fıkralarını resmeden karikatürleriyle karşılaştılar.

Köy meydanına geldiklerinde "Ya Tutarsa!" fıkrasını temsilen heykelleri gördüler. Bu fıkrayı Ömer çok dinlemişti ama İsmail'in de bilmesi için anlattı:

"Nasreddin Hoca bir gün, elinde bir bakraç yoğurtla göl kıyısına gelir. Başlar göle kaşık kaşık yoğurt çalmaya. Bunu gören köylüler, "Hoca Efendi, hayrola, ne yapıyorsun?" diye merak içinde sorarlar.

Nasreddin Hoca da, "Göle maya çalıyorum." der.

Köylüler iyice şaşırırlar bu cevaba. Alay edercesine, "Hoca efendi, göl hiç maya tutar mı?" diye kıs kıs gülerler. Hoca muzip gülümsemesini takınarak:

- Ben bilmez miyim, koca gölün maya tutmayaçağını, der ve ardından ekler.

"Ama ya tutarsa! ..." Hah! Hah! Hah!

İsmail de gülmeye başlar. Tahsin Bey de "Allah gülmekten ayırmasın sizi. Şunu belirtmeliyim ki, bugün "Hoca" dedikçe daha çok güleceğiz.

Köy meydanında oturan köy ahali gezginlerimize "Hoş geldiniz!" dediler.

Küçük Gezgin Ömer, yaşlıca adamın birine, “Amcacığım, hocanın evi neresi?” diye sorunca onlar da “Şu sokağı takip edin, hemen solda” dediler.

Söz konusu sokaktan ilerlerken sanki evlerin duvarlarında hiç boş yer yoktu. Karikatürler, fotoğraflar, Hoca'nın veciz sözleri... Nasıl da sahip çıkmışlar Hocalarına.

Hele duvarın birindeki resimler görülmeye değerdi. Hoca Nasreddin'in nasıl bir gönül adamı olduğu, yol ve gönül arkadaşlarının kimler olduğu ayan beyan gösteriyordu. “Nasreddin Hoca'nın Gönüldaşları” tabelasının altındaki resimler hepsi tanıdık idi. Atatürk,

Mehmet Akif Ersoy, Mevlana, Şeyh Edebalı, Hacı Bektaş-ı Veli, Yunus Emre, Namık Kemal, Fatih Sultan Mehmet, Alparslan, Osman Bey, Oğuz Han...

İşte Hoca'nın doğduğu eve gelmişlerdi. Kapının önündeki heykelde Hoca, evini işaret etmekteydi. Kaidenin üzerinde “Hoş geldiniz! Doğduğum mekâna buyurun!” sözlerinin altında ise onu takdim eden yazı ilâve edilmiş. Şöyle yazıyordu:

“Büyük Türk ve İslâm düşünürü Dedemiz Nasreddin Hoca... 1208 yılında bu beldede, bu mekânda doğdu. Bütün gönüller oldu onun yurdu. Türk ve İslâm düşünürüydü, insanlığa ışık oldu. Güldürürken düşündürdü, ders verdi. 1284 yılında Hakk'a yürüdü.”

Evin kocaman cümle kapısından içeri girdiklerinde içleri bir hoş oldu. Sanki Hoca'nın şaka dolu konuşmalarını duyar gibi oldular.

İsmail hâlâ buralarda olduğuna inanamıyordu. İyi ki Türk Dünyası projeleri vardı da, bu fırsatı kendisi gibi birçok çocuk elde edebilmişti. Emeği geçenlere içinden binlerce teşekkür etti. Ömer ile avludaki evin odalarına koşturmak için kim bilir kaç kez merdivenlerden inip çıktılar. Sonunda yoruldu, bir kenara oturup etrafı dinlemeye başladılar.

— Tahsin Amca, ben daha eski püskü bir ev bekliyordum. Baksana hiçte öyle değilmiş.

— Tabii ki tarihten bu yana bu halde gelmedi. Nasreddin Hoca'ya olan saygı ve sevginin gereği, aslına uygun restorasyonu Eskişehir Valliliği tarafından yapıldı, isabetli de oldu.

Bu arada Hoca'nın torunlarından Hortu köylü bir çocuk geldi yanlarına. Gezinlerimize "Hoş geldiniz!" dedi. Ömer ve İsmail'in yaşlarındaydı. Tanışmak istediler:

— Benim adım Ömer, arkadaşım da Makedonya'dan İsmail... Bizim misafirimiz... Senin adın nedir?

— Adım Nasreddin!

Birden bire sessizlik oldu. Çocuk da bir anlam veremedi. Ardından bir gülüşmedir gitti. Tahsin Bey, "Ne şaşırdınız Ömer! Hoca'nın köyünde, bir çocuğun adının Nasreddin olması kadar doğal ne olabilir?" dedikten sonra yine kahkahalar devam etti. Tabii bu kez Küçük Nasreddin de onlara katıldı.

Ömer, Hoca'nın torunlarından Nasreddin'den, dedesinin birkaç fıkrasını dinlemek ne kadar hoş olur, diye düşündü ve Küçük Nasreddin'den anlatmasını istedi. Hazırda bekliyormuşçasına başladı anlatmaya:

"Nasreddin Hoca, köy meydanındaki koca çınar ağacının üzerine çıkmış, elindeki balta ile bindiği dalı kesmeye başlamış.

Görenler :

— Aman Hocam, bindiğin dalı kesiyorsun, düşeceksin!" diye bağırmağa

başlamışlar. Hoca kesmeye devam ederek seslenmiş: "Bu dalı kesenin yere düşeceğini hepimiz akıl ettiniz de, ben size yıllardır ahiretin dalı olan dünyanı keserseniz cehenneme düşersiniz diyorum, neden hâlâ akıl edemiyorsunuz." demiş.

— Ya gördün mü İsmail? Kissadan Hisse diye buna derler. Bir tane daha anlatır mısın Nasreddin arkadaşım?

— Tabii, seve seve Ömer!

"Akşehir'in beyleri Hoca'yı yemeğe davet etmişler. Hoca nereden bilsin; davete günlük kıyafetiyle katılmış. Katılmış ama ne hoş geldin, ne sefa getirdin, diyen var. Herkes, allı pullu kıyafetlilere el pençe divan duruyormuş. Hoca, bir koşu evine giderek sandıkta işleme kürkünü giyip yemeğe geri dönmüş. Az evvel hoş geldin bile demeyenler, önünde yerlere kadar eğilmişler. Hoca'yı, yere göğe sığdırma-yıp başköşeye oturtmuşlar. Kuzunun en hasını önüne koymuşlar..

... Herkes Hoca'nın yemeğe başlamasını bekliyormuş. Hoca, bir taraftan kürkünün kolunu sofrada sallamaya, bir taraftan da "Ye kürküm ye! Ye kürküm ye!" demeye başlamış.

— İlâhi Hoca, demişler, kürkün yemek yediğini kim görmüş?

Hoca taşı gediğine koymakta gecikmemiş:

— Kürksüz adamdan sayılmadık. İtibarı o gördü, yemeği de o yesin." demiş. Hah! Hah!

Tahsin Bey de çocukların gülüşmelerine katıldı:

— Hah! Hah! Hah! Fıkraların için teşekkür ederiz Nasreddin evladım! Öğrenci misin?

— Evet efendim. Sivrihisar Nasreddin Hoca İlkokulu 4.sınıftayım.

— Aferin oğlum, diyen Tahsin Bey elini cüzdanına attı ve bir miktar parayı Nasreddin'in eline sıkıştırmak istedi. Çocuk "Hayır, kabul edemem!" dediyse de Tahsin Bey ısrar ederek, "Tahsil hayatına bir katkı olsun istedim evlat. Beni kırma lütfen!" dedi. Nasreddin, "Teşekkür ederim efendim" deyince konu kapandı.

— Şimdi çocuklar, Nasreddin evlâdımızın fıkralarından sonra ben de size hocamızın hayatından bahsedeyim;

"Nasreddin Hoca'nın babası bu köyün imamı Abdullah Efendi, annesi aynı köyden Sıdika Hatun'dur. Önce Sivrihisar'da medrese öğrenimi görür, babasının ölümü üzerine Hortu'ya dönerek köy imamı olur. 1237'de Akşehir'e yerleşerek, Seyyid Mahmud Hayrani ve Seyyid Hacı İbrahim'in derslerini dinler. İslâm diniyle ilgili çalışmalarını sürdürür. Bir söylentiye göre medresede ders verip, kadılık görevinde bulunur. Bu görevlerinden dolayı kendisine Nasuriddin Hâce adı verilir, sonradan bu ad Nasreddin Hoca biçimini alır.

Nasreddin Hoca gülmecelerinde dile gelen, onun kişiliğinde halkın duygularını yansıtan başka bir özellik de eşeğin yeridir. Hoca eşeğinden ayrı düşünülemez; onun taşıdığı, bineği olan eşek gerçekte bir yergi ve alay ögesidir.

Hoca'mızın fıkralarında güldürücü öge ile yeric öge çoğu zaman yan yanadır. Bunun örneği de kendisinden eşeği isteyen köylüye, "Eşek evde yok." deyince ahırda onun anırmasını duyan köylünün "İşte, eşek ahırda!" diye direktmesi karşısında, Hoca'nın "Eşeğin sözüne mi inanacaksın, benimkine mi?" demesidir.

Nasreddin Hoca'nın etkisi bütün toplum kesimlerine yayılır, "İncili Çavuş", "Bekri Mustafa", "Bektaş" gibi çok değişik yörelerin duygularını yansıtan gülmece türlerinin doğmasına olanak sağlar.

Evet gençler, Nasreddin arkadaşınıza ve Nasreddin Hoca'mıza da "Allahaismarladık!" demenin zamanı geldi. Zira buradan sonra Yunus Emre'nin diyarı Sarıköy'e gideceğiz.

— Desene bir gönül üstadından diğer bir gönül üstadına gideceğiz. Ne mutlu bize babacığım!

Gezginlerimiz, Hortu Köyü'nden ayrıldıktan sonra Mihaliççik istikametine yöneldiler. 47 km'lik bir yolculuktan sonra Sarıköy yamaçlarına vardılar.

Ne bereketli topraklardı bu Anadolu!

Her bir köşesinden, ne âlimler, ne ulemalar, ne bilginler, ne kahramanlar, nice Allah dostları ses vermiş Anadolu semalarına...

İşte Yunus... Koca Yunus... Oduncu Yunus... Gönüller Sultanı Bizim Yunus...

Ölümünün üzerinden yüzyıllar geçse de söyledikleri dizeler hâlâ canlılığını ve manasını koruyor. Onu tanıdıkça insan ondan uzaklaşmıyor, aksine ona yöneliyor.

İşte gezginlerimizi de bu gönül insanı kabrine, yaşadığı diyarlara davet etmişti.

Ömer, Yunus Emre Külliyesi'nin kapısından içeri girerken "Himmet mi, buğday mı?" seslenmeye başladı.

İsmail buna bir anlam veremedi.

Ne demek istiyor diye düşündü. Tahsin Bey İsmail'in bu durumunu fark edip Ömer'e döndü.

— "Himmet mi, buğday mı?" diye sorduğuna göre Yunus'un bu olayını da biliyorsun demek.

— Pek biliyorum sayılmaz. Öğretmenimiz anlatmıştı. Yunus Emre, köyüne gelen kıtlık ve yokluktan sonra Hacı Bektaş-ı Veli'ye gider.

Köy halkı için buğday ister. O da “Himmet mi, buğday mı?” diye sorar. Aklımda kalan bu kadar babacığım.

— Hımmm... Anlaşıldı. Hikâyenin başını, sonunu şimdi külliye’yi gezerken anlatırım. İsmail de senin ne demek istediğini anlamış olur.

Gönüller Sultanı Koca Yunus

Sevgi dolu şiirleriyle yüzyıllardır fikir dünyamızı zenginleştiren; insanlığı birliğe, iyilik ve güzelliğe yönelten gönül sultanlarından birisi de hemşehrimiz Yunus Emre’dir.

“Gelin tanış olalım, işi kolay kılalım, sevelim sevelelim, dünya kimseye kalmaz!” sözleriyle bizlere seslenen Yunus Emre, “Yunus senin sözlerin manadır bilenlere!” diyerek de hepimizi bu sözleri anlamaya davet etmektedir.

Yunus Emre öncelikle dizelerinde hep haktan, huktan ve Allah sevgisinden bahseder. Anlatırken de halkın anlayabileceği, çok kolay, yalın ve açık bir Türkçe ile yazar. Halk Türkçesini çok güzel kullanır. Tasavvuf düşüncesinin yaygınlaşmasında çok önemli katkıları olur. Anadolu’nun en ücra köşelerinde onun şiirleri söylenir, ilâhiler olarak bestelenip okunur. Kısacası o ‘Hak’ ve ‘halk’ şairidir. Bir şiirinde “Bize bizim diyen gelsin” dediği için ona “Bizim Yunus” da deriz.

— Babacığım, bakın buradaki anıt heykele baktığımızda senin anlattıklarını görebiliyoruz.

— O zaman bu anıtın başucuna oturalım.

Size Yunus Emre’nin hayatından kısa ve en önemli bölümü anlatayım. “Himmet mi, buğday mı?” şimdi cevabını bulacağız.

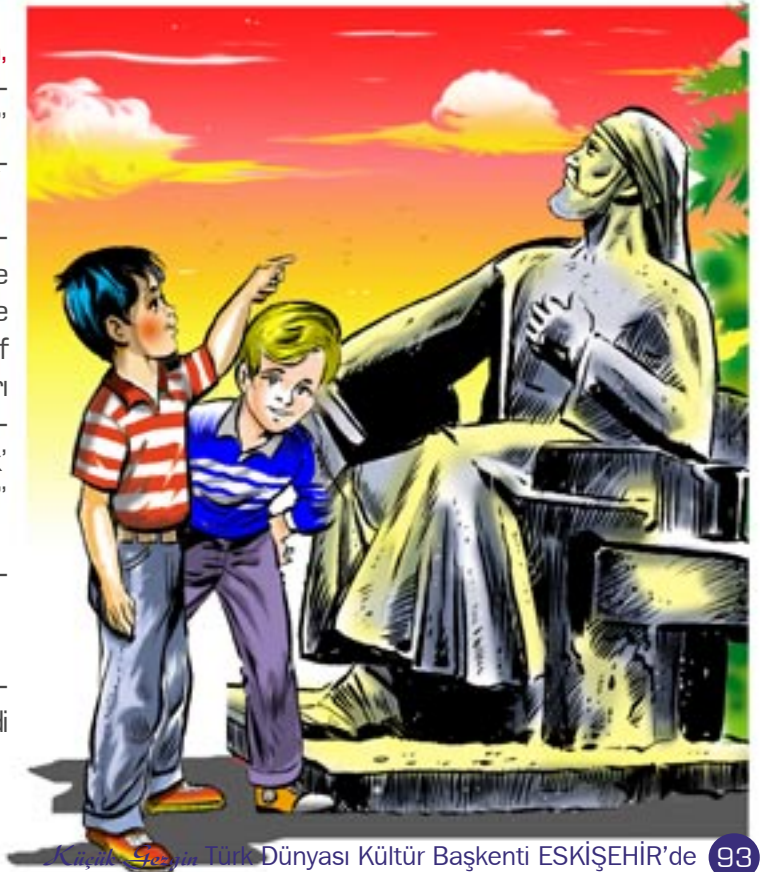
Sarıköy’de sıcak bir ağustos gecesidir...

O yıl kuraklık olmuştur. Harman yerinde bir avuç saman, bir avuç buğday vardır.

Genç Yunus, yaba elinde kâh buğdaya bakar, kâh yabayı sallar. Sapı savurup buğdayı samandan ayırmaya bir türlü eli varmaz. Akli bu harmandan daha da karışıktır.

“Ne diye dünya bu kadar güzel? Yıldızlar neden bu kadar parlak? Ay, neden böylesine gülümser? Ağaçlar ve kuşlar bu kadar sevimli olmak zorunda mı?

Niçin? Hepsi ölüp gidecek olduktan sonra?”

" Hani mülke benim diyen, Köşk-ü saray beğenmeyen
Şimdi bir evde yatarlar, Taşlar olmuş üstünleri "

Sarıköylü Yunus

Elindeki yabayı kuvvetlice toprağa saplar. Toprak taş gibi serttir. Köyün camisinde hoca dün, “Allah adaletlidir, merhametlidir, bağışlayıcıdır.” demişti.

“Hangi adalet?”

“Peki neden çiçekler soluyor? Ağaçlar neden kuruyor? Kuşlar niçin ölüyor? Sevdiklerimiz neden bizi terk ediyorlar?”

O an ne olduysa oldu, ortalık aniden karışır. Sanki gökyüzü birden aydınlanır. Gözleri kör eden bir şimşek geceyi bölük bölük yarar. Ardından bir gök gürültüsü etrafı sanki yerle bir eder. Harman yeri biranda karışmıştır. Yunus, can havliyle kendini samanların üzerine atar.

“Dünyanın sonu mu geldi? Neler oluyor? Ben yanlış mı düşündüm?” diyerek titremeye başlar.

Sanki bir ses:

“Varım, bir'im, kuvvetliyim. Seni görüyorum! Yalnız değil-sin!” diyor.

Genç Yunus harman yerine yığıldı kalır.

Gün ağarmıştır. Yunus annesinin sesiyle kendine gelir.

— Oğlum, Yunus! Rahmet bastırmadan gel, biraz uyu, kaları ben savururum!

Annesi, harmanın savrulmadığını görür. Asıl harman edile-nin, oğlunun akli olduğundan haberi yoktur.

Yunus olduğu yerden kalkarak eve doğru ağır ağır yürür.

Sarköy'de kıtlık

Güz rüzgârları Sarköy'ün sarı yüzünü kavurur, hiçbir evin ambarında buğday kalmaz. Köyde yokluk başlar.

Köy odasında, yaşlılar olan biteni anlamaya çalışmaktadırlar.

Aralarından biri:

— Bir terslik var ağalar! Sebebi ne ola ki? Diğeri:
— Acaba aramızda Allah'a isyan eden biri mi var?
Bir başkası:

— Son günlerde Yunus'un halini hiç beğenmiyorum. Sanki ruh gibi... Hani diyorum?.. Belki de...

Bu arada Yunus oradan geçmektedir. Odanın açık penceresinden konuşulanları işitir. Bunun üzerine Yunus, selam vererek odaya girer.

İçeridekiler meraklı bir şekilde bakışlarını Yunus'a çevirirler.

— Beni uğursuz mu görüyorsunuz? Kuraklığın sebebi ben miyim?

Odadakiler bir şeyler söylemek istercesine Yunus'a bakarlar.

Yunus sözlerine devam eder.

— Madem Sarıköy'ün başına gelenleri benden bilirsiniz; o zaman ya kıtlığı giderecek mahsul getiririm ya da bu köye asla dönmem! Yemin olsun!

Yunus, oradakilerin şaşkın bakışları arasında odadan çıkar gider.

Dertli Yunus

Genç Yunus, artık Dertli Yunus olmuştur. Büyük bir yükün altına girmiştir. Acaba söyledikleri gibi köydeki kuraklığın sebebi kendi midir? Öyle ya, cahillik onda, saflık onda...

Bir uğursuz bir obayı yok edermiş ya! Doğru söze ne denir?

"Vay benim dertli başım!" diyerek düşüncelere dalmıştı. Köy halkının haykırışları çınliyordu kulaklarında:

"Uğursuz isyancı! İsyancı!"

Ona bu durumda sadece Sulucakaracahöyük'teki Hacı Bektaş-ı Veli yardımcı olabilirdi.

"Acaba bana yardım eder mi?" diye düşünür.

Eli boş gitmemek için heybesine alıç (dağ meyvesi) doldurdu. Yol boyunca kendine sorular sorar, yine bu sorulara kendi cevap bulmaya çalışır. Günler günleri kovalar. Hacı Bektaş-ı Veli'nin dergâhını sora sora bulur.

Yunus, dergâhı görünce ürperdiğini hisseder. Biraz ilerlediğinde dergâhın önündeki erenlere rastlar. Onlar da kendilerine doğru gelen yorgun delikanlıyı görmüşlerdir.

— Hayrola Eren! Sefa gelmişsin. Yardımcı olabilir miyiz?

— Şey! Hacı Bektaş-ı Veli'nin dergâhı burası mı?

— Evet! Hele şöyle buyur, adın nedir?

— Adım Yunus! Kusura kalmayın buralarda kalıcı değilim. Hacı Bektaş-ı Veli adında bir hocanız varmış. Ondan bir dileğim var, isteyip gideceğim. Hemen beni ona götürür müsünüz?

Erenlerden biri söze girer:

— Ateş almaya mı geldin be mübarek?

Yunus o kadar ısrar etti ki onu karşılayan adam: “Ne inatçı yahu!” diye içinden geçirir.

— Hele sen buradan ayrılma! Ben sorup geleyim! Yunus'un yüzüne tatlı bir tebessüm yayılmıştı:

— Hay sağ olasin!

Az sonra, haber vermek için giden adam geri döner.

— Hocanız ne dedi?

— Geldiğini söyledim Yunus! Ancak üç gün sonra seninle görüşecek!

— Ne! Üç gün nasıl kalırım burada?

— Çabuk geçer. Burası senin evin sayılır.

Adının Gizlice Baba olduğunu söyleyen derviş “Asma yüzünü! Benim misafirim ol!” diyerek Yunus'u evine davet eder. Yunus'a sofraya hazırlar.

— Kaç gündür yoldasın Yunus?

— On üç gündür!

— Ya ondan evvel?

— Ondan evvel köydeydim!

— Köyde değil yoldaydın!

— Nasıl?

— Çünkü sen duruyordun, yol gidiyordu. Şimdi sen gidiyorsun, yol duruyor.

— Şey! Fakat bir şey anlamadım?

— Ziyarı yok. Anla diye söylemedim zaten. Laf olsun diye söylemiştim. Hah! Hah! diyerek tebessüm etti derviş.

Üçüncü gün sabah...

— Yunus, işte beklediğin gün geldi. Hacı Bektaş-ı Veli seni kabul edecek.

— Sağ ol Gizlice Baba! İyiliklerini hiç unutmayacağım.

Onu Hacı Bektaş-ı Veli'nin huzuruna çıkarırlar. Yunus hemen eline sarılıp saygısını belli ederek elini öper. Yanındaki alıç dolu heybesini Hacı Bektaş-ı Veli'nin ayaklarının dibine bırakır.

— Size bir heybe alıç getirdim Ya Erenler!

— Zahmet etmişsin evlat. Hoş geldin!

Hacı Bektaş-ı Veli, Yunus'un getirdiği alıçlardan birini alır, yerken bir taraftan da Yunus'u dinler.

— Alıçların pek güzelmış, karşılığında ne istersin?

— Köyümüzde kuraklık oldu. Bütün köylü aç. Buğday dilerim efendim.

— Himm! İlle de buğday mı dilersin? Buğday yerine başka bir şey verelim?

— Nedir?

— Erenler himmetine ne dersin? Buğday yerine himmet olur mu?

— Şey! Himmet ile Sarköy'ün karnı doyar mı?

— İyi düşün Yunus! Sonra pişman olmayasın!

Yunus söylenenlerden bir şey anlamaz, akli fikri buğdaydaydır. "Kararım kesin!" der.

Kısa bir sessizlik... Ve...

— Yunus'a dilediği kadar erzak, buğday verin! Güle güle git Yunus! Köyünü buğdaysız bırakma. Allah'a emanet ol!

Yunus "Şükürler olsun!" diyerek dergâhtan ayrılır. Birçok erzak alarak köyün yolunu tutar. Sevinçten içi içine sığmıyordu. Epey bir süre yol aldıktan sonra Yunus'un içine şüphe düşer. "Himmet mi buğday mı?"

Bu iki sözcük beynini sürekli meşgul eder, onu rahat bırakmaz.

Şimdi Yunus'un içinde iki kişi vardır. Biri sorar, diğeri cevaplar. Depremler başlamıştır içinde. Tarifsiz aydınlıklar doğar, üzerine seller gelmektedir. Bir gönül kapısı açılmaktadır. Tarifi imkânsız naralar atar ve pişmanlıklar duymaya başlar. Geri dönüp Hacı Bektaş-ı Veli'ye, "Al buğdayını, ver himmetimi!" diyecektir.

Gerisin geri Hacı Bektaş-ı Veli'ye gider.

— Bana ne yaptınız efendim? Yanıyorum, kavruluyorum.

Hacı Bektaş-ı Veli bir müddet susar ve birkaç anlamlı söz söyler.

— Cahillik ettin Yunus! Köylünün kismetini götür, senin kismetin ise benden çıktı. Kıldını Tapduk Emre'ye emanet ettik, kismetini git onda ara!

Yunus olduğu yere çakılıp kalır. Gözyaşlarına hâkim olamaz. Destur isteyip huzurdan ayrılır. Onu izlerken Hacı Bektaş-ı Veli'nin de gözünden birkaç damla yaş, yanağına süzülür.

Sarıköy'de sevinç

Yunus, buğday yüküyle günlerce yol alıp köyüne gelir. Köylüler tarafından beyler gibi karşılanır. Fakat artık onun köyde gözü yoktur. Bir an evvel Tapduk Emre'ye varması gerekiyordu.

Yunus, bir ara içinden geçenleri bir bir anasına söylemek ister. Yutkunur kalır. Fakat bir yerden başlaması gerekiyordu. Başından geçenleri tek tek anlatır anasına. Anadan ne gizlenebilirdi ki?

O gecenin alacakaranlığında Yunus, Sarıköy'den tekrar yollara düşer. İçinde yine bir umut, bir istek vardır.

Vakit akşam olduğunda uzaktan dergâh görünmüştür. Yunus çocuk gibi heyecanlanır. Dergâhın kapısından çıkmakta olan bir dervişle karşılaşır.

— Tapduk Emre Dergâhi burası mı?

— Evet burası! Neden arıyorsun?

— Tapduk Emre'yi göreceğim.

— Biz de akşam namazı için kendisini bekleriz. Şimdi şu kapıdan çıkar.

Yunus, varıp kapının önüne diz çöker. Bir taraftan da dudaklarından dizeler dökülmektedir:

“Ben bu yolu bilmez idim

Aşk gönlüme düştü gider.”

Kapı açılır, elinde asa ile Tapduk Baba dışarı çıkar. Gözleri eskisi gibi görmüyor, asası ile yön bulmaktadır:

— Kapımızda söyleşen kim?

Sorusuna cevap alamaz. Tekrar aynı soruyu sorar:

“Kapımızda söyleşen kim?” sorusuna cevap bulamayan Tapduk Baba, eşikten inmek üzere adımını atınca Yunus'un başına basar.

— Bastığım bir insan başı mı?

— Evet sultanım! Ocağına düşmüş bir dertlinin başı!

— Sen kimsin?

— Âşık Yunus!

— Kalk ayağa Yunus!

Yunus hemen doğruldu ve elini uzatan Tapduk Baba'nın eşikten inmesine yardımcı olur.

Tapduk Baba net görmediği halde eliyle Yunus'un alınından çenesine kadar bütün yüzünü sıvazlar.

— Tam rüyamda gördüğüm gibisin! Seni parmaklarımın ucu ile apaydınlık görüyorum Yunus!

— Ben de sizi bilmeden görüyorum efendim!

— Ne bekliyorsun bu kapıdan? Yunus cevap verdi:

— Ölümsüzlüğü, gerçek hayatı!

— Bu zorlu manevi yolculuğa dayanabilecek misin?

— Evet efendim!

— O halde bir hırka bir külâh giyerek dervîş kılığına gir. Seni dergâhımıza kabul ediyoruz. Kırk gün kırk gece çile dolduracaksın. Her gün oruç tutacaksın. Akşamları biraz su biraz ekmekle iftar edeceksin. Kırkinci gün seni bulacağım.

Dergâha odun taşıyacaksın. Bakalım kaç yıl sürecek hizmetin?

— Emrin başım üstüne efendim!

Ertesi gün Yunus için yeni bir hayat başlar. Dağdan kestiği odunları sırtında dergâha taşır. Günler günleri kovalar, günlerin yorgunluğunu Tapduk Emre'nin o doyumsuz sohbetiyle giderir. Böylece günler ayları, aylar yılları kovalar.

Bir akşam, sırtında getirdiği odunları dergâhın odunluğuna ykılmıştır ki, aniden kendine seslendiğini işitir:

— Geldin mi Yunus?

Yunus çok iyi tanıdığı bu sese döndü.

— Evet efendim, buyurun, emredin!

Tapduk Emre, yere eğilir. Her zamanki âdet üzere Yunus'un getirdiği odunları eliyle yoklayarak "Bu akşam sana yıllardır sormadığım bir şeyi soracağım. Getirdiğin odunların hepsi kuru ve hepsi de ok gibi dümdüz! Dağda eğri odun mu yoktur? Seçerek mi getirirsin?" diye sorar.

Yunus biraz mahcup, biraz heyecanlı cevap verir.

— Hünkârım sizin dergâhınıza değil insanın eğrisi, odunun bile eğrisi giremez.

Yunus, Tapduk'un elinde âdetâ pişmektedir. Her geçen gün mana ikliminde bir şey olduğunu görmektedir. Eski Yunus değildir artık, içinde ta ötelere açılan bir kapılar aralanır.

Ama eksik olan bir şey vardır..

Günlerden bir gün Tapduk Emre'nin huzuruna çağrılır. "Hayırdır inşallah" diyerek Tapduk Emre'nin huzuruna çıkar.

— Dervîş Yunus! Gel bakalım yanıma!

— Beni emretmişsiniz efendim!

— Gel yaklaş Yunus! Yaklaş! Bugün seni uzaktan gördüm, kokladım, kokladım. Nicedir aşk kazanlarında kaynıyordun. Yıkanıp arınman gerekirdi. Amma... **Ey Dervîş Yunus! Sen hâlâ dünya kokuyorsun!**

Yunus yine dile gelir, dizeler kendiliğinden titrek dudaklarının arasından dökülür:

Hakk'ı bulmak isteyenler eylesin nefsinin dervîş!

Çalap (Allah) bize mürşit vermiş, dervîş olabilsem dervîş!

Bu acayip sevda düştü, gönlüm karar kılmaz benim,

Bildim işim cümle hata, dervîş olabilsem dervîş!

Bir gün işim tamam ola, hep ettiğim güman ola,

Meğer Hak'tan eman ola, dervîş olabilsem dervîş!

Eğer verilerse eman, kulluğum olmadı tamam,

Ey biçare Yunus hemen, dervîş olabilsem dervîş

Derviş Yunus, Tapduk Emre'nin huzurundan saygıyla ayrılır. Ertesi sabah kimselere haber vermeden, başını alıp gider. Yunus'un yokluğunu fark eden dervişler Tapduk Emre'ye varırlar:

- Yunus gitmiş efendim!
- Ahhh! Sabırsız Yunus ah!

Derviş Yunus hayli bir zaman dolaştı durdu, içindeki dert onu diyar diyar gezdirir. Ayrılık acısı yüreğini yakar. Ne var ki kimsenin yüzüne bakamama korkusu ile köyüne de dönemez.

**Ben yürürüm ilden ile
Dost sorarım dilden dile
Gurbette hâlim kim bile
Gel gör beni aşk neyledi**

**Ben Yûnus-ı biçareyim
Baştan ayağa yâreyim
Dost ilinde avareyim
Gel gör beni aşk neyledi**

Yorgunluktan olduğu yere yığıldı kalır. O ana kadar olup bitenler bir bir gözünün önünden geçer. Dünya sanki üstüne üstüne gelimektedir. O da altında ezilmemek için çırpır durur. Ne açlık ne susuzluk umurunda değildir.

Bir akşamüstü şiddetli yağmur başlar. Yunus sığınacak, geceyi geçirecek bir yer arar. İleride bir mağara görür:

“Yağmurdan korunmak için iyi bir yer. Sana şükürler olsun Allah'im!” der.

Mağaradan içeriye girince bir ışık görür, iki kişi bir ateşin etrafında oturmuş sohbet ediyorlardır. Hâllerinde bir güzellik, bir başkallık vardır.

Yunus, yaklaşır selam verir:

— Bir garip biçareyim. Beni de aranızda kabul eder misiniz?

— Hay hay! Şöyle buyur! Hoş geldin, sefa geldin!

Yunus kısa zamanda onlarla dost olur. Onlar da adını bile sormadıkları Yunus'u pek severler. Birlikte namaz kılarlar, sohbet ederler. Acıklarını hissederler, ama yanlarında yiyecek bir şeyleri yoktur. Çaresizlik içinde, Allah'a dua ederler.

Ansızın önlerinde bir sofraya görürler. Bu duruma hepsi şaşırır. Karınlarını doyururlar. Yunus hayret etmiştir.

Lakin bu nasıl olmuştur. Gökten hiç yemek mi iner?

Ertesi sabah...

Yağmur ve fırtına diner. Kuşlar öterken, ormandaki hayvanlar bir oraya bir buraya koşturmaktadırlar.

Erenlerden biri Yunus'a:

— Eee derviş ağa! Dün gece bize misafir oldun. Sen de bir dua et de Allah dün geceki gibi nafakamızı göndersin. Karnımızı doyursun inşallah! dedi.

Yunus, "Ben kimim ki, Allah duamın bereketi ile sofraya donatsın? Benim gibi günahkâr bir kul için?" diye içinden geçirek ellerini gökyüzüne açar:

— Ya Rabbi! Sen her şeyi duyar, görür ve bilirsin! Ben, günahkâr bir kulum. Kudretinin önünde bir hiçim! Ya Rabbi, benim yüzümü kara çıkarma! Şu dostların hangi ermişin adına dua etmişlerse, ben de o ermişin adına yardımını istiyorum. İlâhi Ya Rabbi, sen duaları kabul edicisin, duamı kabul et!

Yunus'un duası bittiğinde bir anda bir sofraya görünür. Hiçbir şey sormadan yemeklerini yerler. Hepsinde de olan bitenle ilgili bir merak vardır.

Yemekten sonra dervişlerin yaşlı olanı Yunus'a dönerek sorar:

— Bre kardeş! Adını sanını bilmiyoruz ama, Allah katında makbul bir can olduğunu gördük, nasıl dua ettin ki; önümüze iki kat yiyecek geldi?

Yunus da şaşırmıştır. Titrek bir sesle sorar:

— Önce siz söyleyin canlar. Siz kimin adına dua ettiniz?

— Allah'ın sevgili bir kulu varmış. Adı Yunus! Yüzünü görmedik amma şanını duyduk. Tapduk Emre'nin dergâhına odun çekermiş.

— Yunus mu? Yunus ha!

— Yukarı iller, aşağı iller yani bütün bir Anadolu bu Yunus'u tanıyor, işte biz Cenab-ı Hakk'a yalvarırken, sevgili Yunus kulun hatırına bizi doyur deriz, Yüce Allah da bizi boş çevirmez.

Yunus işittiği bu sözler karşısında daha da şaşırır, ne yapacağını bilmez bir hâlde secdeye varır.

Biliyordu ki Allah, sevdiği bir kulunu diğer kullarına da sevdirdi. Bir müddet sonra Yunus, başını secdeden kaldırdığında zor duyulur bir sesle onlara veda eder:

Yunus, bir şimşek gibi arkasına bakmadan uzaklaşırken mağara arkadaşları, kim olduğunu bilmedikleri bu adamın ovayı doldurup taşırın ilahisini duyarlar:

Kuru idik yaş olduk, ayak idik baş olduk,

Kanatlandık kuş olduk, uçtuk elhamdülillah!

Dirildik pınar olduk, irkildik ırmak olduk,

Aktık denize dolduk, taşık elhamdülillah!

Tapduk'un tapusunda, kul olduk kapısında,

Yunus miskin çiğ idik, piştik elhamdülillah!

Yunus, sonunda Tabduk dergâhına dönmeye karar verir.
Dağları, bayırları öyle bir aşar ki; gören onun uçtuğunu sanır. Kurtla kuşla söyleşir..

Bir zaman sonra nihayet Tapduk Emre dergâhına ulaşır.
Tapduk Emre'nin eşi Ana Bacı'ya gider. Olanı biteni bir bir anlatır:

— Yunus evlâdım! Tapduk habersiz ayrılmana çok üzüldü. Seni pek severdi. Herkesten ayrı görünürdü. Artık gözleri de iyice görmez oldu. Bilmiyorum seni affeder mi? Sen buradan gittin gideli onun da hiç tadı tuzu kalmadı!

— Pek haklısınız muhterem valideciğim! Ben büyük saygısızlık ettim. Bana bir yol gösterin; ne yapmam, ne etmem gerekir; hemen yerine getireyim.

— Yunus, Tapduk birazdan sabah namazı için abdest almaya çıkar. Kapının eşliğine yat. Senin üstüne basınca "Bu kim?" diye sorar. Ben "Yunus" derim. Eğer "Hangi Yunus?" derse bil ki gönlünden çıkmışsın. Ama "Bizim Yunus mu?" derse ellerine sarıl, kendini bağışlat. Beni iyice anladın mı evlâdım?

— Anladım Ana Bacım!

Tapduk Emre'nin yaklaşan ayak sesleri ile Yunus'un heyecanı da tarifsiz bir hâl almıştı. Kalbi ha durdu ha duracak... Ya onu tanımazsa! Ya gönlünden atmışsa?

Biraz sonra...

Tapduk Emre'nin ayağı Yunus'a takılınca durur.

— Hanım, yerde yatan da kim?

— Merak etmeyin efendim Yunus!

Ve soruların en güzeli...

— Yoksa o "Bizim Yunus" mu?

— Evet efendim!

Yunus hemen kalkıp, Tapduk Emre'nin ellerine sarılır. "Bağışlayın beni efendim! Kadrinizi kıymetinizi bilemedim." der.

— Ahhh Yunus, Yunus!

— Affedin sultanım!

Geldi geçti ömrüm benim

Şu yel esip geçmiş gibi

Hele bana şöyle gelir

Şu göz yumup açmış gibi

Tapduk Emre bu dizeler karşısında duygulanmıştır. Yunus'un mana ikliminde daha da yol almasını sağlamak için ona peş peşe sorular yöneltir:

— Aşk, Yunus! Allah'tan başka her şeyi, bu dünyayı ve öteleri Allah'a feda eden aşk... Onu düşün, onu söyle!

Yunus'u tutabilene aşk olsun..

Aşkın aldı benden beni, bana seni gerek seni

Ben yanarım dünü günü, bana seni gerek seni

Ne varlığa sevinirim, ne yokluğa yerinirim

Aşkın ile avunurum, bana seni gerek seni

Tapduk Emre, Yunus'un dizelerindeki inceliği çoktan anlamıştır:

— Kâfi, Yunus evlâdım! Oldun artık, piştin artık Yunus! Yaş olmaktan çıktın. Kupkuru bir dal gibi sessiz, çatırtısız, zahmetsiz yanabilirsin!

Sonra Yunus'un da yardımıyla ayağa kalkar. Elindeki asayı göstererek:

— Sana her şeyimi verdim Yunus! Sıra bu asaya geldi. Onu da eline aldığın gün ermişliği sonuna erdirmiş olacaksın! Amma biraz zamanın var! Benim ise zamanım kalmadı. Yunus! Mezara asa ile gidilmez!

Yunus söylenenleri dikkatle dinler. Tapduk Emre, asasını havaya kaldırır. Ortasından tutarak uzaklara fırlatır:

— Onu bulacağın, yahut onun seni bulacağı güne kadar gökte dolaşsın. Asayı bulduktan sonra, biraz daha yaşar sonra toprakta yanı başıma uzanırsın. Benim artık bu asaya ihtiyacım kalmadı. Mezara beş on adım kala sanki gözlerim açıldı. Her şeyi açık seçik görüyorum. Seni... Dağları... Ovayı...

Yunus, Tapduk Emre'nin bu sözleri karşısında ne diyeceğini bilemez. Herhalde sözün bittiği yer burasıdır. Tapduk Emre'den ayrılmayı kabullenmek istemez.

— Güle güle git Yunus evlâdım! Allah'a emanet ol!

— Sultanım! Efendim! Hakınızı helal ediniz.

— Helal olsun Yunus'um!

Tapduk Emre, basamaklardan çıkar, kapıyı açıp içeri girer kapıyı örter.

Yunus mahzun... Yunus perişan... Yunus çaresiz...

Çiğ idik piştik Elhamdülillah

Tapduk Emre'nin vasiyeti ile Yunus tekrar yollara düşer. Elinde şiirin billur feneri, gönlünde sevgi, mübarek Anadolu toprağını durmadan gezer. Uğradığı her yerde karşılaştığı her gönüle aşktan, sevgiden, kardeşlikten, birlikten ve beraberlikten bahseder. Gittiği her yerde halk Yunus'u bağrına basmaktadır.

Yunus, Anadolu'nun çeşitli yerlerini gezer. Hatta Azerbaycan, İran ve Suriye illerini de dolaşır.

Şiirleri, Moğol saldırısı ve siyasi karışıklıklarla çalkalanan Anadolu halkının teselli ve ümit kaynağı olur.

İşte böyle bir ortamda, Mevlana Celaleddin-i Rumi, Hacı Bektaş-ı Veli, Ahi Evran-ı Veli, Ahmed Fakih gibi gönül ve ilim insanlarıyla birlikte Allah sevgisini, aşk ve güzel ahlâkla ilgili düşüncelerini anlatır.

Amacı, sevgi yoluyla dünyada yaşayan tüm insanların hem kendileriyle hemde evrenle kaynaşmasını sağlamak olur.

**Gelin tanış olalım işi kolay kılalım,
Sevelim sevelim dünya kimseye kalmaz!**

Nihayet bir gün Yunus'un yolu, tekra Eskişehir Sarıköy'e düşer. Bir ağacın gölgesine oturur. Seksen yıllık ihtiyar vücudu dinlenirken gönlünden şu dizeler dökülür:

**Bu dünyaya kalmayalım ,
Fanidir aldanmayalım,
Bir iken ayrılmayalım ,
Gel dosta gidelim gönül!**

Abdest almak için dere kenarına iner, dereye Tapduk Emre'nin esasını görür.

Hocası Tapduk Emre'nin sözlerini hatırlar. Gözleri dolu dolu olur. Dilinden şu dizeler dökülür:

**Biz dünyadan gider olduk, kalanlara selam olsun!
Bizim için hayır dua kılanlara ,selam olsun !
Miskin Yunus söyler sözü, kan yaş ile doldu gözü
Bilmeyen ne bilsin bizi, bilenlere selam olsun!**

Takvimler, 1320'yi gösterdiğinde Koca Yunus Hakk'a yürür. Kendisinde emanet olan ruhunu Yüce Allah'a teslim eder.

Eskişehir'in Mihaliççık ilçesindeki SARIKÖY (Yunus Emre Köyü), o tarihten bu yana kabrine ev sahipliği yapmaktadır. Yunus Emre'nin yani Bizim Yunus'un mezarı sevenlerin gönüllerindedir.

Hiç soluk almadan Tahsin Bey'i dinleyen küçük gezginler "Vay canına! Ne mübarek insanmış!" demekten kendilerini alamadılar.

— Babacığım ağzına sağlık! Sanki Yunus filmi izlemiş kadar olduk.

— Şehre döndüğümüzde hâlâ vizyonda olan Türk Dünyası'nın destekleriyle çekilen "Aşkın Sesi YUNUS EMRE" filmine de götüreceğim sizi.

— Ne diyelim, tek kelime ile harika bir babasın!

— Ben de teşekkür ederim Tahsin Amca. Makedonya'ya ne büyük kazanımlarla dönmüş olacağım.

— Estağfurullah İsmailciğim! Şimdi Koca Yunus'un kabrini ziyaret edelim.

— Babacığım, okulda okuduğumuz kitapta, onun Anadolu'nun değişik yerlerde kabrinin olduğunu yazıyordu. Bir insanın nasıl bu kadar kabri olabiliyor?

— Haklısın! Gerçek yurdu Eskişehir Sarıköy olmasına rağmen başka il ve ilçelerde de Yunus Emre makam kabirlerinin ve türbelerinin bulunması, halkın onu kendinden sayıp sevmesi ve sahiplenmesinden dolayıdır. Şu dizeleri söyleyen bir insan nasıl sevilmez ki:

**"İlim ilim bilmektir, İlim kendini bilmektir,
Sen kendini bilmezsen, ya nice okumaktır?"**

Külliyenin orta yerinde bulunan kabrin başına vardılar. Artık sözler bitmiş, eller duaya kalkmıştı.

Allahü Teâlâ'dan rahmet ve Yunus'un kabrinin nûr içinde olmasını dilediler.

İsmail Tahsin Bey'e dönerek, "Tahsin Amca! İleride de bir mezar daha var. O kime ait?"

— O da Yunus Emre'nin...

— Nasıl oluyor babacığım, bir külliye de aynı kişinin iki mezarı olabilir mi?

— İki değil "üç"...

— Allah Allah! İzah eder misin babacığım?

Yunus 1240 (Hicri 638) - 1320 (Hicri 720) yılları arasında yaşamıştır. Vefat ettiğinde ilk olarak Porsuk Çayı'nın kenarına defnedilir. Mezar burada iken Ankara- İstanbul tren yolu her sabah, tahrip olmuş şekilde bulunur.

Alman mühendise, yolun Yunus Emre'yi mezarında rahatsız ettiği söylene de buna pek itibar etmez. Fakat bir türlü de rayın döşenmesini bitiremezler. En sonunda o da pes ederek şu an gördüğünüz gibi mezarın daha uzağından bir kavis çizerek tren yolunu devam ettirirler:

— Vay canına!

— Bitmedi... Dahası da var. Yunus burada daha fazla rahatsız olmasın diye gerekli hazırlıklar tamamlandıktan sonra 6 Mayıs 1949'de bu gördüğünüz ikinci mezara aktarılır. Yunus Emre'nin sağlığında şöyle dediği rivayet edilir:

"Birincide kalamam, ikincide duramam, üçten de kalkamam!" Bundan murat şudur; Birinci anne rahmi, ikinci dünya, üçüncüsü de ebedi âlemdir.

Bu sözlerine uyularak daha sonraları buraya Yunus Emre'ye yakışır bir şekilde çevre düzenlemesi ve külliye yapımı gündeme gelir.

24 Mayıs 1970'te bu üçüncü gerçek mezarına aktarılarak, bir anlamda vasiyeti yerine getirilir. O tarihten beri bu anıt mezardadır. Ankara- Eskişehir-İstanbul hattında işleyen trenler, uzun yıllardır Yunus Emre'nin dinlenmekte olduğu kabrin önünden geçer-

ken ona saygı selamı olarak düdükle çalarlar.

— Babacığım, diğer kabirlerde de dua edecek miyiz?

— Edelim derim. Netice de dualarımız onun ruhu için değil mi?

— Evet. İlk kabrini burada göremiyoruz baba!

Hemen şu merdivenleri inerek, adına yapılmış çeşmeden su içer ve hemen ileride tren yolunun kenarında görebiliriz. Kabir ilk hâliyle duruyor, burası için bir yenileme yapılmaz. Belki de özellikle böyle olması istenmiştir.

Bu kabrin başında da Fatiha okudular. İsmail heyecanlı Ömer'e tren raylarını gösterdi.

— Bakar mısın Ömer! Hakikaten tren yolu burada geçerken kavis çizerek biraz ileriden geçmiş. Tam bu sırada kara yük treninin düdüğünün sesiyle irkildiler.

— Babacığım, söylediğin gibi Yunus Emre'yi selamladılar.

— Belki bizi de selamlamışlardır.

— Olabilir mi? Olsun yine de Allah razı olsun kaptan makinistten.

Şimdi külliye'nin diğer kısımlarından cami ve müzesini görelim. Bu arada yine Yunus'tan sohbet ederiz.

"13. yüzyılda Eskişehir'de gözlerini dünyaya açar Sevgi Elçisi. Öyle bir sevgidir ki Yunus Emre'deki, değil insanı, canlı cansız tüm varlıkları kuşatmaya yeter. Yazdıklarıyla her dinden ve milletten insanın kalbine ustalıkla dokunur. Evrenseldir onun yazdıkları, tıpkı sevgi gibi.

Sanköy Medresesi'ndeki tahsilinden sonra bilgisini artırmak için Konya'ya gider. Daha sonra irfan arayışına girer. Biraz önce de anlattığım gibi Tapduk Emre'ye mürit olur. Sûfi geleneğe göre buradaki dervişlik eğitimini tamamladıktan sonra şeyhinin izniyle Anadolu'da uzun bir gönül yolculuğuna çıkar. Şiirleri yoluyla bağılı olduğu sûfi düşünceyi anlatır. Allah sevgisi merkezli bu şiirler yoluyla o yüzyılda Haçlı ve Moğol saldırıları ve iç kargaşalıkla birliği ve dirliği bozulan Anadolu insanının hayata yeniden tutunmasında etkili olur.

Dolayısıyla Yunus'u sevgi, hoşgörü, birlik şairi olarak görmek gerekir. O Yaradan'dan ötürü bütün yaradılmışı sevmiştir. İnsanları severken onları dil, din, ırk, mezheplerine göre ayırıp kayırmadan aynı sevgiyle kucaklamıştır.

Yunus Emre, Anadolu'da Türkçe şiirin

öncüsü, mutasavvıf bir halk şairidir. Selçuklu Devleti'nin yıkılışı ile Osmanlı Devleti'nin kuruluş yıllarına denk gelen zaman diliminde 80 yıllık bir ömür sürer.

Yunus Emre'nin şiirleri Divan'ında toplanmıştır. Onun ayrıca dinî, ahlaki öğütler veren bir de Risaletü'n-Nushiyye (öğütler kitabı) adlı mesnevisi vardır."

Gezginlerimiz bu sohbet eşliğinde, önce Yunus Emre Camii'ni, sonra da Yunus Emre Müzesi'ni gezdiler. Müze'de Yunus Emre Külliyesi'ne ait 4 berat, 7 muhasebe koçanı, birinci ve ikinci mezarlarından nakli sırasında çekilmiş fotoğraflar ile Yunus Emre'yi tanıtıcı kitapları incelediler. Diğer bölümlerde ise bölgenin etnografik malzemeleri ile Selçuklu Dönemi taş süslemeciliğinin en güzel örneklerini veren mimari parçalar sergilendiğini gördüler.

*Ben yürürüm yana yana
Aşk boyadı beni kana
Ne âkilem ne divane
Gel gör beni aşk neyledi*

Yunus Emre Külliyesi'nden ayrılmanın zamanı gelmişti. Gönül istemese de Gönüller Sultanı'na "Allahaismarladık!" diyerek rotayı bu kez Mihallıççık İlçe merkezine doğru yönelttiler. Yol boyunca tarlalarda çalışan, günlük işlerini yapan çalışkan Anadolu insanları ile birebir sohbet etme imkânı buldular

- Babacığım nereye gittiğimizi söylemedin.
- Sorkun ismini hiç duydun mu?
- Hayır.

— Şimdi oraya gidiyoruz. Zira çömlek ve seramikçiliği ile ünlüdür. Sadece Ürgüp'te Kapokya'da olacak değil ya?

Eskişehir iline 92 km uzaklıktaki Mihallıççık İlçesine ulaştıklarında ilçenin girişinde esen ılık rüzgârın "Hoş geldiniz!" diyen esintisiyle karşılaştılar. Nallıhan istikametine yol alıp etrafı kaplamış Sündiken ormanlarının görkemli çam ağaçları arasından geçerken tam zirvede Kartal Geçidi'nde biraz mola verdiler. Etrafa baktıklarında büyüğü bir manzara ile karşılaştılar. Mis gibi kekik kokan ormanda kulaklarını güzel bir melodi, kuş sesleri doldurdu. Zirveden inip biraz yol aldıktan sonra yamaca süzölmüş kuş misali 80 haneli bir köy onları karşıladı.

İşte bu köy Sorkun Köyü...

Sorkun köyünde her evin önünde toprağın kınalı elerde nasıl sanata dönüştüğüne gördüler. Topraktan yapılmış ekmek sacları, güveçler, çömlekler âdetâ bir sergi havasıyla onlara sunuldu. Biraz daha yol aldıklarında köylünün toplanma merkezi köy kahvesine vardılar.

Burada mola verip yol yorgunluğunuzutavşankanı misali çay ile atarken bir yandan da köylülerle sohbeteye koyuldular. Köylüler, Sorkun köyünde az miktarda patates ekildiğini söylediler. Zira eskiden köyün patatesi meşhurmuş. Ayrıca büyük baş hayvancılığın da yapıldığını belirttiler. Ancak köyün asıl geçim kaynağının çöm-

lekçilik olduğunu ifade ettiler.

El emeği göz nuru çömleklerin, ekmek ve balık saclarınınınurdumuzun her bir yöresine ve yurtdışına ulaştığını sözlerine eklediler. Gezgindirimize çömlekte pişirilmiş, öncelikle kurufasulye ve diğer yemeklerden ikram ettiler.

Sorkun köyünde ayrılma vakti geldi. Tahsin Bey:

— Sizleri Beyaz Altın diyarına götüreceğim. Sonra da ver elini şehir merkezi. Zira Sayın Valimiz Güngör Azim Tuna, Mekadonya'dan gelen çocuklarımız için akşam yemeği düzenledi. Ona geç kalmamalıyız.

Ah Buhârî'nin El-Hıfzî'nin seyahatnamesi "KİTAP AL İŞARATILÂ MARİFAT EZ ZİHARAT" da konu ettiği LÜLETAŞI.

*Uygartık taşlarla başladı!
İki taş birbirine vurularak ilk baltalar yontuldu.
Taşlardan çıkan külcümla ateşler tutuşturuldu.
Ateş, çamuru pişirdi çömlek oldu, cevheri eritti maden bulundu.
Duygular, korkular, inançlar taşlarla anlatıldı.
Tarih önce taşlara yazıldı.*

İsmail söze girdi. "Beyaz Altın" ne demek Tahsin Amca?" diye sordu.

— Sadece bu yörede çıkan Lületaş madeninin halk arasındaki adıdır. O kadar kıymetlidir ki, talaşları dahi ziyan edilmez, özel katkı maddeleri ilavesiyle preslenerek, ağaç pipoların içine astar olarak hazırlanır.

En kaliteli ve ticari olarak işlenebilir Lületaş, Eskişehir'in Alpu ilçesindeki Türkmentokat ile Karatepe köyleri arasındaki Sarısu Ocaklarından ve Margı, Başören köylerindeki ocaklardan çıkarılır.

— Biz hangisine gideceğiz baba?

— Yolumuz üzerinde Sarısu Ocakları'na gidelim.

Çok geçmeden söz konusu ocakların birine varmışlardı. Beyaz Altın ustalarının kimisi ocağın derinliklerine inmiş, büyük bir gayretle Lületaş madenine ulaşmak için ha bire tünelleri kazıyor; bir kısmı da çıkan irili ufaklı taşları temizliyor, üretime hazırlıyordu.

Gezginlerimiz kendilerini tanıttılar. Beyaz Altın serüvenini öğrenmek istediklerini belirttiler. Ustalardan en kıdemlisi olduğu her halinden belli olan Cemal Usta, “O zaman kaynağından başlayarak öğrenmelisiniz. Yani ocağa ineceksiniz.” dedi. Tahsin Bey bir ara küçük gezginlere baktı, riske girmek istemedi. Fakat Ömer ve İsmail ısrar edince gerekli tedbirler alındı, baretler ve özel madenci kıyafeti giydiler. Cemal Usta'nın gözetiminde ocağa indiler.

Buldukları daracık mekânı sadece baretlerinin üzerlerindeki ışıklar aydınlatıyordu. Önce usta başladı yavaştan yavaştan tüneli kazmaya. Öyleki kazma darbelerini itinayla tıklatıyor ki; rastladığı Lületaşını parçalamak istemiyordu.

Arkeologların çalışma şekline benziyordu. Derken kına gibi toprağın arasından ışıldayan beyaz bir parçaya ulaştı.

— Hay mübarek be! Şuna bakar mısınız, bugünün en büyük kısmeti oldu diye-

bilirim. Eweet, şimdi sıra sizlerde bakalım. Haydi, şanssız bol ola!

Önce Tahsin Bey, sonra da Ömer ve İsmail aynı yöntemle toprağı kazdılar. Hepsinin de şansına irili ufaklı Lületaşları rast geldi. Hele küçük gezginlerin keyfine ve sevincine diyecek yoktu.

— Yaşasın! Bizim çıkardığımız taşlar seninkinden daha iri baba! Ne haber?

— Evet, haklısın Ömer! Sizin ustalığınıza diyecek yok hani Hah! Hah! Hah!

Az sonra ocaktan çıktılar. Cemal Usta kendi çıkardığı taşa öyle bir şekil verdi ki gezginlerimizin Odunpazarı gezisi sırasında Atlıhan Çarşısı'ndaki lüle taşı hediyelerinin aynısı oldu.

İsmail ve Ömer de Cemal Usta'dan gördükleri gibi kendi çıkardıklarına şekil vermeye çalıştılar. Biraz da ustanın yardımıyla Ömer ve İsmail'in taşları pipo başlarındaki birer dedeye benzedi. Usta onları motive etmek istedi.

— Ohho! Ustalıgınıza diyecek yok hani. Kırk yıldır bu işi yaparım. Böylesini yapamadım yahu!

— İltifatınız için teşekkür ederiz Cemal Usta. Sayenizde oldu. Biz sizin yanınızda neyiz ki?

— Evet çocuklar. Beyaz Altın ustası da olduğunza göre daha fazla Cemal Usta'yı meşgul etmemelimi, müsaade isteyelim.

— Müsaade sizin beyim. Yalnız ben küçük gezginlere benim yaptığım hediyeliklerden de takdim etmek isterim.

— Ama ücretiyle olsun.

— Hayır Tahsin Bey, o zaman hediye olmaz ki?

— Bu kadar emek karşılıksız olur mu?

— Bizim en büyük kazancımız bu küçük gezginler. Öyle değil mi?

Tahsin Bey ne dediyse, ne yaptıysa Cemal Usta'yı ikna edemedi. Allahaismarladık!" diyerek ocaklardan hediyeleriyle şehir merkezine doğru yola çıktılar.

Türk Dünyasının misafir çocukları

Makedoya'dan misafir olarak gelen öğrenci çocuklarımız için şehrin en nezih restoranlarından birinde akşam yemeği düzenlenmişti.

Gezginlerimiz de salondan girdiklerinde İsmail doğruca arkadaşlarına koştı. Bir anda gezdiği, gördüğü yerleri anlatmaya çalıştı. Aynı şekilde arkadaşları da ona gördüklerini anlatmaya gayret sarf ettiler. Tahsin Bey araya girdi.

— Çocuklar, şimdi yemek zamanı. Anılarınızı anlatmak için bundan sonraki yaşantınızda bol bol zamanınız olacak.

Az sonra Vali Bey ve eşi de kapıda göründüler. Birden öyle bir alkış koptu ki, bu alkış; misafir olarak gelen çocuklarımızın, böyle mükemmel bir gezi organizasyonu için Vali Bey'in şahsında tüm emeği geçen Ajans çalışanlarıydı.

Salonu bir anda çocuk civıltıları kaplamıştı. Gezginlerimizi Vali Bey özellikle masasına almış, onlarla çoktan gezi hakkında sohbe başlamıştı.

Türk Dünyası Kültür Başkenti Eskişehir'in yöre yemekleri bir bir masalara servis ediliyordu. Neler yoktu neler...

* Tarhana, Toygaşı, haşhaşlı gözlemeler, bazlamalar, hoşmerimler, bükmeleler, çibörekler, Balaban köfte, met helvalar, Sivrihisar baklavası, Eskişehir simidi, göbete ve en vazgeçilmezimiz, dünyaca ünlü içme suyumuz Kalabak Suyu...

Yemekler yenmişti, iş tatlı safhasına gelindiğinde salonda bir anons duyuldu.

“Saygıdeğer misafirlerimiz, sevgili çocuklar! Sayın Valimiz gecenin önemini belirten bir konuşma yapacaklardır. Arz ederim Sayın Valim!”

Vali Güngör Azim Tuna Bey mikrofona geldi;

— Merhaba çocuklar! Sizleri ayrı ayrı gözlerinizden öper, sevgilerimi sunarım.

Türk Dünyası Etkinlikleri çerçevesinde sizleri misafir etmekten ve sizlerle beraber olmaktan sonsuz haz duyuyorum.

Bugün vaktimiz ölçüsünde 2013 Kültür Başkentimiz Eskişehir’i gezdiniz. Eskişehir’in güzelliklerine şahit oldunuz. Eminim memnun kalmış ve kentimizi tanıma imkânı bulmuşsunuzdur. Eskişehir’in güzelliklerinden biri olan Yunus Emre bir şiirinde der ki:

Ben aşksızın olmazam,

Aşk olunca ben ölmezem!

Aşktır hayatım hasılı,

Aştan gayrısın bilmezem!

Biz de Yunus gibi aşksız olamayız. Hayatımız aşktan ibarettir. Yaptığımız her işte, güzellikleri görmek için attığımız her bakışta, iyilik ve güzellik için girdiğimiz her yarışta aşk vardır. Türk Dünyası Kültür Başkentliği bize bu yolda büyük fırsatlar sunmuştur ve bu süre içinde azim ve heyecanla, değerlerimizin ruhuna sadık işler üretme gayretimiz devam ediyor. Yunus misali **“bize mana gerek, dava gerekmez”** dedik biz de.

Türk dünyasında mesafeleri, kilometreleri, sınırları kaldırıp, gönülleri yaklaştırdık. Şölenlerle, şenliklerle, sempozyumlarla, müzikle, folklorla, sporla ve her kesimi kucaklayan, sayısı 250’yi aşan etkinliklerle gönül bağlarımızı güçlendirdik. Kalıcı eserler de üretiyoruz. Tarihî eserlerin restorasyonu, kitaplar, filmler...

Yani değerler dünyamızda ne varsa ortak kültür mirasımız için bilimin, sanatın, sporun her alanında hizmet etmeye devam ediyoruz.

Gönüllerin buluşma noktası Eskişehir’in dışına taşan projeler de gerçekleştirdik. Türk dünyasının büyüklüğüne yakışır bir organizasyonla hem sayı hem de gezilen coğrafya bakımından dünyanın en büyük hareketliliğini gerçekleştirdik. Başta öğrenciler olmak üzere, farklı disiplin ve alanlarda görevli 8000’den fazla kişinin yer aldığı; Balkanlardan Kırım’a, Azerbaycan’a, oradan Özbekistan’a uzanan geniş bir hayat coğrafyasına, kültür gezileri düzenledik. Gönül medeniyetimizin büyüklüğüne tanıklık edilen bu gezilerde gönül bağlarımızla birlikte farklı alanlarda iş birliğini güçlendirmeyi gaye edindik ve oradan yüreğimize su serpen geri dönüşlerle birlikte, bir kez daha idrak ettik ki gözden irak, ama gönle yakın o topraklar da, kültürümüzün anahtar kelimesi **“gönül”** ile donatılmıştır.

Türk dünyasının ortak kelimesi **“gönül”** dür. **“gönüller yapmaya”** geldiğimiz dünyayı, sevgi ve ümitle yeşerten bir medeniyete sahibiz. Kültür Başkentliği vesilesiyle yüksek insanî değerlerimizi geleceğe taşımak için her güzelliği bir fırsat bilmeye devam edeceğiz.

Sevgili Çocuklar,

Sizler, ümitle baktığımız geleceğimize. Türk dünyası olarak İsmail Gaspıralı'nın dediği gibi **"dilde, fikirde, işte bir"** olmalıyız. Damla değil, Mevlâna Hazretleri'nin dediği gibi umman olmalıyız; Hacı Bektaş-ı Veli hazretlerinin dediği gibi **"bir olalım, iri olalım, diri olalım"**!

Ortak kültür mirasımızı, güzel ve mutlu yarınlara el ele, gönül gönüle taşıyalım. Bunun için Kültür Başkenti Eskişehir'de, Yunus Emre gibi önce "Gelin tanış olalım" dedik. Böylece Türk dünyasının buluşma noktası oldu güzel şehrimiz.

Yunus'un aşkla yoğrulduğu bu topraklarda, baktığımız her eşya ve varlığın arkasından bir fon gibi yükselen şu dizeleri duyuyoruz biz.

"Kırma dostun kalbini; onaracak ustası yok.
Soldurma gönül çiçeğini; sulamaya ibrik yok"

Yunus misali, başımızdan aşkın bir aşk ile, onun erdiği güzelliklerin sırrına mazhar olabilmek ümidiyle, hepimizin gözlerinden öpüyorum.

Salondan büyük bir alkış koptu. O gecenin coşkusu görülmeye değerdi. Küçük Gezgin ve İsmail o gün yaşadıklarını bir bir Vali Amcasına anlattılar...

Ertesi gün...

Her güzel şeyin sonu olduğu gibi İsmail ve Makedonyalı arkadaşları için rüya gibi olan Türk Dünyası Kültür Başkenti Eskişehir gezisi, sona ermiş ve ülkelerine dönme zamanı gelip çatmıştı. Ülkemize "merhaba" dedikleri Sabiha Gökçen Havaalanı bu kez ayrılığa sahne oluyordu. Küçük Gezgin "kültür elçisi" olarak yine görev başındaydı. Arkadaşlarına nasıl coşkuyla "hoş geldiniz" demişse bu kez " güle güle" demek içinden gelmiyordu.

Yine çiçekler ve hediyeler takdim edildi. Uçağın merdivenlerinden birer ikişer yolcu kabinine geçerek gözden kayboldular. Ya İsmail?

Tahsin Bey'in elinden öpmüş, Ömer ile birbirlerine öyle sarılmışlardı ki; İsmail'in uçağı kaçırmaması için ayrılmak zorunda kalmışlardı. Hele merdivenlerden uçağın yolcu kabinine geçmeden tekrar Küçük Gezgin'e ve Türk Dünyası Ajansı görevlilerine el sallaması Ömer'in içini öyle burkmuştu ki...

Biraz sonra Türk Hava Yolları'na ait uçak büyük bir gürültü çıkararak Makedonya'ya doğru havalandı. Ömer, "Güle güle gidin güzel insanlar! Güle güle git benim canım arkadaşım İsmail! İnşallah en yakın zamanda yine görüşürüz " diyordu.

* * *

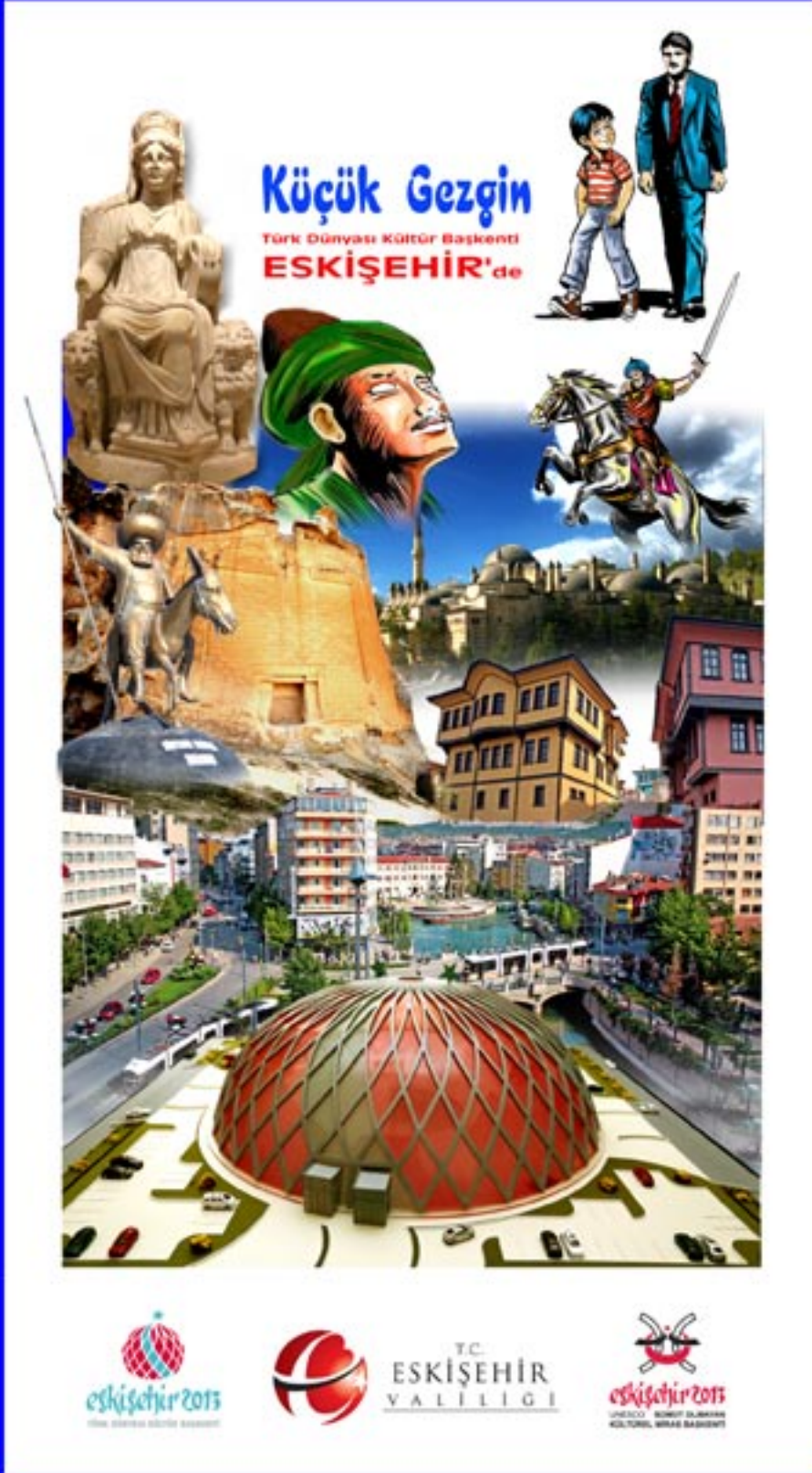
Aradan üç gün geçti.. Küçük Gezgin, **"Eskişehir 2013 Türk Dünyası Kültür Başkenti"** konulu ev ödevini başarı ile hazırladı. Öğretmeninden yüksek not, sınıf arkadaşlarından da övgü ve takdirler aldı.

Bundan böyle ona "Kültür Elçisi Küçük Gezgin" denir oldu.

"dilde, fikirde, işte birlik"

T.C.
ESKİŞEHİR
VALİLİĞİ

ESKİŞEHİR 2013 Türk Dünyası Kültür Başkenti

Zeytinoğlu Cd. No:11 ESKİŞEHİR 26030
Tel: (222) 230 2838 Fax: (222) 221 2824

ISBN: 978-605-149-544-6